

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

Agentura pro sociální začleňování

úřad města České republiky

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Město Dubí

Situační analýza formou
aplikovaných výzkumů

20. 8. 2013

Obsah

1	Úvod	3
2	Hlavní zjištění	9
3	Socioekonomická situace v obci a vyloučených lokalitách.....	11
3.1	Identifikace sociálně vyloučených lokalit	11
3.2	Odhady socio-demografických charakteristik sociálně vyloučené populace.....	16
3.3	Bydlení.....	23
3.4	Zadlužení	40
3.5	Vývoj zaměstnanosti	44
3.6	Vývoj dávek	51
3.7	Sociální služby a doplňkové aktivity	54
3.8	Vzdělávání	57
3.9	Rodina.....	65
3.10	Bezpečnost.....	71
4	Porovnání situace v rámci lokalit a mimo ně	84
5	Migrace.....	92

1 Úvod

Obecný popis zadání a vzniku výzkumu

Předmětem veřejné zakázky je provedení situační analýzy formou aplikovaných výzkumů v lokalitách vybraných ke spolupráci s agenturou pro sociální začleňování v roce 2012 a 2013 – v tomto případě se jedná o město Dubí v okrese Teplice. Zadavatelem veřejné zakázky je Úřad vlády České republiky; Veřejná zakázka je realizována jako součást národního individuálního projektu „Zavádění systémových nástrojů sociálního začleňování v sociálně vyloučených lokalitách“, který je realizován zadavatelem s podporou Evropského sociálního fondu a českého státního rozpočtu v rámci oblasti podpory 3.2 Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

Představení zadavatele

Agentura pro sociální začleňování je nástrojem Vlády ČR k zajištění podpory obcím v procesu sociálního začleňování, tzn., že podporuje obce a města, aby mohly plnit svoji funkci - zajišťovat či pomáhat zajistit všem občanům rovný přístup ke vzdělávání, bydlení, zdravotní péči, zaměstnání, sociálním službám a bezpečí. Posláním Agentury je propojovat subjekty na místní úrovni tak, aby spolupracovaly při sociálním začleňování; podporuje nadresortní přístup a propojování působení veřejné správy a neziskového sektoru. Agentura pomáhá obcím a místním subjektům zejména v těchto oblastech:

- v zajištění služeb na podporu vzdělání, podporu zaměstnanosti, sociálních služeb a sociálního bydlení, a zajištění infrastruktury pro tyto služby
- v čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů, státního rozpočtu, krajských dotačních programů a dalších zdrojů;
- v komunikaci s ústředními orgány státní správy, zejména resorty, které mají sociální začleňování v gesci; z podnětů při práci v lokalitách Agentura formuluje návrhy v oblasti legislativy, dotačních titulů, sociálních politik, apod.

Představení hlavních cílů výzkumu

Cílem situační analýzy je zmapovat výchozí situaci obyvatel žijících v Dubí a poskytnout tak podklady pro efektivní činnost zadavatele v lokalitě. Situační analýza je zaměřena především na deskripci sociálně vyloučených lokalit (SVL) a hlavních mechanismů a rizik sociálního vyloučení v obci. Analýza identifikuje oblasti, ve kterých je nutné v rámci činnosti Agentury intervenovat.

Konkrétně je analýza zaměřena na následující tematické oblasti:

- Identifikace sociálně vyloučených lokalit v kontextu obce a míra jejich vyloučení
- Odhady socio-demografických charakteristik sociálně vyloučené populace
- Bydlení
- Zadlužení
- Vývoj zaměstnanosti v obci
- Vývoj dávek státní sociální podpory a dávek v hmotné nouzi v obci
- Sociální služby a jiné podpůrné aktivity v obci
- Vzdělání
- Rodina
- Bezpečnost
- Porovnání situace v rámci lokalit a mimo ně
- Identifikace potíží v obci
- Vztahy a možnosti participace

Popis metodologie

Pro provedení situačních analýz formou aplikovaných výzkumů ve vybraných lokalitách byla navržena kombinace analýzy primárních a sekundárních dat, kombinace kvalitativních a kvantitativních výzkumných přístupů. Primárním důvodem navrhovaného řešení je žádoucí komplementarita získaných dat.

Pro získání dat byli osloveni zástupci následujících institucí:

- A. Identifikace sociálně vyloučených lokalit v kontextu obce a míra jejich vyloučení
 - i. Sociální odbor
 - ii. Městská policie
 - iii. Policie ČR
 - iv. Úřad práce Teplice
 - v. OSPOD

- B. Odhady socio-demografických charakteristik sociálně vyloučené populace
 - i. Sociální odbor
 - ii. Evidence obyvatel
 - iii. ČSÚ

- C. Bydlení
 - i. Technický odbor
 - ii. Úřad práce Teplice
 - iii. Sociální pracovnice města
 - iv. Starosta

- D. Zadlužení
 - i. Sociální odbor
 - ii. Starosta města

- E. Vývoj zaměstnanosti v obci
 - i. Úřad práce Teplice
 - ii. Starosta
 - iii. Sociální odbor
- F. Vývoj dávek státní sociální podpory a dávek v hmotné nouzi v obci
 - i. Úřad práce Teplice
 - ii. Krajský Úřad práce
- G. Sociální služby a jiné podpůrné aktivity v obci
 - i. Sociální odbor
 - ii. White Light
 - iii. ZŠ Dubí 1
 - iv. Městské kulturní zařízení
- H. Vzdělání
 - i. Sociální odbor a odbor školství
 - ii. ZŠ Dubí 1
- I. Rodina
 - i. OSPOD Teplice
 - ii. Sociální pracovnice města
 - iii. Krajská pobočka ČSÚ
- J. Bezpečnost
 - i. Městská policie
 - ii. Státní policie ČR
 - iii. Starosta
 - iv. Krajské ředitelství Policie ČR
 - v. Územní odbor Teplice
- K. Porovnání situace v rámci lokalit a mimo ně
 - i. Krajská pobočka ČSÚ

Face to Face dotazování

Ve vtypovaných lokalitách byl realizován terénní sběr dat prostřednictvím dotazníkového archu. Výzkumníci dotazovali v domácnostech SV osob, některé domy byly navštíveny opakovaně, vzhledem k nezastižení potenciálních respondentů. Vzhledem k velikosti cílové populace nebyl vytvářen výběrový vzorek, ale vyzváni k responsi byli všichni obyvatelé ze SV domů; i přes počáteční peripetie, obavy a skepsi některých respondentů k vyplnění dotazníku, byla response nad očekávání vysoká, dotazník odmítlo vyplnit pouze 11 respondentů z 85, určitá část populace nebyla zastižena v domácnosti ani po čtyřech návštěvách; nepředpokládáme, že by část populace, která nebyla pro účely dotazníkového šetření zastihnuta, vykazovala nějaké specifické charakteristiky v porovnání s dotazovanou částí populace, data lze vztáhnout na populaci jako celek, jsou reprezentativního charakteru. Respondenti byli seznámeni s pravidly a účelem výzkumu.

Celkem bylo sebráno 74 kompletně vyplněných dotazníků, 11 částečně vyplněných dotazníků.

Hlavní fáze sběru dat dotazníkového šetření byla realizována v období 20. 5. – 19. 6. 2013, následně probíhaly postupné návštěvy u těch potenciálních respondentů, kteří nebyli zastiženi. Data získaná z F2F dotazování byla převedena do datové matice, následně byla data vyhodnocena a analyzována pro účely závěrečné zprávy.

Doplňkové rozhovory

Doplňkové rozhovory byly realizovány v období 8. – 17. 7. 2013. Rozhovory byly pro účely analýzy zaznamenávány na diktafon a poté přepsány do předem vytvořené osnovy, účastníci této fáze výzkumu byli:

- starosta města
- vedoucí sociálního odboru
- sociální pracovníce
- tajemnice
- vedoucí odboru zaměstnanosti na ÚP Teplice
- vedoucí odboru sociálních dávek ÚP Teplice
- pracovníce OSPOD Teplice
- velitel Městské policie
- velitel Policie ČR OOP Dubí
- ředitel ZŠ Dubí 1
- vedoucí Městského kulturního zařízení

Hlubkové rozhovory. Hlubkové rozhovory byly vedeny s 22 respondenty ze SVL, výběr respondentů podléhal následujícím rekrutačním kritériím (rekrutační kritéria odražela přibližné rozložení SV obyvatelstva dle údajů z kvantitativní části):

Tab. 1 Rekrutační kritéria

Rodinná situace	samostatně žijící osoba - 10 úplná rodina – 8 vícegenerační rodina – 1 samoživitelka – 3 <hr/> s alespoň 1 dítětem do 6 let – 5 s alespoň 1 dítětem starším 6 let – 5
Typ bydlení	ubytovna – 10 bytový dům – 10 rodinný dům – 2
Zaměstnání	zaměstnaný – 2

	nezaměstnaný – 20
Délka pobytu	lidé, kteří přišli v posledních třech letech – 8 lidé, kteří přišli před více třemi lety – 14
Etnicita	Rom – 12 Nerom – 10

Rozhovory probíhaly dle předem připraveného a schváleného scénáře, ve většině případů v domácnostech respondentů (1 rozhovor v parku), jejich délka se pohybovala v rozpětí 34 – 68 minut. Kvalitativní sběr dat probíhal v období 7. – 19. července 2013.

Neformální rozhovory s veřejností

Během práce v terénu byly vedeny neformální rozhovory s veřejností, celkem bylo provedeno 15 rozhovorů s respondenty, kteří byli osloveni na principu prostého náhodného výběru. Cílem rozhovorů s touto skupinou obyvatel bylo zejména zmapování atmosféry ve městě, vnímání bezpečí v obci, zjištění klíčových problémů týkajících se každodennosti ve městě a zjištění některých doplňkových údajů.

Tyto metody byly v neposlední řadě doplněny **o pozorování**.

Způsob nakládání s daty a informacemi, etika výzkumu

Respondenti byli informováni o účelu výzkumu, byla jim představena základní pravidla výzkumu a byli seznámeni s tematickým zaměřením. Respondentům byl předložen pověřovací dopis.

Během terénního šetření byla respektována důstojnost, soukromí a zájmy účastníků výzkumu, nebyla zneužita pohostinnost a ochota respondentů.

Ochrana osobních údajů a důvěrných informací byla zajištěna, respondenti byli anonymizováni, ve zprávě ani v podkladových materiálech nefigurují jejich jména.

Limity výzkumu

Jedním z limitů výzkumu byl termín plnění veřejné zakázky, který z velké části spadal do období dovolených; výzkumníci se tak často potýkali s nepřítomností zástupců jednotlivých institucí. To se nejcitelněji promítlo ve fázi Desk Research – na některé odpovědi se čekalo i v řádu měsíců.

S tím částečně souvisí další limitace výzkumu – následující fázi výzkumu představovalo Face-to-Face dotazování; při vstupu do terénu by bylo jistě vhodné, pokud by výzkumníci vstupovali do terénu s širším spektrem informací, na jejichž základě by bylo možné obohatit dotazník o místní specifika. Možný by byl například kvalitativní vhled na malém vzorku již před touto fází, který by umožnil vytvářet teorie určené k dalšímu testování na reprezentativním vzorku.

Limitem výzkumu, který se projevil v kvalitativní fázi výzkumu, byla nevěle majitele některých nemovitostí v sociálně vyloučených lokalitách k účasti potenciálních respondentů ubytovaných v jeho domech na výzkumu. Protože jsou osoby žijící v těchto domech pod vlivem majitele, vedení hloubkového rozhovoru odmítli, nicméně přesto se podařilo do vzorku kvalitativní části i tyto respondenty zařadit; kvantitativní část tímto faktem zasažena nebyla.

Zadavatel jasně specifikoval data, která očekává, dodavatelům předložil již v zadávací dokumentaci ucelenou koncepci projektu, ze které byl zřejmý účel i obsahová náplň výzkumu, což na jedné straně výzkumníkům nedávalo příliš prostor pro vlastní invenci při tvorbě metodiky (také vzhledem k omezenému rozpočtu), nicméně na druhé straně metodika byla nastavena zadavatelem tak, že velmi dobře reflektovala definované cíle.

2 Hlavní zjištění

Odhadem žije v sociálně vyloučených lokalitách ve městě **373 osob**, které utváří celkem 130 domácností. Ve městě nebyly identifikovány lokality, které bychom mohli definovat jako „klasické“ sociálně vyloučené lokality, jedná se o **konkrétní domy**, jejichž koncentrace v ulicích je nízká, navíc zde není markantní prostorové vyloučení, v blízkosti těchto domů funguje obvykle na dobré úrovni občanská vybavenost. Ve městě se v současné době nachází 29 takto definovaných nemovitostí, které obývají osoby sociálně vyloučené či sociálním vyloučením ohrožené. Z toho významná část je v městské části **Pozorka**.

Socioekonomické rozdíly mezi sociálně vyloučenými lokalitami a běžnou populací ve městě jsou výrazné – struktura vzdělání, ekonomická aktivita či počet členů domácnosti, jsou značně nesourodé – osoby žijící v SVL provází **nízké vzdělání, dlouhodobá nezaměstnanost, zadlužení**. Výše zadlužení se nejčastěji pohybuje do 100 tisíc Kč. Výrazné rozdíly mezi SV Romy a SV majoritou nejsou.

Problémy tematizované sociálně vyloučenými osobami ve velké míře reflektují neuspokojivou bytovou situaci. 28 % obyvatel SVL žije na ubytovnách, 72 % v bytových domech. 9 % osob sociálně vyloučených žije ve vlastním domě, 91 % u soukromého majitele v pronajatém bytě. Nejpoužívanějším typem nájemní smlouvy je **smlouva na dobu určitou** s délkou na 3 měsíce.

Aktuálně město se sociálně vyloučenými osobami v širším smyslu neparcuje – sociální služby určené pro tuto cílovou skupinu ve městě nefungují, vyjma okrajové činnosti sdružení White Light, které zde působí z vlastní iniciativy a finance na tyto aktivity získává z jiných zdrojů než od města. V současné době město nedisponuje ucelenou koncepcí, jak pracovat s cílovou skupinou sociálně vyloučených osob, avšak priority spolupráce s Agenturou dokážou zástupci města jasně formulovat.

Ve městě funguje silná **dichotomizace na bázi my vs. oni**, a to v několika rovinách:

- a. jednak se do situace ve městě promítá historický vývoj a fakt, že spíše než o ucelenou městskou jednotku se jedná o konglomerát původních obcí; v důsledku se tak obyvatelé jednotlivých městských částí neidentifikují s městem jako celkem, ale s městskou částí;
- b. to nese důsledky zejména pro městskou část Pozorka, které jsou obyvateli ostatních městských částí synekdochicky připisovány negativní aspekty jakožto celku, ačkoliv se nejedná o vyloučenou lokalitu jako takovou, sociální vyloučení zde funguje na úrovni domů;
- c. zároveň se veřejnost vymezuje vůči romské populaci, a to často i prostorově (konkrétně například zmiňme nelibost maminek, které musí využívat stejné dětské hřiště jako romské děti či rozdělení dvou místních hospod, které dokonce fungují v jednom domě, na romskou a neromskou).

d. jak romská, tak neromská populace pak vytváří dichotomii na bázi starousedlík vs. novousedlík, novousedlíci žijící v sociálně vyloučených lokalitách jsou dotazovanými reflektováni jako nositelé sociálně-patologických jevů.

Z pohledu bezpečnosti jsou pro všechny zainteresované strany, se kterými byly vedeny rozhovory, nebo byly dotazovány, nosným tématem **výroba a distribuce omamných a psychotropních látek**. Jako klíčový problém je vnímá jak veřejnost a experti, tak osoby sociálně vyloučené, které s narkomany obývají společný prostor a kteří situaci vnímají velmi palčivě. Otázka narkomanie však s sebou navíc nese majetkovou trestnou činnost, které jsou tyto osoby významnými nositeli, v důsledku je tak Dubí jednou z nejvíce zasažených obcí v okrese právě majetkovou kriminalitou, ačkoliv u mravnostní a násilné trestné činnosti dosahuje opačných hodnot a v okrese patří k těm s nízkou četností těchto skutků. Druhým efektem, který s sebou prodej a distribuce omamných a psychotropních látek nese, je stahování narkomanů z celého okresu právě do Dubí, zejména osob z Teplic, které ve městě nežijí, ale přicházejí za nákupem návykových látek.

Pozitivním aspektem ve městě je nastavení **úzké spolupráce** mezi jednotlivými institucemi, ať už jde o instituce vzdělávací, městskou policii, osobu starosty, sociální odbor apod., můžeme konstatovat, že kooperace mezi těmito složkami je funkční.

Vzdělávání ve městě prošlo v posledních deseti letech významným vývojem – ať už šlo o zrušení jedné ze škol, která se nacházela v sociálně vyloučené lokalitě, či pošramocení pověsti Základní školy Dubí 1, které vyvolalo efekt odlivu žáků i onálepkování této školy jako „té horší“, nástup nového ředitele do funkce apod. – na konci tohoto vývoje je poměrně vyvážený stav základního školství ve městě a vedení, které je připraveno a ochotno věnovat se integračním opatřením a dalšímu rozvoji ve městě. Je zde nově otevřen přípravný ročník pro žáky ze SVL, který se prozatím setkává s pozitivní zpětnou vazbou a snaží se vyvažovat fakt, že naprostá většina dětí ze sledovaných lokalit nedochází do mateřských škol a jejich nástup do základních škol je tak provázen nepřipraveností těchto žáků.

Migrační saldo města Dubí dosahuje v krajském srovnání výrazně **pozitivních hodnot**, vyšší migrační saldo mají jen Košřany, jinak ostatní města v okrese dokonce dosahují negativních hodnot.

Migrace spojená se sociálně vyloučenými lokalitami se ve velké míře odehrává **v rámci regionu**, osoby přicházející z jiných míst v republice představují spíše výjimku. Nejčastější výchozí destinací před příchodem do Dubí jsou **Teplice, Bílina a Krupka**.

Faktory, které přichodí „vypuzují“ z původní lokality (push faktory), a faktory, které je „přitahují“ do Dubí (pull faktory), lze shrnout pod sousloví **„otázka bydlení“**. Na jedné straně se vyskytnou potíže se stávající formou bydlení; na druhé straně, po peripetiích se sháněním bytu, se objeví snadné a dostupné řešení v podobě bydlení v Dubí, kde jsou domy, ve kterých majitelé ubytovávají výhradně osoby závislé na

sociálních dávkách. Hybnou silou soudobé migrace do Dubí jsou tak především ubytovny a jiné formy ubytování pro osoby v sociální nouzi. Tato forma bydlení je vázána často na podnikatele, pro které ubytovávání těchto osob představuje výnosný podnik.

3 Socioekonomická situace v obci a vyloučených lokalitách

Základní charakteristiky obce

Město Dubí leží na úpatí Krušných hor, v okrese Teplice, v Ústeckém kraji, a počátkem roku 2012 zde žilo **8 072 obyvatel**. Části města Dubí jsou **Mstišov, Pozorka, Bystřice, Běhánky, Drahůnky a Cínovec**.

Město se rozkládá v nadmořské výšce 450 až 250 metrů a jeho větší část se nachází na území severočeské hnědouhelné pánve, postižené důsledky hlubinné a povrchové báňské činnosti. Právě geologická stavba jednotlivých částí města predisponuje podmínky a problematiku dalšího rozvoje města.

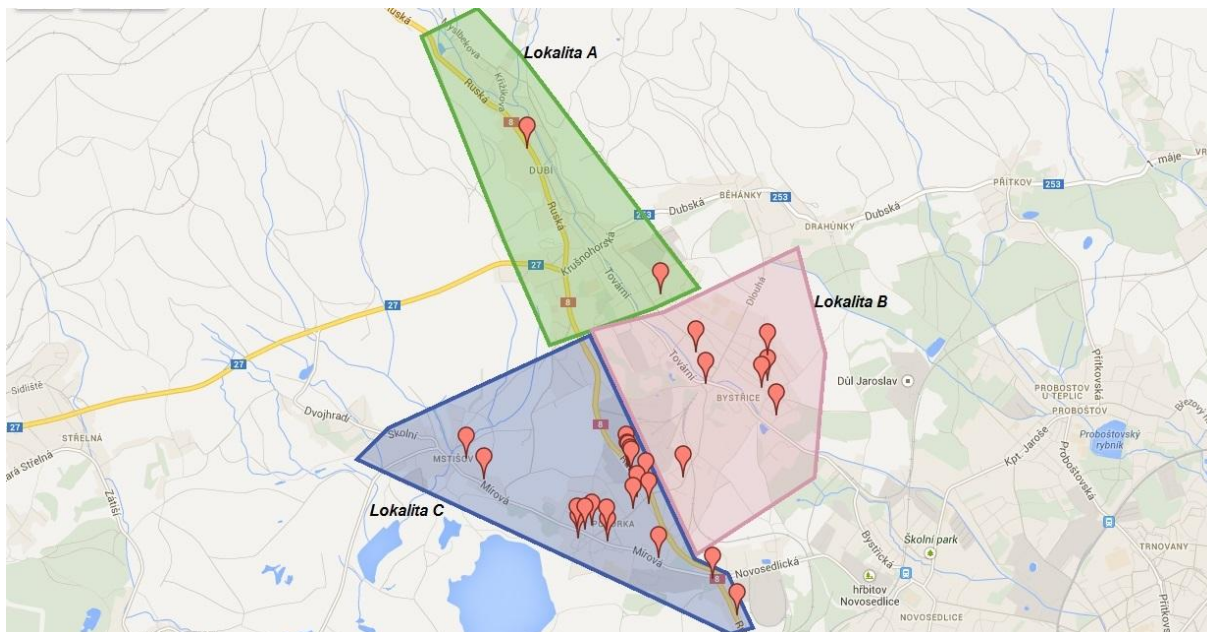
Město Dubí bývá často spojováno s několika přívlastky, například **lázeňské město** (prakticky celé území města se nachází uvnitř vnějšího ochranného pásma přírodních zdrojů léčivých vod, tj. teplických terem), **město skla a porcelánu** (Dubí bylo na přelomu 19. a 20. století součástí teplické aglomerace výroby keramiky a porcelánu nesporně světového významu, orientované silně proexportně. Dnes je nejvýznamnějším podnikem ve městě Český porcelán, a.s., kde se vyrábí světoznámý „Cibulák“ a v městě je několik velkých podniků zabývajících se sklářskou výrobou).

Městem probíhají dvě hlavní dopravní tepny – mezinárodní silnice E 55 a státní silnice č. 13 Karlovy Vary – Liberec. Právě silnice E 55 a vysoká koncentrace **prostituce** kolem ní učinily město známým i v této perspektivě; nicméně po otevření nové dálnice na Drážďany a nižšímu provozu došlo k zmírnění tohoto jevu.

Územní a správní celek města Dubí je datován rokem 1960, kdy došlo k administrativnímu sloučení několika obcí a také rokem 1980, ve kterém město dostalo v této oblasti svou stávající podobu. Město je však spíše než jednotným celkem stále jen konglomerátem původních obcí, a to jak po stránce územní, tak i z hlediska smýšlení jeho obyvatel.

3.1 Identifikace sociálně vyloučených lokalit

Vytipování SVL. Ve spolupráci s Městským úřadem Dubí, Městskou policií v Dubí, Policií ČR v Dubí, Úřadem práce v Teplicích bylo započato vytipování potenciálních sociálně vyloučených lokalit. Výstupem je 29 vytipovaných objektů, které představují ve valné většině samostatně stojící nemovitosti, nejedná se tedy o typickou sociálně vyloučenou lokalitu. Tyto objekty jsme pro snazší orientaci rozdělili do 3 lokalit, kopírujících městské části.

Zdroj: maps.google.cz

Dopravní obslužnost. Na území města se nachází dvě významné dopravní tepny – silnice E55 a silnice č. 13 spojující Karlovy Vary a Liberec. Dále jsou zde další okresní silnice a místní komunikace, které propojují všechny městské části¹. Ve většině ulic, identifikovaných jako SVL, se nachází zastávka. Dopravní obslužnost ve městě je na dobré úrovni. Frekvence spojů je mezi 15-20 minutami, pouze ve Mstišově se frekvence pohybuje kolem 1 hodiny.

Volnočasové aktivity. Působí zde organizace zřízená městem Městské kulturní zařízení, které pro občany Dubí zajišťuje volnočasové aktivity, dále také Základní umělecká škola, Občanské sdružení Dubíčko (volnočasové aktivity), Pionýr Dubí (akce, tábory, výlety a kroužky pro děti a mládež). Ve městě se nachází 2 dětská hřiště v ulici Karolíny Světlé, 1 hřiště v ulici Tovární a oplocená asfaltová plocha v ulici Střední.

Technická infrastruktura je na relativně dobré úrovni (voda, plyn, telekomunikace, zásobování energiemi atd.), v lokalitě Běhánky a Drahůnky je částečně provedena kanalizace.

¹ www.dubi.cz

Lokalita A - DUBÍ 1

Základní charakteristika, dostupnost služeb. V této lokalitě se nachází 2 domy, kde žijí osoby sociálně vyloučené. Jeden z domů se nachází v ulici **Ruská 165/19**, Dubí 1. Jedná se o bývalý veřejný dům, který má v současné době charakter ubytovny (o tomto procesu více v kapitole Bezpečnost, podkapitola Prostituce). Další dům se nachází v ulici **Lidická 263**, Dubí 1. Lokalita má dobrou dopravní obslužnost, frekvence spojů se pohybuje mezi 15-20 minutami. Nachází se zde Městský úřad, služebna Policie ČR, Domov pro seniory, Městské kulturní zařízení, Městská knihovna, MŠ Dubánek, MŠ Cibuláček, Základní škola Dubí 1 pro I. a II. stupeň, Tereziny lázně Dubí, dětské hřiště, sportovní hala. Ordinaci zde má několik lékařů – pediatr, obvodní lékaři, stomatolog². V lokalitě se nachází několik obchodů.

Lokalita B DUBÍ 2 (DRAHŮNKY, BYSTRICE)

Základní charakteristika, dostupnost služeb. V lokalitě, kterou jsme pro účely analýzy označili jako Lokalitu B, se nachází MŠ u Křemílka, Základní škola pro I. a II. stupeň Dubí 2, Gymnázium Jana Amose Komenského, ateliér Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, Základní umělecká škola, dětské hřiště. Jsou zde také obchody s potravinami.

V této části města se nachází 7 domů:

ul. B. Němcové 61/10 Dubí 2

ul. B. Němcové 39/4 Dubí 2.

ul. B. Němcové 66/9 Dubí 2.

ul. Nerudova 105/15 Dubí 2.

ul. Tovární 9/80 Dubí 2.

ul. Bystřická 246/17 – ubytovna Eva

ul. Zahradní 278/70 Dubí 2

Lokalita C DUBÍ 3 (POZORKA, MSTIŠOV)

Pozorka

Základní charakteristika, dostupnost služeb. Lokalita, ve které žije nejvíce

² pediatr: MuDr. Libuše Řepková - Koněvova 191/19, Dubí 1,

obvodní lékaři: MuDr. Tukinsky, Mudr. Fraňo Rajtr - Krušnohorská 203, Dubí 1 stomatolog: MuDr. Alena Márová - Ruská 268/129, Dubí 1.

sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob se nachází v městské části **Pozorka**, kde bylo identifikováno 18 různě rozmístěných domů určených k výzkumu. Nelze tedy říci, že Pozorka je typickou sociálně vyloučenou lokalitou, protože vedle osob či rodin sociálně znevýhodněných zde žijí také běžné rodiny, nachází se zde mnoho soukromých podniků (od velkých výrobních firem po malé smíšenky, služebna Městské Policie, Česká pošta, Základní škola se zaměřením na LMP, střední škola sociální Perspektiva, lékaři, probíhá zde také výstavba nových rodinných domků. Jako sociálním vyloučením nejzatíženější ulice hodnotí informátoři Ruskou (E55), Mírovou a Střední. Všechny domy jsou ve vlastnictví soukromých osob. V lokalitě chybí dětské hřiště, maminky s dětmi často navštěvují hřiště v městské části Bystřice.

E: „.....v části Bystřice se nám tam narodili Romské děti a v Pozorce není hřiště pro děti, tam prostě chybí, tam opravdu chybí takový to, kde by si mohly mezi prolezky nebo v parku si posedět, ale oni nám tam právě chodí na to hřiště v Bystřici a naše maminky tam nechťejí chodit. Prostě tam nepůjdou. Já vim, že to je veřejné prostranství, není na to vyhláška, ale myslím si, že se na ní pracuje, ty Romský děti a maminky tam dělaj opravdu nepořádek. Kouřej tam, já říkám, může bejt kuřák, nemám nic proti tomu, ale je tam spousta odpadkovejch košů, oni ale nikdy, ty děti by měly vést k tomu, že ten papír musí sebrat a hodit ho do toho koše. Možná tam by se asi mělo, mělo říkám, mělo začít, aby se našel resp. Sociální pracovníci určitě chodí do těch rodin, tak to těm maminkách říct, aby žili tak nějak kulturně. Říkám maminka nemusí mít doma přepych, ale ty dětičky aby věděly, že nemaj ničit nějak ten majetek a že si maj po sobě uklidit, jak říkám no, oni sou hodný do třetí třídy.“

Také většina respondentů, kteří mají malé děti, na tuto skutečnost upozorňovala:

V: „Vždyť tady není ani hřiště. Kam si můžete jít s dětma hrát? Projdete trávou a musíte dávat pozor, jestli tam nejsou injekční stříkačky. Tady se povaluje po cestách. Sice na Ostravsku to taky je, ale je to skrytý, jako všude, není to tak veřejný jako tady.....vemte si, my s dětma musíme utíkat až do Bystřic, tam je takový dětský koutek u školy, aby si měly kde hrát. Tam chodí i z Bystřic děti, takže tam je někdy dětí strašně moc. Není kde si hrát.“

V lokalitě působí obvodní lékař, stomatologové, gynekolog, pediatr³.

³ obvodní lékař MuDr. Luboš Pokorný - Mírová 108/9, Dubí 3,
stomatologové MuDr. Ladislava Šímanová - Mírová 108/9 Dubí 3,
MuDr. Jana Ferstelová Sadová 216/16, Dubí 3,
gynekolog MuDr. Salah Sanosi - Střední 158/24, Dubí 3,
pediatr MuDr. Hana Chržová - Sadová 216/16, Dubí 3.

V lokalitě není mateřská školka, stejně tak zde absentuje základní škola (vyjma tříd LMP, viz kapitola Vzdělávání). Tabulka níže shrnuje vzdálenosti jednotlivých domů od spádových základních škol a obchody, které jsou v lokalitě dostupné. Je zřejmé, že dostupnost škol z hlediska docházkových vzdáleností není ve městě uspokojivá, někteří žáci, např. z ulice Mírové, dochází do školy přes dva kilometry (údaje jsou navíc měřeny vzdušnou čarou, skutečná délka trasy je tak delší).

Tab. 2 Vzdálenosti služeb a občanského vybavení od SVL

Ulice	Spádová ZŠ <i>Měřeno vzdušnou čarou</i>	Obchody	
ul. Ruská 83/78 Dubí 3.	D1: 760m-A 400m-B 1450m-E	Vietnamská tržnice (pod kruhovým objezdem) * PENNY MARKET s.r.o. (309 * J&J RADOŠ - maso-uzeniny (458/133* Česká pošta (2/139 * bazárek (Žiráfek" 266/120 * potraviny Musilová Jana (265/122) * Noviny - stánek * opravna oděvů - pí Hubertová * Lázně * Vietnamská tržnice (směrem na Cínovec)	
ul. Ruská 138/52 Dubí 3	D2: 330-C 400-D		
ul. Ruská 159/53 Dubí 3.	D2: 460-C 330-D		
ul. Ruská 187/51 Dubí 3	D2: 500-C 300-D		
ul. Ruská 176/47 Dubí 3	D2: 700-C 400-D		
ul. Ruská 174 Dubí 3. ubytovna Ludmila	D2: 400-C 270-D		
ul. Ruská 125 Dubí 3. ubytovna Echo	D2 520-C 50-D		
ul. Ruská 252/12 Dubí 3. Parlament	D2: 1100-C 580-D		
ul. Mírová 144/2 Dubí 3	D1: 2230-A 1880-B 337-E		Drogerie (Maciejkowi, 54/10 potraviny "Jana" (122/16 - roh se Střední ul.) potraviny (vietnamci)
ul. Mírová 170/8 Dubí 3	D1: 2050-A 1750-B 110-E		
ul. Mírová 22/5 Dubí 3	D1: 2050-A 1750-B 210-E		
ul. Mírová 237 Dubí 3 bývalý penzion Century Club(Miami)	D1: 2400m-A 2080m-B 720m-E		
ul. Mírová 1/20,Dubí 3	D1: 2000-A 1730-B		

	170-E	
ul. K.H.Borovského 150/1 Dubí 3.	D1: 2050-A 1770-B 150-E	v této ulici obchod není, v blízkém okolí viz. ul. Mírová a Střední
Ul. J. Hory 138/1 Dubí 3	D1: 1950-A 1660-B 110-E	v této ulici obchod není, v blízkém okolí viz. ul. Mírová
ul. Střední 116 Dubí 3.	D1: 2030-A 1730-B 110-E	Česká pošta (183/5) veřejná jídelna (123/30) oblečení+hračky (293/23a) cukrárna (6/38)
ul. Střední 152/12 Dubí 3	D1: 1890-A 1550-B 200- E	
ul. Střední 151/25 Dubí 3	D1: 2000-A 1700-B 50-E	

Vysv.

D1 – ZŠ Dubí 1

- A - ZŠ Dubí 1, Školní nám.177
- B - ZŠ Dubí 1, Tovární 364 (I.stupeň)
- E - ZŠ Dubí 1, Střední 120,D3 (spec.třídy, přípravná tř.)

D2 – ZŠ Dubí 2

- C - ZŠ Dubí 2, Dlouhá 167 (I.stupeň)
- D - ZŠ Dubí 2, Tovární 110 (II.stupeň)

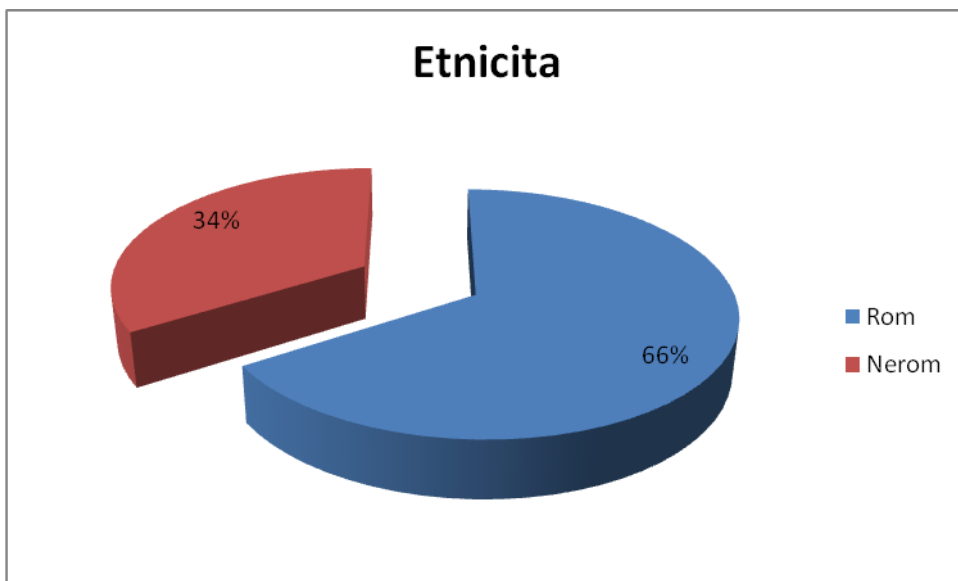
Mstišov

Mstišov je respondenty asociován s „*krásným prostředím*“, „*tam se mají jak na dovolené*“, „*samé rodinné domky*“. Dopravní obslužnost je zde horší, autobus jezdí přibližně jednou za hodinu. Nachází se zde mateřská školka, spádová základní škola pro děti ze Mstišova je Základní škola Dubí 1. Ve Mstišově se nachází 2 domy, ve kterých žijí sociálně vyloučené osoby - **ul. Mírová 146**, Dubí 3 Mstišov, a **Nám. Svobody 221**, Dubí 3, Mstišov.

3.2 Odhady socio-demografických charakteristik sociálně vyloučené populace

Odhadem, který byl učiněn na základě dat z dotazníkového šetření, žije v sociálně vyloučených lokalitách **373 osob**, které tvoří **130 domácností**. Odhad MěÚ je 355 osob, nejedná se však o konečné číslo, u některých domů odhad není k dispozici. Odhad domácností také není k dispozici. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 74 domácností (173 osob), ostatní potenciální respondenti buď účast na výzkumu odmítli, nebo nebyli zastiženi (viz kapitola Popis metodologie).

Graf 1 Etnicita SV osob

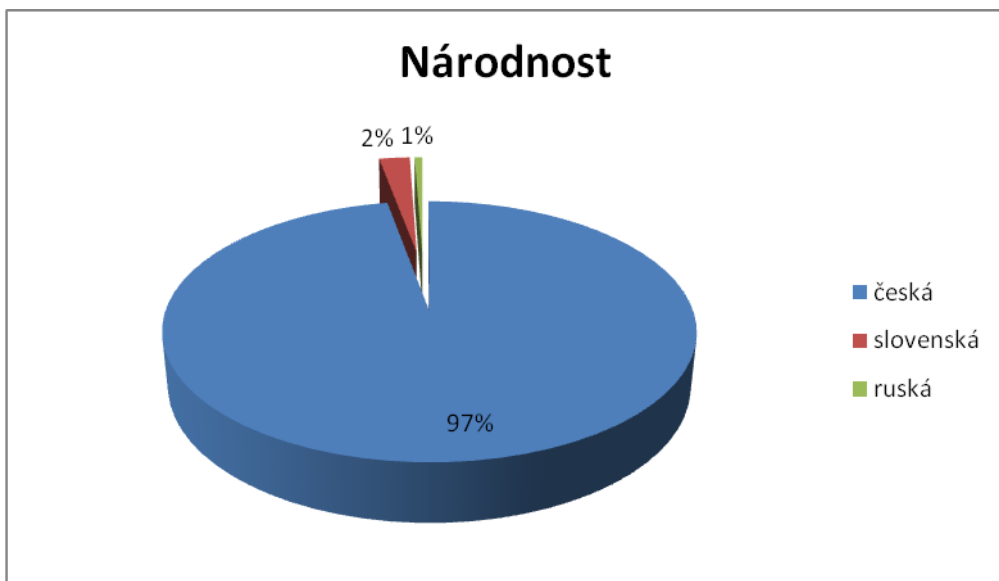
*Zdroj: dotazníkové šetření
N=85*

Výzkumníci, kteří prováděli terénní sběr dat, se pokusili provést odhad etnicity dle požadavku v dotazníkovém archu; protože je etnicita těžko uchopitelný a „měřitelný“ pojem, jedná se opravdu pouze o subjektivní odhad – 66 % osob žijícím v SVL byla přiřazena etnicita romská, 34 % neromská etnicita; v bytových domech se přitom obvykle vyskytují obě etnické příslušnosti zároveň, nelze konstatovat, že by určité domy byly specifické z pohledu etnicity.

Zaměříme-li se na rozdíly mezi jednotlivými lokalitami, tak jak byly pro potřeby analýzy vymezeny, zjistíme, že:

- V lokalitě A Dubí 1 je dle odhadů výzkumníků etnicita zastoupena v poměru 50 % romská etnicita, 50 % neromská etnicita.
- V lokalitě Dubí 2 – Drahůnky, Bystřice – je etnické složení dle odhadů 25 % romská populace, 75 % neromská populace.
- V lokalitě Dubí 3 – Pozorka, Mstišov – dosahuje dle odhadů romská etnicita 75 %, neromská 25 %.

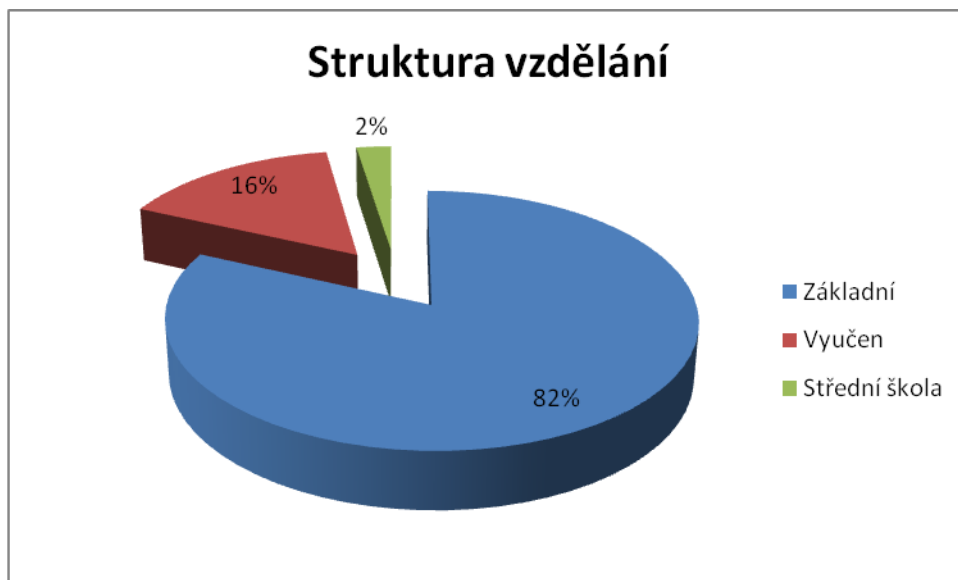
Graf 2. Národnost SV osob

*Zdroj: dotazníkové šetření
N=173*

V odpovědích na otázku zjišťující národnost respondentů (a dalších osob, se kterými respondenti sdílejí domácnost) převládají odpovědi „česká“, a to v 97 % případů, pouze 2 % dotázaných se přihlásily k národnosti slovenské a 1 % k národnosti maďarské (obě národnosti se vyskytují v lokalitě Pozorka).

Graf 3. Nejvyšší dosažené vzdělání SV osob

*Zdroj: dotazníkové šetření
N=121*

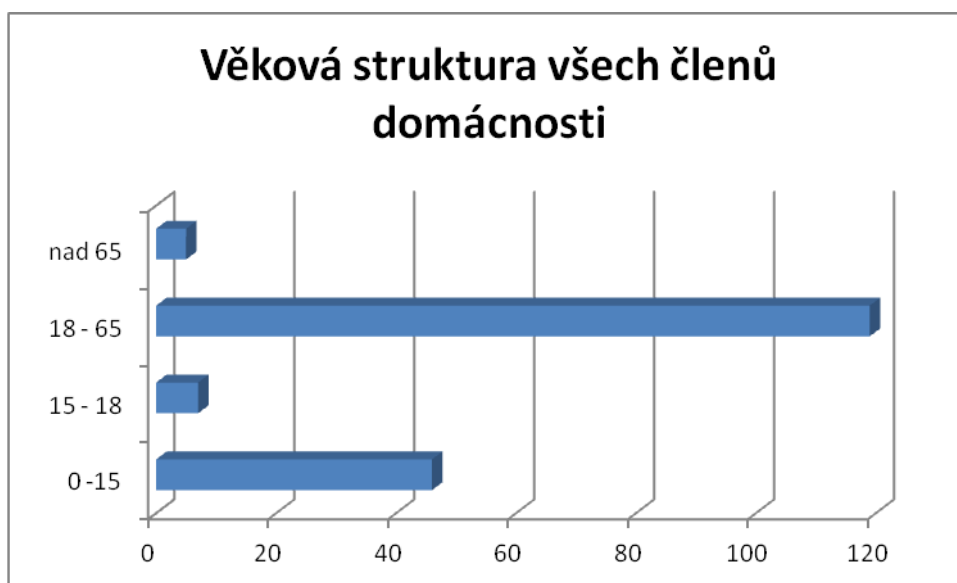
Mezi osobami ze SVL převládají významně osoby, které dosáhly nejvýše základního vzdělání (82 %), výuční list má 16 % dotázaných a 2 % osob ze SVL

dosáhla středoškolského vzdělání. Srovnání vzdělanostní struktury se strukturou ve městě je součástí jedné z následujících kapitol.

Zaměříme-li se opět na srovnání mezi lokalitami, zjistíme, že

- v lokalitě Dubí 1 mají všichni dotázaní nejvýše základní vzdělání
- v lokalitě Dubí 2 má 47 % osob základní vzdělání, 53 % osob je vyučených.
- v lokalitě Dubí 3 má 86 % dotázaných nejvýše základní vzdělání, 11 % osob je vyučených, 2 % mají středoškolské vzdělání.

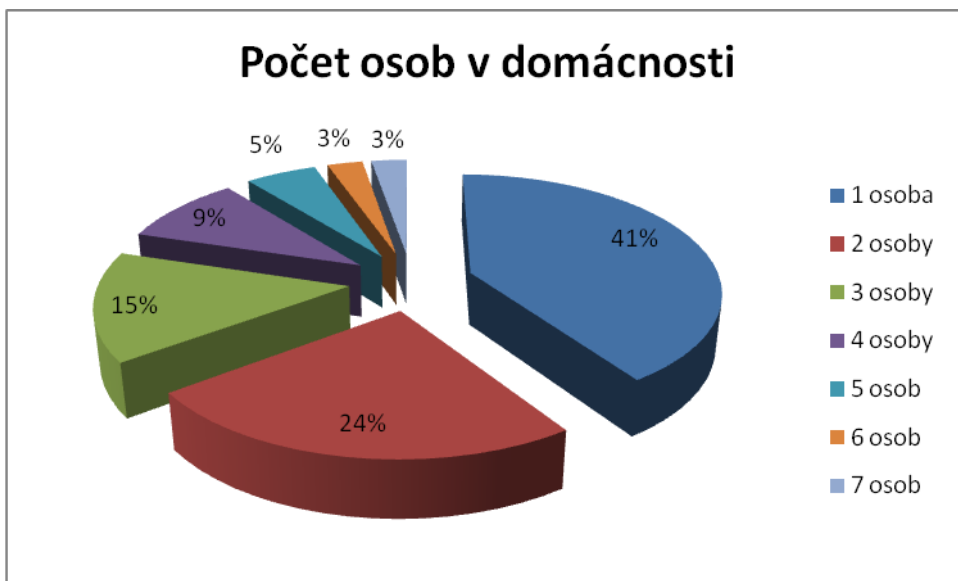
Graf 4 Věková struktura všech členů domácnosti v SVL

*Zdroj: dotazníkové šetření
N=173*

Jak ukazuje graf 4, skupina osob v produktivním věku je zastoupena 119 osobami, zatímco dětí a mladistvých je v součtu 53 osob. Osoby starší 65 let jsou pak zastoupeny v pěti případech.

Graf 5. Počet osob v domácnosti v SVL

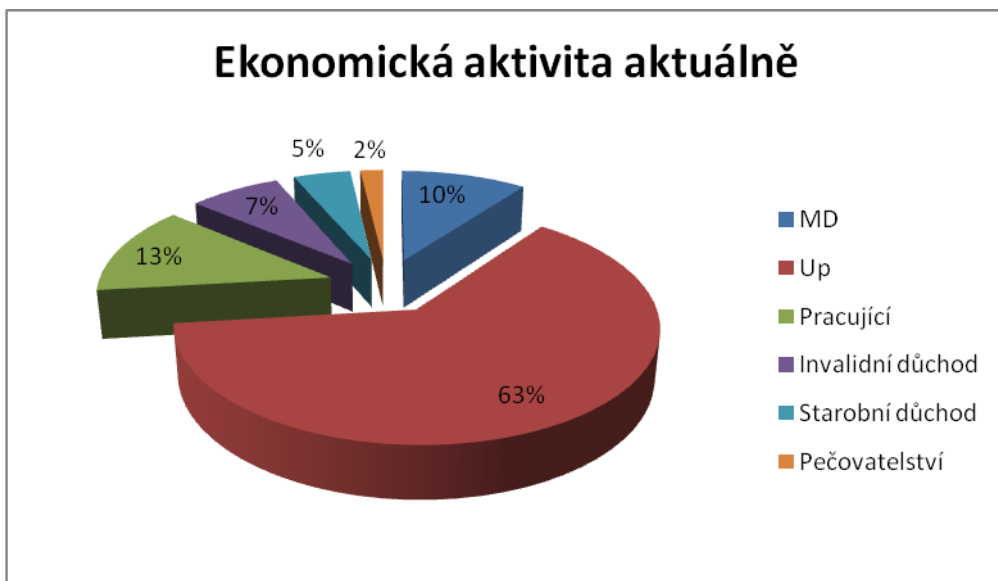
*Zdroj: dotazníkové šetření
N=74*

Mezi SV domácnostmi jsou výrazně zastoupeny ty, které jsou tvořeny pouze jednou osobou (41 %), dvě osoby v domácnosti se vyskytly ve 24 % případů; více než pět osob pak bylo zaznamenáno u 11 % domácností. Srovnání s celkovou situací ve městě je doloženo v následujících kapitolách.

Výše popsaná demografická struktura odráží obecný jev vyskytující se v SVL - sociálním vyloučení jsou výrazněji ohroženy tři typy domácností: jednočlenné domácnosti, domácnosti rodičů-samoživitelů a početné rodiny se třemi nebo více dětmi⁴. V Dubí je tvořena skupina jednočlenných domácností výrazně osobami žijícími na ubytovnách - jeden pokoj je obýván několika osobami, které však tvoří samostatně hospodařící jednotky. Protože se často jedná o osoby pobírající DnB/PnB, představují takové osoby pro pronajimatele zajímavou cílovou skupinu pro pronájem

Graf 6. Ekonomická aktivita SV osob aktuálně

⁴ Mareš, P. a kol. Sociální vyloučení a sociální začleňování v České republice jako veřejně politická agenda. Praha: CESES FSV UK, 2006. s.32

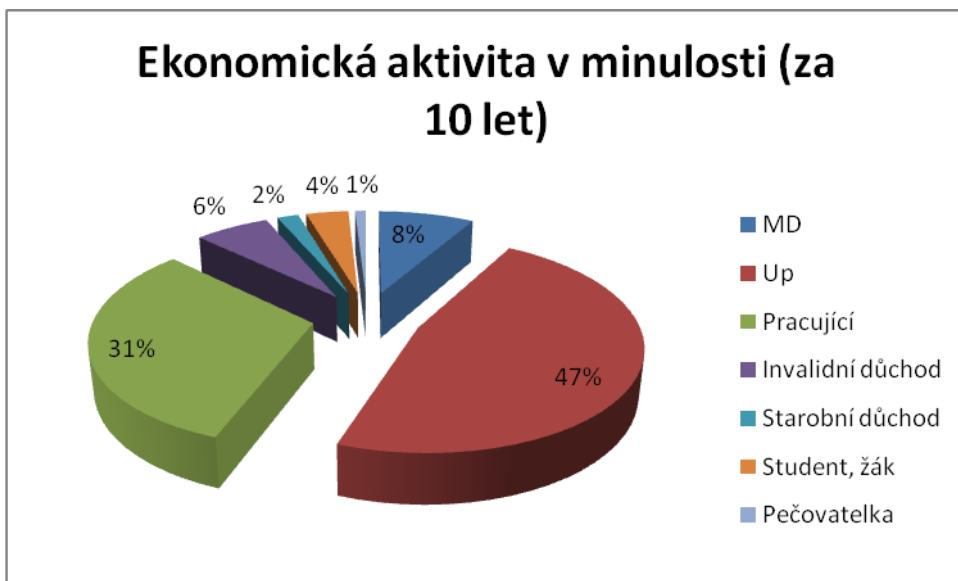
*Zdroj: dotazníkové šetření
N=121*

V současné době je mezi sociálně vyloučenými osobami 13 % osob zaměstnaných či samostatně výdělečně činných, oproti tomu 63 % dotázaných bylo v době realizace šetření evidováno na Úřadu práce. Ženy na mateřské dovolené představují také poměrně početnou skupinu (10 %), invalidních důchodců je mezi SV osobami 7 %.

Ze srovnání mezi jednotlivými lokalitami vyplývá, že:

- v Dubí 1 je v evidenci ÚP 88 % dotázaných, 12 % je pracujících
- v Dubí 2 je 56 % v evidenci ÚP, 13 % je v invalidním důchodu, 13 % je ve starobním důchodu, 6 % pečuje o osobu blízkou a 13 % osob pracuje.
- V Dubí 3 je 62 % SV osob v evidenci UP, 7 % je v invalidním důchodu, 4 % ve starobním důchodu, 1 % pečuje o osobu blízkou, 13 % je na MD/RD a 13 % dotázaných pracuje.

Graf 7. Ekonomická aktivita v minulosti (za posledních 10 let)

Zdroj: dotazníkové šetření
N=121

Graf 7 znázorňuje, že pouze necelá třetina osob sociálně vyloučených byla v posledních deseti letech zaměstnána, 47 % osob je dlouhodobě, více než deset let, evidováno na Úřadu práce.

Shrnutí

Sociálně vyloučené lokality, které byly ve městě identifikovány, mají charakter **konkrétních domů**, jejichž koncentrace v ulicích je nízká, v blízkosti těchto domů funguje obvykle na dobré úrovni občanská vybavenost a nebývají prostorově vyloučené.

Lokalita, ve které žije nejvíce sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob se nachází v městské části **Pozorka**, kde bylo identifikováno 18 různě rozmístěných domů určených k výzkumu. Celkem bylo identifikováno 29 domů, kde žijí sociálně vyloučené osoby.

V těchto domech dle odhadů výzkumníků žije přibližně 373 osob, kteří se vyznačují typickými charakteristikami osob sociálně vyloučených – nízkým vzděláním, dlouhodobou nezaměstnaností, zadlužeností, někteří sociálně-patologickými jevy, jako je drogová závislost či prostituce.

Mezi SV domácnostmi jsou výrazně zastoupeny ty, které jsou tvořeny pouze jednou osobou (41 %), dvě osoby v domácnosti se vyskytly ve 24 % případech; více než pět osob pak bylo zaznamenáno u 11 % domácností.

3.3 Bydlení

Obecní byty. Při vstupu současného starosty v roce 2006 na radnici bylo v bytovém fondu města 670 bytů, většina ve zdevastovaném stavu (opravy odhadovány až na 450 mil. Kč). Proto byla většina těchto bytů prodána nájemcům za zvýhodněnou cenu. Některé byty a domy byly novými vlastníky prodávány dál, komu však dnes nelze zjistit. Fluktuace u bytů je poměrně nízká - ročně bývá uvolněno a následně přiděleno přibližně 3 – 5 bytů, konkrétně v r. 2011 3 byty, v r. 2012 5 bytů a do srpna r. 2013 4 byty. Ve vlastnictví obce je v současné době 79 bytů, z toho 4⁵ byty nejsou obsazené. Obecní byty se nachází na adresách *Krušnohorská 41, Koněvova 65, Mírová 92, Bílinská 141, Sadová 153, Ruská 184 a Bílinská 204*, kvalita bytů odpovídá 1. a 2. kategorii. Je sjednán 1 splátkový kalendář, 2 nájemníkům hrozí vystěhování, celkový počet dlužníků, které eviduje město, je 87⁶. Město nedisponuje sociálními byty.

Pravidla přidělování bytů

Obecní byty určené k pronájmu jsou zveřejněny na úřední desce min. po dobu tří týdnů. Zájemce vyplní formulář, ke kterému přiloží výpis z rejstříku trestů. Zároveň v žádosti popíše svou současnou bytovou situaci, zaměstnavatele (příp. jiný zdroj příjmů) a potvrzení o bezdlužnosti, které je podmínkou pro přidělení bytu. Přijaté žádosti projednává v nejbližším termínu Rada města. Při výběru ze seznamu uchazečů o pronájem bytu, je dáována přednost žadatelům, kteří mají neutěšenou bytovou situaci. Trvalý pobyt v Dubí přitom není podmínkou. Informaci, na základě čeho je vybrán konkrétní zájemce o byt, výzkumníci neobdrželi. Žadatelé jsou lidé z celého města, někdy i z okolních obcí. Zástupci města uvedli, že „*město má špatné zkušenosti s pronájmem obecních bytů uchazečům ze sociálně vyloučených lokalit*“. Nejčastěji špatná zkušenost pramenila z nepravdělného placení nájemného. Po předání vymáhání dluhu právnímu zástupci, nájemci bez oznámení opouštěli byt, který zůstal zdevastovaný.

S podáním žádosti o obecní byt mají zkušenost dva respondenti ze sociálně vyloučených lokalit. Shrnuje je následující citace:

SVO: „Kolikrát jsme si tam psali, třeba sme si tam dávali žádost na byt, já s mojíím druhem jsem tam měla žádost 14 let, nikdy na mě nějaký byt nevyšel“ (žádost měla ona, její druh, dcera). „Vim, že to dávaj bílým, kolikrát jsme to zkoušeli, ale nikdy nám byt nevyšel“.

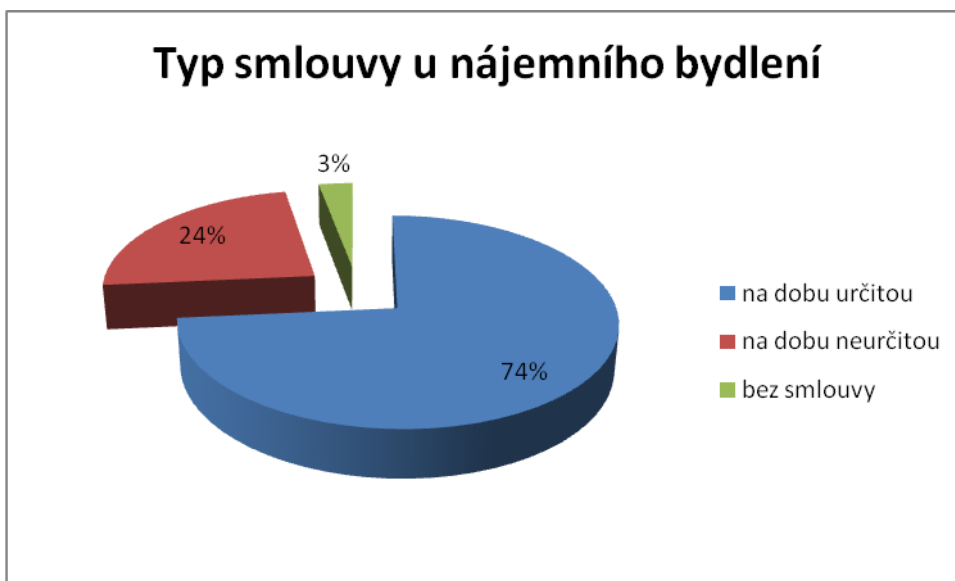
Základní údaje vztahující se k bydlení v SVL

⁵ K 6. 6. 2013

⁶ K 30. 4. 2013

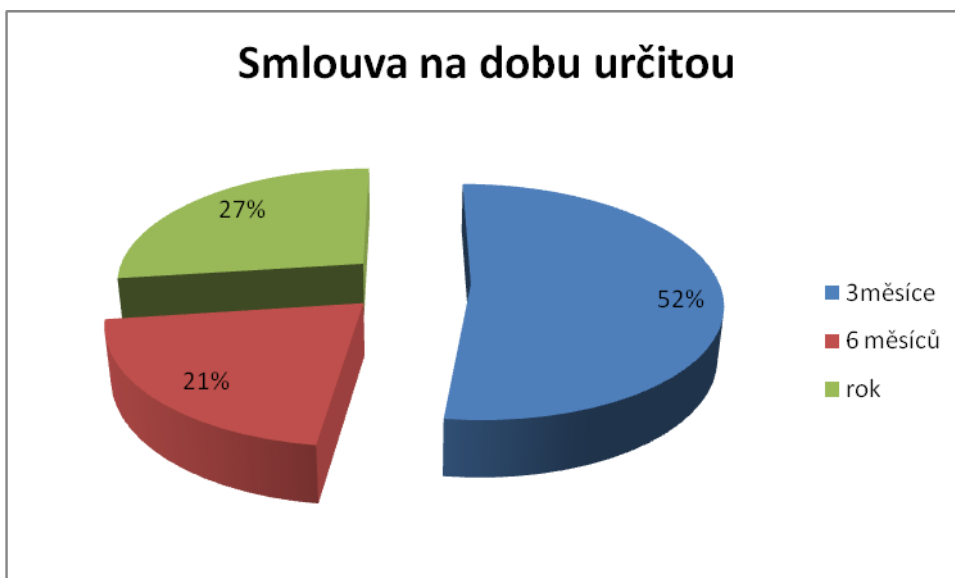
- 28 % obyvatel SVL žije na ubytovnách, 72 % v bytech.
- 9 % osob sociálně vyloučených žije ve vlastním domě, **91 % u soukromého majitele v pronajatém bytě.**
- Nejpoužívanějším typem nájemní smlouvy je **smlouva na dobu určitou s délkou na 3 měsíce.**
- Krizové bydlení město neprovozuje, využívá azylové domy v Krupce a v Oseku.

Graf 8. Typ smlouvy u nájemního bydlení v SVL

Zdroj: dotazníkové šetření
N=74

Graf 9. Smlouva na dobu určitou – časová rozpětí v měsících

Pronájmy osobám sociálně vyloučeným

Většina domů ve sledovaných lokalitách je ve **špatném stavebním stavu**. Pracovníci Úřadu práce v Teplicích v minulosti upozornili Okresní hygienickou stanici na ubytovnu Echo, technický odbor města Dubí žádnou kontrolu neinicioval. Pronajímatelé nechají mnohdy bydlet nájemníky v naprosto nevyhovujících podmínkách a lidé v už tak tíživé finanční situaci si opravy musí dělat na vlastní náklady:

SVO: „Nemůžete sehnat bydlení, a když seženete bydlení, tak ty byty jsou v katastrofálním stavu.... Tam (v Ostravě) když si pronajmete byt, tak ten byt už je upravený, nějaký základy v tom bytě jsou, tady není, tady vám demoličku pronajmou za tolik peněz, že to je hrůza.“

Sociálně vyloučené osoby se tak většinou usadí ve zdevastovaných domech, protože v běžné lokalitě byt neseženou – setkávají se s **diskriminací**, nebo jsou v běžném tržním prostředí vyžadovány **kauce**, které nejsou schopni složit. Určitou výši kauce však musí lidé složit i v domech, které jsou v sociálně vyloučených lokalitách. A výše nájemného dle pozorování výzkumníků i slov respondentů neodpovídá kvalitě bydlení:

SVO: “ Museli sme zaplatit kauci 10 000, nájem 9000 za ruinu....my sme sháněli byt, nikde nic nebylo, tak sme chytli toľto no. No ale byla to ruina, prostě hrůza no, bordel, špína, štukovali sme, malovali sme a dávali to dohromady no. Ani záchod tady nebyl. „

SVO: „To si děláme všechno sami. Vždyť to byla bouračka, to byla demolice tohleto, stěny to bylo černý, katastrofální. Ale není to hotový, nemáme na to....já tady platím 9 tisíc, za to bych už měla panelák....jako byty i jsou, ale tam chtěj kauci. Já už sem pak rovnou i říkala, že jsem Rom a oni promiňte, nemáme byty.... takže tady je velká diskriminace.“

Zmiňovanou diskriminaci na trhu s byty jsme ověřili v rámci neformálního rozhovoru s realitním makléřem z Teplic – zástupce jedné nejmenované realitní kanceláře v Teplicích potvrdil, že na realitním trhu panuje poměrně velká diskriminace:

E: „My ty byty co tu máme v nabídce, tak máme skoro vod všech majitelů bytů pokyn, že cigánům nepronajímat.... Já se jim nedivím, vemte si, že je barák, kde všechno šlape, lidi platěj, dodržou pořádek a noční klid a pak by jim tam strčil cigánskou rodinu, ... lidi začnou bejt nespokojení, můžou začít odcházet... to jsou akorát problémy pro majitele baráku... Voni si prostě žijou po svém, voni nemůžou žít s ostatníma, prostě to nefunguje.“

Některé rodiny se musí potýkat i s dalšími problémy souvisejícími s bydlením, např. společné hodiny pro celý dům či neobdržení ročního vyúčtování za vodu a elektřinu:

SVO: „Majitel je lempl. Dole sou jedny hodiny na 5 rodin. Všichni jedeme na jedny hodiny.“

SVO: „Ani vo tom nemluví, protože by nám musela dávat peníze“

Bydlení v sociálně vyloučených lokalitách v Dubí je, až na několik výjimek, většinou prosté, nábytek si lidé kupují po bazarech, někteří přiznali i odběr u popelnic.

Ubytovny⁷

Na základě pozorování v terénu můžeme konstatovat, že některé ubytovny, na kterých žijí osoby sociálně vyloučené, jsou za hranicí obyvatelnosti (velmi špatné hygienické podmínky), konkrétně se jedná zejména o ubytovnu Echo a o bývalou ubytovnu Siesta (v době psaní závěrečné zprávy již tato ubytovna nefunguje). Ubytovna Echo koncentruje zejména osoby závislé na návykových látkách a prostitutky.

E:“ ... jsou to takový ty černý díry špinavý.“

Jeden z respondentů v rámci hloubkového rozhovoru při otázce na důvod příchodu do Dubí uvedl, že sice chtěl zůstat v Teplicích, ale „na úřadě obdržel papír s ubytovnami, kam se podívat.“ Tuto informaci jsme se rozhodli ověřit formou „fiktivní návštěvy“ na Úřadu práce – ubytovna Echo je institucí skutečně doporučována. Jeden z expertů podobnou situaci pospal následovně:

E: „.... zrovna třeba v tom Echu jsme dostali avízo, že je tam matka, která byla drogově závislá s nezletilým dítětem a dokonce jsme se dozvěděli, že jí tadyta ubytovna byla doporučena pracovníci sociálního odboru Bíliny. A vlastně až následně jsme se dozvěděli, že vlastně dotační ubytovny, které jsou v seznamu od kurátorky ze sociálního odboru v Teplicích, tak vlastně oni vytipovávají na základě údajných šetření, což nás teda zarazilo, protože my jsme hned dávali zpětnou vazbu, že tato ubytovna rozhodně není vhodná pro tadytu klientelu.“

Protože je však otázka bydlení pro sociálně vyloučené osoby neutišeným problémem, který je staví do kruhu, ze kterého je těžké odejít, jsou v důsledku

⁷ Ve městě se nachází ještě jedna ubytovna, která nebyla předmětem výzkumu. Jejím vlastníkem je město Dubí a v současné době je v pronájmu. Bydlí zde dělníci a sportovci. Ubytovna náleží ke sportovnímu areálu.

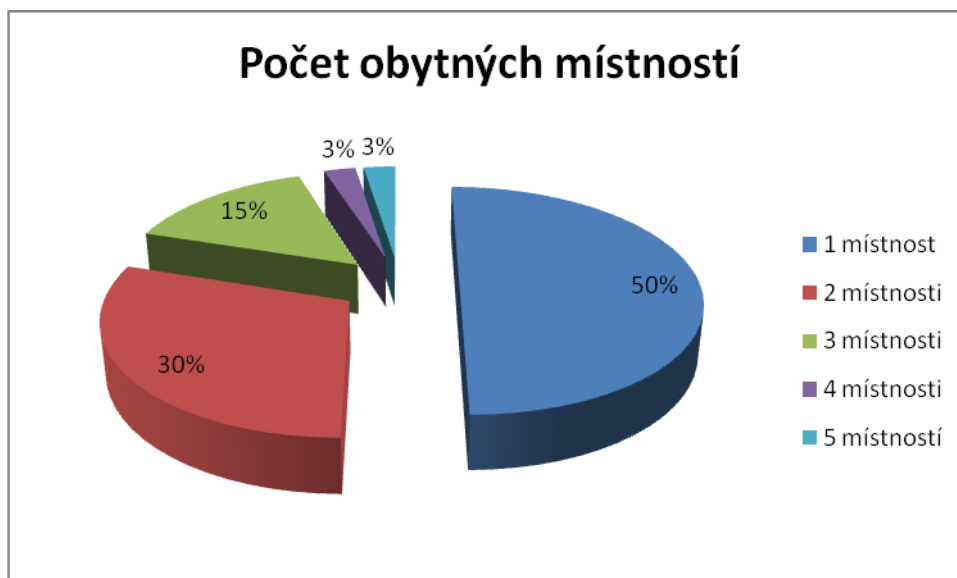
„ochotní“ zaplatit neúměrně vysoké nájemné. Příklad můžeme nalézt opět v ubytovně Echo, kde v naprosto nevyhovujících podmínkách žije pár v jedné místnosti bez vlastního sociálního zařízení, bez některého základního vybavení a celkem za tento pokoj platí 9.000Kč/měsíčně. Obdobné podmínky se nevyhýbají ani ostatním ubytovnám ve městě, uveďme ještě příklad z jiné ubytovny, kde bydlí na jednom pokoji tři muži, celkem zaplatí 12.000Kč/měsíčně za jeden pokoj (každý 4.000Kč), či případ staršího páru, který žil do roku 1989 v městském bytě, který po revoluci koupil soukromý majitel, a nájemné se zvýšilo:

SVO: „Narůstalo to, to neutáhnete.... Tak jsem se přestěhoval do toho Proboštova, přítelkyně taky přišla o byt, protože přišla o práci, tak jsme se přestěhovali do Proboštova, z Proboštova do Teplic do Trnovan jako zase do pronájmu byt do starýho domu, všechno je drahý, víte jak to dneska je.“

SVO: „Tak já samozřejmě bydlím na ubytovně a byla bych ráda, kdybych měla byt, ale samozřejmě na to nemám, protože jsem na sociálu, mám před důchodem, za dva roky mám důchod, jsem na tom velice špatně.“

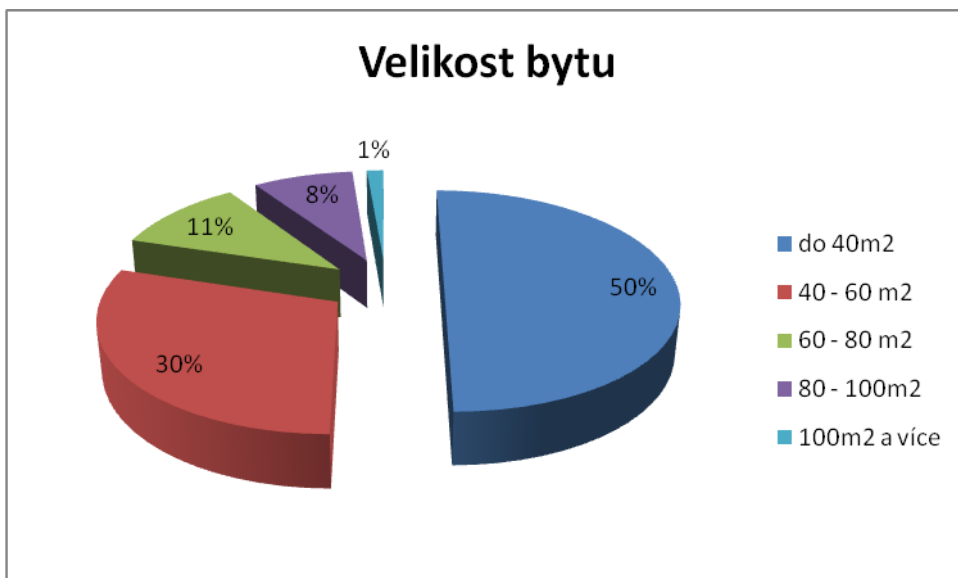
Osoby žijící v SVL nejčastěji bydlí jako jednotlivci v ubytovně nebo v bytě o 1 místnosti do 40m², viz Graf 10.

Graf 10. Počet obytných místností v SVL

Zdroj: dotazníkové šetření
N=74

Graf 11. Velikost bytu v SVL

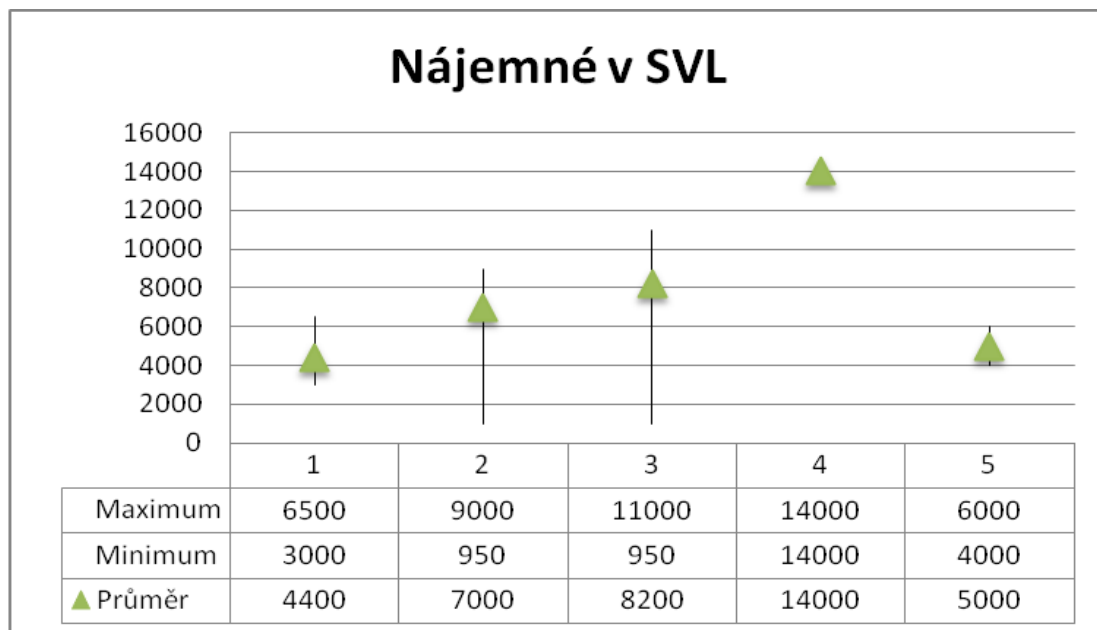
*Zdroj: dotazníkové šetření
N=74*

Podle cenové mapy nájemného z roku 2011 se obvyklé nájemné v Dubí za byt o rozloze 65m² ve standardním technickém stavu pohybuje v rozmezí 4 225,00 — 4 862,00 Kč/byt/měsíc bez energií⁸.

Graf 12 Nájemné v SVL dle počtu místností ⁹:

⁸ <http://www.mmr.cz/cs/Stavebni-rad-a-bytova-politika/Bytova-politika/Prechod-na-smluvni-najemne/Mapa-najemneho>

⁹ Vzhledem k tomu, že pouze několik málo respondentů bylo schopno určit, kolik platí za energie a kolik za čistý nájem, uvádíme ceny nájmu vč. energií – tzn. Celkové náklady na bydlení. Ceny za energie se liší v závislosti na velikosti bytu a počtu osob v bytě.

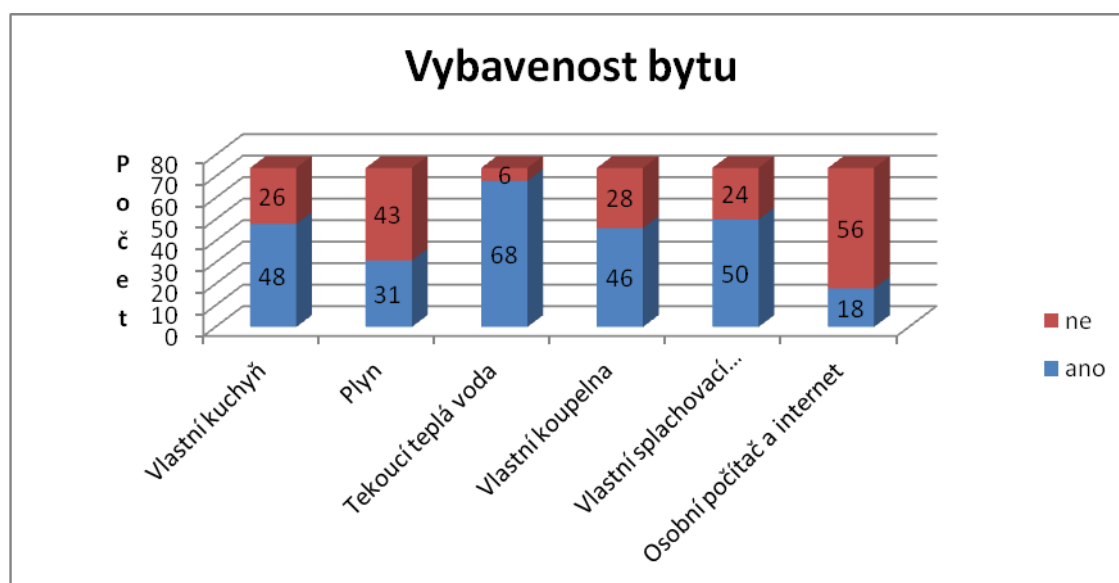
Zdroj: dotazníkové šetření
N=74

Pozn. 1: minimum u 2 a 3 místností je tak nízké z důvodu bydlení ve vlastním domě

Pozn. 2: minimum a maximum u 5 místností je nízké z důvodu bydlení ve vlastním domě.

Pokud chceme srovnat data z dotazníkového šetření a cenové mapy MMR, je nutné připočítat k nájmu dle MMR také cenu energií. Předpokládejme u velikosti bytu 65m², což je větší byt o dvou místnostech, nebo menší třípokojový byt, cenu za energie 3000Kč (předpokládáme také, že zde žijí min. více jak 2 osoby). Dostaneme se tak na částky 7.225 – 7.862Kč. Lze tedy konstatovat, že nájemné v Dubí je v souladu s cenovou mapou.

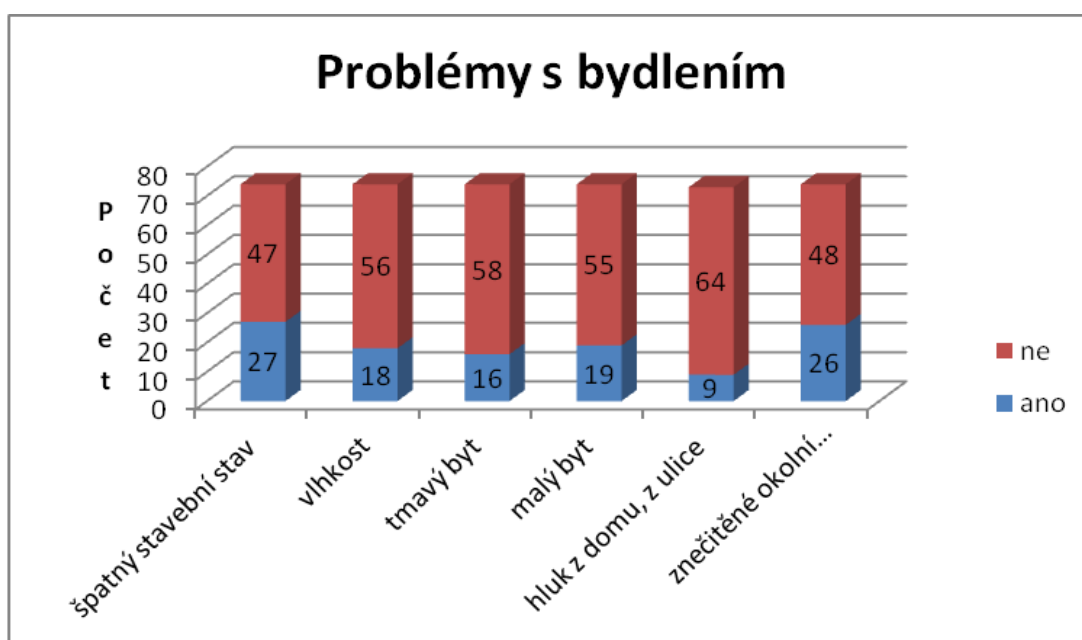
Graf 13. Vybavenost bytů v SVL

Zdroj: dotazníkové šetření

Graf znázorňující vybavenost bytů v SVL ukazuje, že třetina osob zde žijících nemá vlastní splachovací WC a obdobný počet osob nemá vlastní koupelnu, stejně tak shodné hodnoty můžeme vidět u kuchyňského koutu.

Graf 14. Problémy s bydlením vyskytující se v SVL

Zdroj: dotazníkové šetření
N=74

Doplatek na bydlení¹⁰

Z rozhovoru se zástupcem z Úřadu práce vyplynulo následující: vzhledem k tomu, že je zde jednodušší získat nájemní smlouvu a následně také příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení, stěhuje se do Dubí větší množství sociálně slabých jednotlivců či rodin. Vyjádření, proč tomu tak je, se nám od UP Teplice nepodařilo získat. V rovině hypotéz tedy je, jak významným činitelem v oblasti migrace je zde právě doplatek na bydlení, je teoreticky možné, že je jedním z významných hybatelů migrace do města.

Nepochybné je, že ve městě funguje podnikání založené na ubytování osob v nouzi, které nájemné hradí právě touto formou. Více k tomuto je v kapitole Migrace.

Ubytovny jsou navštěvovány sociálními pracovníky referátu hmotné nouze podle potřeby, cca 1x za 2-3 měsíce především z důvodu ověření osob, které se zde mají zdržovat a platnosti jejich smlouvy o ubytování. Pracovníci jsou však také v častém telefonickém kontaktu s majiteli.

¹⁰ Zdroj UP Teplice

Problematickou ubytovnou se jeví „ubytovna“ Penzion Echo. Hlavním nedostatkem jsou zde hygienické podmínky a vybavení této ubytovny. Na nedostatky v minulosti UP Teplice upozornil i Okresní hygienickou stanicí v Teplicích.

Po převzetí žádosti dochází k ověření platnosti smlouvy o ubytování, je prováděno místní šetření v ubytovacím zařízení.

UP má vypracovaný seznam ubytovacích zařízení viz příloha A. Dále také doporučuje požádat o pomoc při zprostředkování ubytování sociální pracovníky při MÚ.

Konkrétní informace¹¹ o bydlení v sociálně vyloučených lokalitách nabízí níže zpracovaný přehled o bydlení v domech. Do některých domů nebyl výzkumníkům umožněn přístup majitelem, nebo respondenti odmítli se zúčastnit výzkumu.

DUBÍ 1

ul. Ruská 165/19 Dubí 1 – ubytovna Siesta

Popis. Jedná se o bývalý veřejný dům, ze kterého se stala ubytovna. V době terénního sběru dat byla ubytovna před likvidací a lidé se připravovali na stěhování do blízké ubytovny „U Fiďase“. Ubytovna se vyznačovala nevyhovujícími hygienickými podmínkami, nepořádkem a zápachem, dům je ve špatném technickém stavu. Odhadem zde v době terénního šetření žily 4 osoby/4 domácnosti, odhad MěÚ není k dispozici.

Cena za ubytování: 4500,-Kč/měsíc.

Vybavenost: plyn, tekoucí teplá voda (kuchyň, koupelna, záchod – společné)

Typ smlouvy: bez smlouvy (z důvodu likvidace ubytovny) + smlouvy na dobu určitou ke dni likvidace

Problémy: špatný stavební stav – dům vyžaduje opravu, vlhkost v bytě, malý byt, znečištěné okolní prostředí, drogově závislí

Ekonomická aktivita: nezaměstnaní

ul. Lidická 263 Dubí 1

V tomto domě bydlí romská rodina, přízemí obývají rodiče, horní patro syn s přítelkyní. Dům je ve špatném technickém stavu. Aktuálně rodina řeší další nedoplatek na energiích 16.000,-Kč (ČEZ). Odhadem zde žijí 4 osoby / 2 domácnosti, odhad MěÚ 7 osob /x.

¹¹ Zdroj: dotazníkové šetření, pozorování, IDI

Dům je ve vlastnictví rodiny a je vydán exekuční příkaz k prodeji nemovitosti.
Náklady na bydlení ve vlastním domě činí 950,-Kč/měsíc (za energie)

Vybavenost: vlastní kuchyň, vlastní koupelna, vlastní záchod

Problémy: tmavý byt, špatný stavební stav – vyžaduje opravu, vlhkost v bytě, znečištěné okolní prostředí

Ekonomická aktivita: nezaměstnaní

DUBÍ 2 - DRAHŮNKY, BYSTRICE

ul. B. Němcové 61/10 Dubí 2

V horní polovině domu žijí 3 sourozenci, všechny osoby jsou na sociálních dávkách (invalidní důchodce, ZTP, opatrovnice ZTP). V přízemí by se dle rodiny mělo nacházet zázemí firmy, horní patro je ve vlastnictví rodiny – 1/6 podílu 1 sourozence nařízena exekuce - 96.000Kč. Odhadem zde žijí 3 osoby/1 domácnost, odhad MěÚ 6 osob/x.

Náklady na bydlení ve vlastní nemovitosti: 5300,-Kč/měsíc.

Vybavenost: vlastní kuchyň, plyn, teplá tekoucí voda, vlastní koupelna, vlastní záchod, počítač s připojením k internetu

Problémy: špatný stavební stav

Ekonomická aktivita: invalidní důchodce, opatrovnice

ul. B. Němcové 39/4 Dubí 2.

Odhadem zde žijí 3 osoby/1 domácnost, odhad MěÚ 5 osob/x.

Na ¼ domu nařízena exekuce

Náklady na bydlení: 9000,-Kč/měsíc.

Vybavenost: vlastní kuchyň, teplá tekoucí voda, vlastní koupelna, vlastní záchod,

Problémy: špatný stavební stav

Ekonomická aktivita: pracující, UP, důchodce

ul. B. Němcové 66/9 Dubí 2.

Dům nevyžaduje zásadnější rekonstrukci.

Odhadem zde žije 7

osob/4 domácnosti.

Odhad MěÚ

5 osob/x.

Cena za ubytování za

byt do 40m² je cca 2000,-Kč/měsíc;

Vybavenost: plyn, teplá tekoucí voda

(společná kuchyň, koupelna, záchod)

Typ smlouvy: na dobu určitou 1 rok

Ekonomická aktivita: nezaměstnaní, starobní důchodce
Problémy: narušování nočního klidu, veřejného pořádku

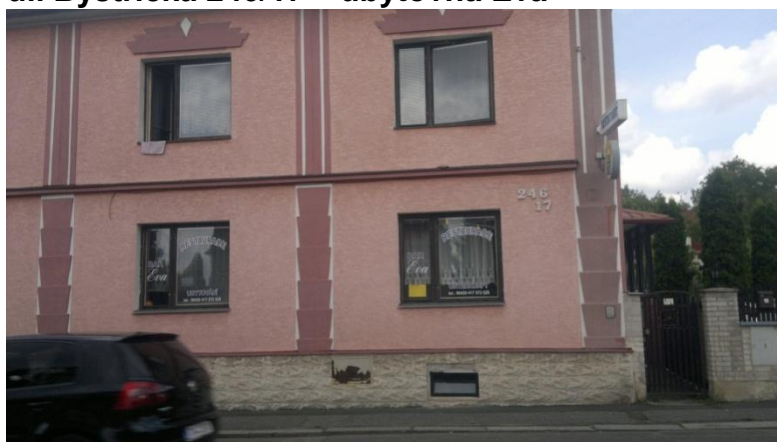
ul. Nerudova 105/15 Dubí 2.

V tomto domě žije sama paní, které je 90let.
Odhadem zde žije 1 osoba/1 domácnost, odhad MěÚ 1 osoba/x.
Dům je vlastnictvím rodiny
Ekonomická aktivita: starobní důchodce

ul. Tovární 9/80 Dubí 2.

Odhadem zde žije 12 osob/ 4 domácnosti, odhad MěÚ 14 osob/x. Polovina domu je v rekonstrukci. Druhá polovina je v horším technickém stavu.

ul. Bystřická 246/17 – ubytovna Eva

Dům v dobrém technickém stavu. Odhadem zde žije 5 osob/5 domácností, odhad MěÚ 1 osoba/x.

Cena za ubytování je 4500,-Kč/měsíc.

Vybavenost: Plyn, teplá tekoucí voda (společná kuchyň, koupelna, záchod)

Typ smlouvy: na dobu určitou 6 měsíců

Problémy: malý byt

Ekonomická aktivita: nezaměstnaní

ul. Zahradní 278/70 Dubí 2

Byty nad restaurací Praha. Odhadem zde žije 22 osob/ 6 domácností, odhad MěÚ není k dispozici.

DUBÍ 3 - POZORKA, MSTIŠOV

ul. Mírová 237 Dubí 3. - bývalý penzion Century Club(Miami)

Výzkumníkům nebyl umožněn vstup do objektu. Jedná se o bývalý veřejný dům. Odhadem zde žije 20 osob/ 11domácností, odhad MěÚ není k dispozici. Vlastníkem je firma Boston grand s.r.o.

ul. Ruská 83/78 Dubí 3.

Odhadem zde žije 19osob/6domácností, odhad MěÚ 25 osob/x.

Cena za ubytování za byt: 80-100m²:cca 10 000Kč/měsíc;

Vybavenost: vlastní kuchyň, vlastní splachovací záchod, tekoucí teplá voda, vlastní koupelna, připojení k internetu

Typ smlouvy: na dobu určitou 1 rok

Ekonomická aktivita: nezaměstnaní, pracující

ul. Ruská 138/52 Dubí 3.

Přízemí domu v rekonstrukci, v horních patrech žije odhadem 12 osob/4domácnosti, odhad MěÚ 29 osob/x. Na dvoře a v domě nepořádek.

Cena za ubytování za byt do 40m²:cca 6500Kč/měsíc;

Vybavenost: vlastní kuchyň, plyn, vlastní splachovací záchod, tekoucí teplá voda, vlastní koupelna, připojení k internetu

Typ smlouvy: na dobu určitou 3 měsíce

Problémy: špatný stavební stav, znečištěné okolní prostředí

Ekonomická aktivita: nezaměstnaní

ul. Ruská 159/53 Dubí 3.

Bývalý nevěstinec Love Story, špatný technický stav, nevyhovující hygienické podmínky, zápach, nepořádek. Odhadem zde žije 5 osob/3domácnosti, odhad MěÚ 1 osoba/x. Obyvateli domu jsou většinou prostitutky a drogově závislí.

Cena za ubytování za byt do 40m²: cca 3500 Kč/měsíc.

Vybavenost: vlastní kuchyň, plyn, vlastní splachovací záchod

Typ smlouvy: na dobu neurčitou

Problémy: špatný stavební stav-vyžaduje opravu, vlhkost v bytě, tmavý byt, malý byt, hluk z domu, znečištěné okolní prostředí, vandalství, kriminalita, prostituce, drogy.

Ekonomická aktivita: nezaměstnaní

ul. Ruská 187/51 Dubí 3.

Dům vedle Love Story, špatné hygienické podmínky, zápach, nepořádek, špatný stav nemovitosti. Obyvatelé domu jsou většinou prostitutky a drogově závislí. Odhadem zde žije 5 osob/3 domácnosti, odhad MĚÚ 2 osoby/x.

Cena za ubytování za byt do 40m²:

cca 4000 Kč/měsíc.

Vybavenost: vlastní kuchyň, plyn, tekoucí teplá voda, vlastní koupelna, vlastní splachovací záchod

Typ smlouvy: na dobu neurčitou

Problémy: špatný stavební stav-vyžaduje opravu, vlhkost v bytě, tmavý byt, malý byt, hluk z domu, znečištěné okolní prostředí, vandalství, kriminalita, prostituce, drogy.

Ekonomická aktivita: nezaměstnaní

ul. Ruská 176/47 Dubí 3

Odhadem zde žije 14 osob/4domácnosti, odhad MĚÚ 10 osob/x. Obyvatelé jsou ve sporu se sousedkou, která si na ně stěžuje na radnici, oni ji obviňují z rasismu. Vlastníkem nemovitosti je místní romský podnikatel, který zde vlastní další 3 domy, které pronajímá sociálně vyloučeným lidem,

závislým na sociálních dávkách.

Cena za ubytování za byt 60-80m²: cca 8350 Kč/měsíc.

Vybavenost: vlastní kuchyň, plyn, tekoucí teplá voda, vlastní koupelna, vlastní splachovací záchod

Typ smlouvy: na dobu určitou 3 měsíce

Ekonomická aktivita: nezaměstnaní

Ul. Ruská 174 Dubí 3. ubytovna Ludmila

Ubytovna vznikla z bývalého veřejného domu Alibi. Odhadem zde žije cca 9 osob (vč. 1 dítěte – babička s osvojeným vnukem)/7 domácností, odhad MěÚ není k dispozici. Dům v dobrém stavu, čisté prostředí.

Vlastníkem domu je firma Ventop s.r.o.

Cena za ubytování je 4000,-Kč/měsíc

Vybavenost: Plyn, teplá tekoucí voda (společná kuchyň, koupelna, záchod). 1 pokoj vlastní sociální zázemí.

Typ smlouvy: na dobu určitou 6 měsíců

Ekonomická aktivita: nezaměstnaní, invalidní důchodce

ul. Ruská 125 Dubí 3. ubytovna Echo

Bývalý veřejný dům, odhadem zde žije cca 15 osob/7 domácností, odhad MěÚ 1osoba/x. Naprosto nevyhovující hygienické podmínky, žijí zde převážně lidé závislí na alkoholu a drogách.

Cena za ubytování: 4500- 4650,-Kč/měsíc; 150Kč/den

Vybavenost: teplá tekoucí voda (koupelna společná), vařič-bomba na pokoji,

Typ smlouvy: na dobu určitou – 1 rok

Problémy: špatný stavební stav – vyžaduje opravu, vlhkost v bytě, tmavý byt, znečištěné okolní prostředí, vandalství a kriminalita, drogy, prostituce, narušování veřejného pořádku

ul. Ruská 252/12 Dubí 3. Parlament

Odhadem zde žije 46 osob/10 domácností, odhad MěÚ 54 osob/x.

Cena za ubytování za byt 40-60m²: cca 7000 Kč/měsíc.

Vybavenost: vlastní kuchyň, plyn, tekoucí teplá voda, vlastní koupelna, vlastní splachovací záchod, připojení k internetu

Typ smlouvy: na dobu určitou 3 měsíce

Ekonomická aktivita: nezaměstnaní, rodičovská dovolená, starobní důchodce

ul. Mírová 144/2 Dubí 3. Ubytovna

V horním patře domu je ubytovna, dům nevyžaduje rekonstrukci, odhadem zde žije 10 osob/7domácností. Odhad MěÚ 17osob/x.

Vlastníkem je firma Debant s.r.o.

Cena za ubytování: jednolůžkový pokoj 3800,-Kč/měsíc; dvoulůžkový pokoj 5000Kč/měsíc.

Vybavenost: společenská místnost, společná koupelna, kuchyň, záchod

Typ smlouvy: na dobu určitou na 3 měsíce

Ekonomická aktivita: nezaměstnaní, starobní důchodce

Problémy: různá trestná činnost

ul. Mírová 170/8 Dubí 3.

Odhadem zde žije 39 osob/9 domácností, odhad MěÚ 45 osob/x.

Cena za ubytování: jednolůžkový pokoj 3800,-Kč/měsíc

Vybavenost: vlastní kuchyň, plyn, tekoucí teplá voda, vlastní koupelna, vlastní splachovací záchod, připojení k internetu

Ekonomická aktivita: nezaměstnaní

Ul. J. Hory 138/1 Dubí 3.

Odhadem zde žijí 2 osoby/1 domácnost, odhad MěÚ 3 osoby/x.

ul. Mírová 22/5 Dubí 3.

Dům vyžaduje opravy zejména uvnitř. Bydlí zde 14 osob/4 romské domácnosti. Odhad MěÚ není k dispozici.

Cena za ubytování za byt 40-60m²: cca 6500 Kč/měsíc. 60-80m²: cca 7500Kč/měsíc

Vybavenost: vlastní kuchyň, tekoucí teplá voda, vlastní koupelna, vlastní splachovací záchod, 1 domácnost připojení k internetu

Typ smlouvy: na dobu určitou 3 měsíce

Problémy: špatný stavební stav, vyžaduje opravu, vlhkost v bytě, tmavý byt

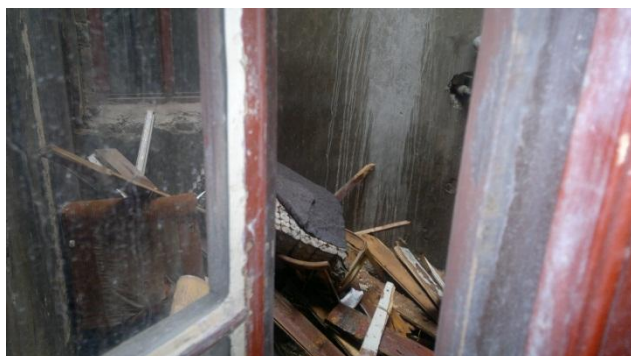
Ekonomická aktivita: nezaměstnaní

ul. Střední 116 Dubí 3.

Před tímto domem se schází početná romská komunita.

Odhadem zde žije 19 osob/4 domácnosti, odhad MěÚ 28 osob/x.

ul. K.H.Borovského 150/1 Dubí 3.

Dům ve špatném technickém stavu, uvnitř domu skládka. Odhadem zde žije 21 osob/5 domácností. Odhad MěÚ 22 osob/x.

Cena za ubytování za byt 40-60m²: 6500,-Kč/měsíc.

Vybavenost: vlastní kuchyň, tekoucí teplá voda, vlastní koupelna, vlastní splachovací záchod

Typ smlouvy: na dobu neurčitou, na dobu určitou 3měsíce

Ekonomická aktivita: nezaměstnaní

Problémy: špatný stavební stav, vyžaduje opravu

ul. Mírová 1/20, Dubí 3.

Odhadem zde žije 24 osob/5 domácností. Odhad MěÚ 26 osob/x.

Cena za ubytování za byt 40-60m²: cca 9000 Kč/měsíc.

Vybavenost: vlastní kuchyň, plyn, tekoucí teplá voda, vlastní koupelna, vlastní splachovací záchod, připojení k internetu

Typ smlouvy: na dobu neurčitou

Problémy: x

Ekonomická aktivita: nezaměstnaní, pracující

ul. Mírová 146 Dubí 3. Mstišov

Odhadem zde žije 7 osob/5 domácností. Odhad MěÚ 4 osoby/x. majitelka bydlí v domě.

Cena za ubytování za byt do 40m²: cca 6000 Kč/měsíc.

Vybavenost: vlastní kuchyň, tekoucí teplá voda, vlastní koupelna, vlastní splachovací záchod, připojení k internetu

Typ smlouvy: na dobu neurčitou

Problémy: x

Ekonomická aktivita: pracující, nezaměstnaní, invalidita

nám. Svobody 221 Dubí 3.

Dům je ve špatném technickém stavu, vyžaduje velké opravy, ale prý mají v plánu se stěhovat. Odhadem zde žijí 4 osoby/1 domácnost, odhad MěÚ 15 osob/x. rodina platí hypotéku 500tis. na část domu
Měsíční náklady na bydlení: 14000Kč

Vybavenost: vlastní kuchyň, tekoucí teplá voda, vlastní koupelna, vlastní splachovací záchod, připojení k internetu

Typ smlouvy: vlastní bydlení

Problémy: špatný stavební stav - vyžaduje opravu

Ekonomická aktivita: inv. důchod, pracující

ul. Střední 152/12 Dubí 3

Odhadem zde žije 8 osob/2 domácnosti. Odhad MěÚ 11 osob/x.

ul. Střední 151/25 Dubí 3

Odhadem zde žije 19 osob/4 domácnosti – velká romská rodina. Odhad MěÚ 23 osob/x.

Shrnutí

Sociálně vyloučené osoby, zejména romská populace, se setkávají na trhu s byty se značnými bariérami. Sehnat byt v běžném tržním prostředí pro ně často představuje neřešitelný problém, jelikož majitelé nemovitostí často při hledání nových nájemníků zadávají požadavek „nepronajímat Romům“; v Dubí se k popsané situaci přidává fakt, že radnice se brání pronajímat městské byty osobám sociálně vyloučeným, a to na základě předchozích špatných zkušeností. Osoby či rodiny se postupně dostávají do situace, jejímž jediným východiskem je často ubytovna. V té pak SV osoby zůstávají, protože nedokážou zaplatit kauci dalšímu potenciálnímu pronajímateli.

Ve vlastnictví obce je 79 bytů, fluktuace nájemníků je dle zjištěných údajů nízká. Město má stanovená formální pravidla, která musí zájemce o byt splnit (např. doložení výpisu z rejstříku trestů atd.). Na základě čeho je vybrán konkrétní zájemce, však výzkumníkům sděleno nebylo – pouze, že se upřednostňují lidé v tíživé bytové situaci. Nestanovená kritéria tak mohou vytvářet nerovné podmínky mezi uchazeči o byt, neuveřejnění kritérií přidělování bytů vyvolává dojem netransparentnosti.

Pokud jde o způsob bydlení sociálně vyloučených osob v Dubí, 28% respondentů žije na ubytovně, 72% v bytě; 9% vlastní dům, 91% bydlí v pronajatém bytě u soukromého majitele. Většina domů je ve špatném stavu. Nájemné respondentů koresponduje s cenovou mapou MMR.

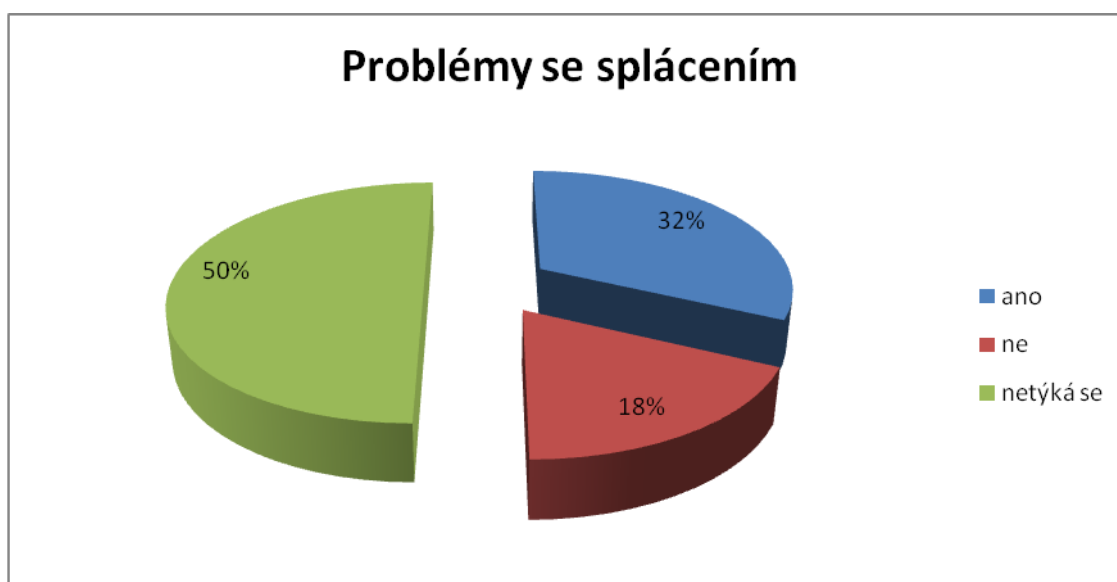
3.4 Zadlužení

Dluhy

Tíživou finanční situaci pociťuje většina obyvatel sociálně vyloučených lokalit, někteří o dlužích dokážou hovořit otevřeně, u některých lze pouze z nonverbální komunikace vytušit, že lidé nějaké dluhy mají, ale odmítají se o nich bavit. Dluhy všech respondentů, kteří o dlužích dokázali promluvit, pocházejí z nebankovního sektoru a to nejčastěji od Providentu, příp. z Homecreditu, někteří také uvedli, že si půjčují od rodinných příslušníků, nebo známých.

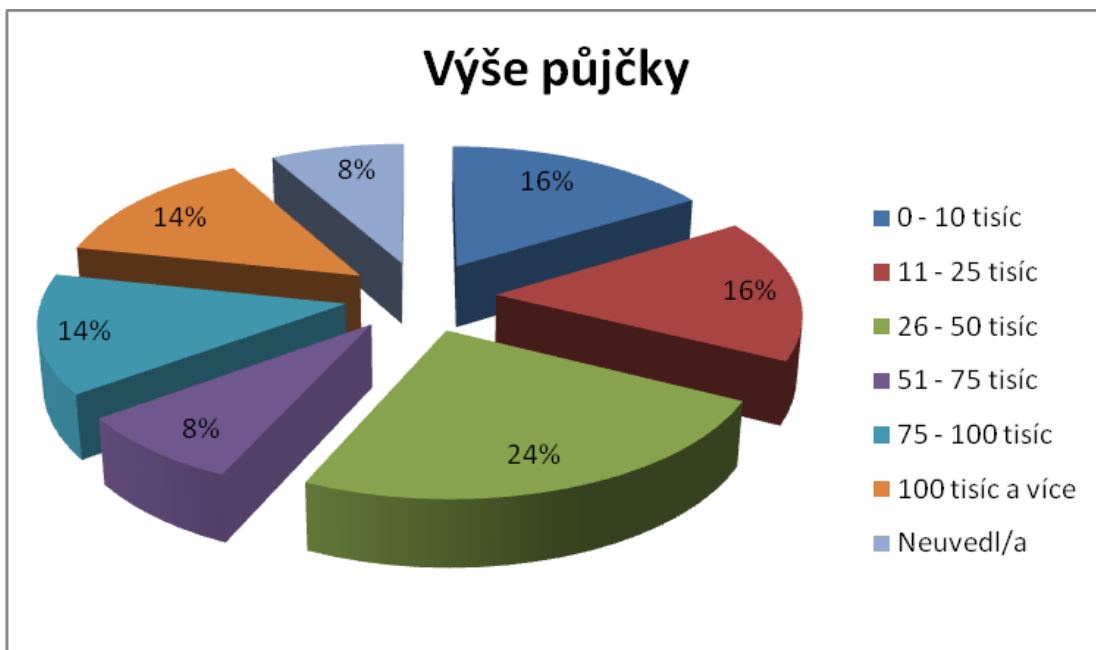
K zadlužení se přihlásila přesně polovina obyvatel SVL. 32% z nich má problémy se splácením půjčky.

Graf 15. Problémy se splácením u osob SV

Zdroj: dotazníkové šetření
N=74

Graf 16. Výše půjčky u osob zadlužených

Zdroj: dotazníkové šetření
N=37

O lichvě jako takové nikdo nepromluvil, ani bližší informace o rodině, či známých nikdo nepodal, ale někteří respondenti věděli, že sousedi si půjčují od konkrétního člověka. Lidé si nejčastěji půjčují na vybavení domácnosti, úpravu a kauci bytu a na živobytí. Dále bývají předmětem dluhů (z realizace IDI a dotazníkového šetření) nedoplatky na energiích, pila na dřevo, pojištění dětí, pohřeb rodičů, jedna respondentka se zadlužila na zájezdu, kde koupila hrnce:

SVO: „Já sem si vzala jednou nádobí, to dávali od toho Becku, na nějakym tom zájezdu, ale já sem to prostě jenom zkusila, že se mi prostě líbí to nádobí, bylo tam za nákejch 19tisíc to nádobí. Říkám, že bych si ho chtěla vzít, jestli bych si ho mohla vzít, když sem Úřadu práce, že nemám zaměstnání a ten chlap říká jo je to v pořádku a prostě mi tam vypsál do papírů, že sem podnikatelka a plat 14 tisíc, a já mu říkám, ale já jsem na UP, a on to je dobrý to je v pořádku. No tak mi to prostě dali, já sem to začala splácet, pak jsem se dostala do takovýtý, jak se to řekne, pasti a naskákalo mi tam kolem 50tisíc.... Pak přišel exekutor, já sem nebyla nikde hlášená, tak já sem mu řekla, že já na to prostě nemám, že prostě беру jenom na ty děti ty přídavky a já mu nemůžu zaplatit 25.tisíc a potom že na splátky. Já mu říkám, já sem prostě bezdomovec, já nejsem nikde hlášená.Pak mám jenom Provident a to splácím po tý stovce... to bylo na vybavení tady toho bytu.... Když sem přišla, tady nebyl záchod, nebyl sprchovej kout.“

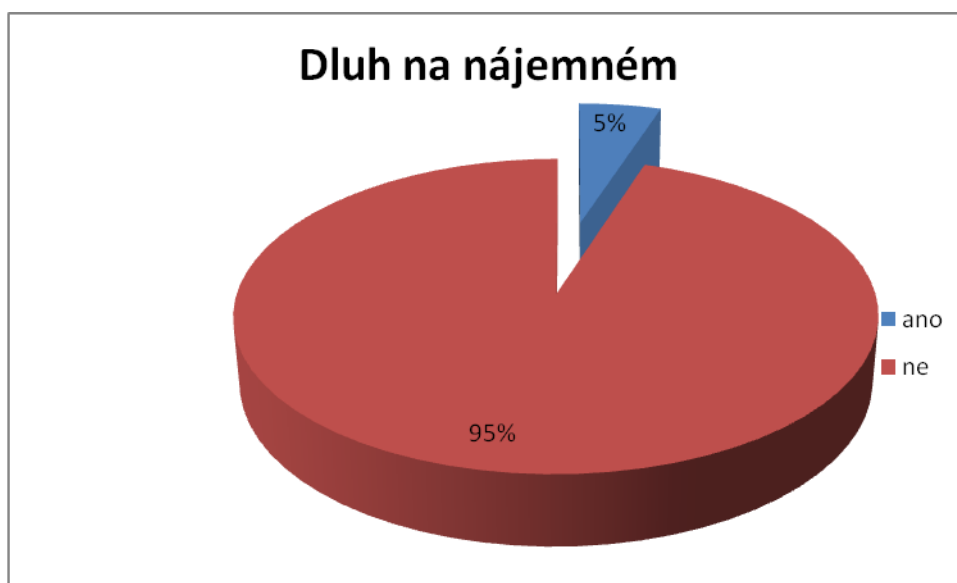
Nikdo z dotázaných nedokázal uvést, jaký má úrok, případně jakékoliv bližší informace k půjčce, což dokládá následující výrok jedné z respondentek, která si půjčila od Providentu 30.000Kč na zařízení a kauci bytu:

SVO: „Úrok nevím, já sem ty peníze potřebovala nutně, takže mi to bylo jedno. Ale třeba sem si pučila 6 a platím 9.“

Neobvyklá není ani situace, kdy sociálně vyloučené osoby své dluhy ignorují. Příkladem může být zkušenost s dvěma mladými respondentkami, které uvedly, že dluhy nemají, ale z další konverzace vyplynulo, že fakt, že dluhy nesplácí, jim splývá se stavem, že dluhy neexistují.

SVO: „No, kdysi jsem měla půjčku, přišla mi exekuce, vyhrožovali exekutorem, tak jsem jim napsala dopis, ať teda přijde, tak jsem ho pozvala klidně, no ale nepřijel. Přijedte si, já jsem na ubytovně, to co tam je na tom pokoji, to je erární, moje prádlo, nádobí – to si můžete vzít, když chcete i mě si můžete vzít, no a nevím, nepřijel. A tam je konec, už je to dlouho. „

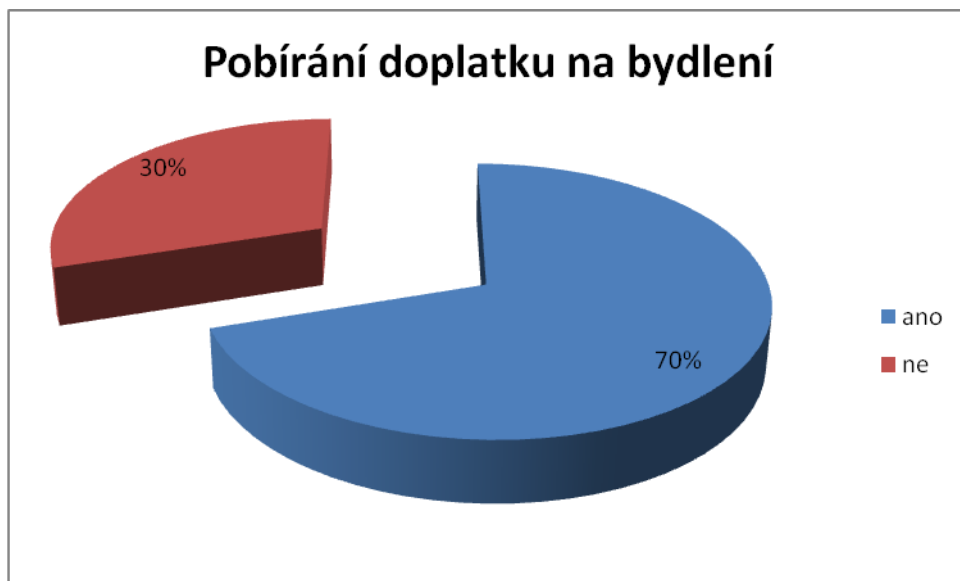
Graf 17. Dluhy na nájemném u osob SV

Zdroj: dotazníkové šetření
N=74

5% domácností dluží na nájemném nebo energiích, z toho jedna domácnost pobírá doplatek na bydlení. Tato domácnost má dluh 5000Kč a sjednaný splátkový kalendář.

Graf 18. Pobírání doplatku na bydlení u SV osob

*Zdroj: dotazníkové šetření
N=74*

Praxe zasílání dávek na účet majitele

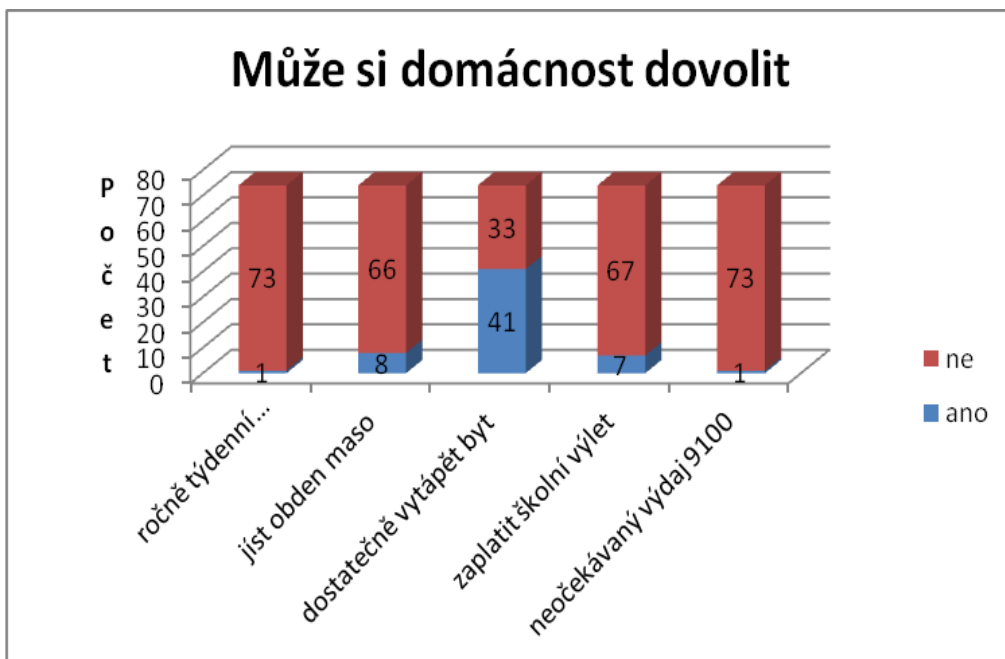
Ve smlouvě o ubytování je již uvedeno, že platba má být zaslána na příslušný účet s uvedeným rodným číslem. Žadatelé pak automaticky ze své vůle uvádějí způsob úhrady - účet uvedený v ubytovací smlouvě.¹²

Životní úroveň, spotřebitelské chování

Nejdůležitějším příjmem zkoumané populace jsou sociální dávky, rodiny si však také přivydělávají prací na černo, příp. sběrem materiálů, které se dají zpeněžit. O přivýdělcích někteří otevřeně hovořili, u dalších tak lze usuzovat z porovnání příjmů a výdajů. Jeden z expertů také poukázal na nelegální způsoby obživy některých sociálně vyloučených osob spojených s distribucí omamných a psychotropních látek. O životní úrovni obyvatel sociálně vyloučených lokalit vypovídá následující graf.

Graf 19. Může si Vaše domácnost dovolit...

¹² Zdroj: UP Teplice

Zdroj: dotazníkové šetření
N=74

Shrnutí

Tíživou finanční situaci pociťuje většina obyvatel sociálně vyloučených lokalit. Dluhy všech respondentů, kteří o dlužích dokázali promluvit, pocházejí z nebankovního sektoru a to nejčastěji od společností Provident, příp. Homecredit, někteří dotázaní také uvedli, že si půjčují od rodinných příslušníků, nebo známých.

K zadlužení se přihlásila přesně polovina obyvatel SVL, přibližně třetina z nich má problémy se splácením půjčky. Zadlužení domácností se pohybuje nejčastěji do 100 000 Kč.

Je třeba zde zmínit, že ochota respondentů k otázkám týkajícím se financí je obecně nízká, pokud se týká otázky zadluženosti, ochota k responsi se ještě snižuje, proto lze předpokládat, že zadluženost osob může být vyšší, stejně tak počet zadlužených osob může být výraznější.

3.5 Vývoj zaměstnanosti

Jak již bylo uvedeno výše, zhruba 63 % obyvatel sociálně vyloučených lokalit v Dubí je nezaměstnaných, a to většinou dlouhodobě. Zhruba 13% obyvatel SVL pracuje, většinou se jedná o muže na dělnických pracovních pozicích. Průměrný plat mezi dotázanými je 15.300Kč hrubého.

Hlavní zaměstnavatelé. Po revoluci se zavíraly podniky, zejména v textilním průmyslu, sklářském průmyslu a podobný osud potkal i strojírenské podniky.

Naopak pozitivní efekt přineslo otevření hraničních přechodů, které do lokality přivedlo více služeb a obchodních příležitostí.

O žádném podniku působícím v Dubí nelze říci, že se zaměřuje na zaměstnávání sociálně znevýhodněných osob. Ve Mstišově se nachází chráněná dílna Karko – výrobní družstvo nevidomých. Dle vedení města by měl sociální podnik v Dubí své místo, musel by se však najít dobrý výrobní program, najít odbyt pro výrobek. Ve městě působí řada menších i větších podniků. Z těch větších jsou informanty jmenovány jako významní zaměstnavatelé zejména **AGC Gass Europe** (cca 80 zaměstnanců), bývalá Rudolfova Huť dnes **O-I Manufacturing** (cca 70 zaměstnanců) a **Český Porcelán a, s.** (cca 300 zaměstnanců), se kterými město udržuje kontakt. Dalším významným zaměstnavatelem, který však působí mimo Dubí, je **průmyslová zóna Krupka**. Nezaměstnanost v Dubí se vyznačuje stejnými rysy jako celý okres Teplice – stejná struktura obyvatel, stejná vzdělanost, specifická zde může být dlouhodobost. Příležitostí pro město v oblasti zaměstnanosti může být **velmi dobré dopravní spojení do blízkých Teplic**, ale i do ostatních měst v okrese. Hodně lidí z Dubí pracuje právě v Teplicích.

E: „Výborná dopravní obslužnost, je tam dobrá infrastruktura, samozřejmě silnice apod. pro dojezd osobním vozidlem, ale jinak tam bezproblémově funguje městská doprava sem do Teplic, dojezdová doba není dlouhá, tzn. že lze tady z Teplic dál pokračovat jiným dopravním prostředkem, vlakem, autobusem. Myslím, že tam žádná komplikace není. Dokonce si myslím, že se situace poslední dobou hodně zlepšila, protože z Dubí lze dojíždět až dejme tomu do Duchcova.“

Tab. 3 Počet uchazečů o zaměstnání v evidenci Úřadu práce pracoviště Teplice za poslední 3 roky v obci Dubí

1.6.2010 – 31.5.2011	1.6.2011 – 31.5.2012	1.6.2012 – 31.5.2013
459	525	586

Zdroj: UP Teplice

Tab. 4 Počet osob, které podaly žádost o zprostředkování zaměstnání na pracovišti ÚP ČR v Teplicích v ulicích, kde se nachází SVL

Lokalita	Počet podaných žádostí			Celkem
	1.6.2010 - 31. 5. 2011	1.6.2011 - 31.5.2012	1.6.2012 - 31.5.2013	
Ruská	95	121	128	344
Mírová	27	23	39	89
Lidická	9	9	9	27
B. Němcové	5	9	15	29
Nerudova	4	3	4	11
Zahradní	34	38	31	103
Tovární	36	41	49	126
Bystřická	5	7	11	23
J. Hory	0	2	2	4
Střední	17	13	14	44
K. H. Borovského	4	6	6	16
Náměstí Svobody	4	8	8	20
CELKEM	240	280	316	836

Zdroj: UP Teplice

Schopnost vyjít s příjmy, přivýdělký, brigády

Pouze několik respondentů, ať už při dotazníkovém šetření nebo při realizaci hloubkových rozhovorů, přiznalo při pobírání sociálních dávek také vedlejší příjem. Z nonverbální komunikace či při součtu měsíčních příjmů a výdajů však leckdy bylo jasné, že si rodina přivydělává prací na černo. Někteří respondenti dokázali hovořit otevřeně, jiní nikoliv:

SVO: „My Vám tady budem vyprávět o našem soukromí a akorát nám pak bude ubráno na dávkách.... a kdyby se tak oni zajímali, aby my jsme měli větší ty sociály, protože to dostáváme úplný žebračinky, že tak tak že vyžijeme.... my nežijeme, my přežíváme!“

Někteří respondenti si přivydělávají také sběrem kovů. Průměrný měsíční přivýdělek je 4.300 Kč.

Úřad práce

Návštěva. Při běžné návštěvě klienta na UP Teplice se proberou nové skutečnosti u klienta, nabídka služeb UP, je poskytnuto poradenství, umístění na trhu práce, aktivní politika zaměstnanosti a samozřejmě je také domluven další termín individuální schůzky u zprostředkovatele. UP pořádá i schůzky skupinové, kde se podávají další informace o možnostech uplatnění podle specifičnosti skupiny. Konají se tak mikroskupiny pro 3 osoby až po velké skupiny s 45 účastníky. Témata jsou různá, např. se jedná o informační schůzky pro nové uchazeče, pro opakovaně evidované, absolventy, zdravotně postižené, dlouhodobě nezaměstnané, vytipované osoby pracující na černo atd. Klienti docházejí na UP

minimálně jednou za dva měsíce, průměr odhadem je asi 6 týdnů. Mezi nástroje, které Úřad práce používá, patří zprostředkování práce bez poradenství, poradenství, aktivní politika zaměstnanosti, např. pro zdravotně postižené ze zákona (chráněné dílny), společensky účelná pracovní místa, nebo veřejně prospěšné práce. V Dubí je tento nástroj využíván už poměrně dlouho. Město Dubí využívá dva typy pracovních pozic VPP – jedná se o pozici dělník pročištění města a pozici dohledová služba, kterou město využívá méně. Od července 2013 pracuje na těchto pozicích VPP v Dubí 20 osob.

E: „Zájem o veřejně prospěšné práce je nadměrný z obou stran, jak ze strany zaměstnavatelů, tak ze strany klientů a nejenom toho charakteru úklidového, ale VPP můžeme dělat i pomocného typu, jako jsou různé pečovatelské služby, občanská sdružení, kde vypomáhají osoby, nebo já nevím dejmu tomu školník někde u školy . O tyto práce je velký zájem, klienti dá se říct, že se o ně perou, snaží se opravdu získat doporučení ...“

O zlepšení motivačního faktoru VPP hovořila také pracovnice Městského úřadu Dubí:

E: „Tady se stále hovoří o tom prostupném zaměstnávání, což ty věpépěčka by mohly vlastně tímhle způsobem nějak fungovat, ale když ty lidi potom vidíš, že mají menší příjem, než když budou na dávkách, tak proč by chodili do práce.“

Tab. 5 Uchazeči zařazení na rekvalifikaci, uchazeči, kteří prošli dotovaným zaměstnáním

		2012	2013
Počet uchazečů, kteří byli zařazení na rekvalifikaci z projektů, APZ / počet lidí, kteří rekvalifikaci dokončili		13/12	7/5
Počet uchazečů, kteří prošli dotovaným zaměstnáním	VPP		20* (od 7/2013)
	SÚPM	9	6

Zdroj: UP Teplice

*20. 6. 2013 proběhlo výběrové řízení, na kterém bylo vybráno 20 uchazečů o zaměstnání

S veřejnou službou má město velmi dobrou zkušenost, prošlo jí cca 80 klientů. Chválí si také spolupráci s UP, který se jim snaží vyjít vstříc i v současné době, kdy město využívá VPP. Z průběhu veřejné služby si vytipovalo město osoby pro VPP – ty je však paradoxně prosili, aby je nevezali, protože by na tom byli hůř, než na dávkách.

Z pohledu UP Teplice patřilo Dubí k jedné z obcí, kde VS fungovala nejlépe. Zájem ze strany klientů by byl, pokud by dostávali opět nějaký příspěvek, který se tehdy

pohyboval kolem 1000Kč. Ze strany zaměstnavatelů byl zájem poměrně značný. Potřeba motivovat klienty je tedy zřejmá.

Přístup institucí z pohledu lidí z CS

Většina respondentů má **dobrou, nebo neutrální zkušenost** s pracovníky a činností Úřadu práce, negativní zkušenost je mezi respondenty vesměs ojedinělá:

„Představte si mě, starý krávk s prominutím řekne nějaká mladá tam, co tam je sociální pracovnice: „až půjdete někam žádat do fabriky nebo do firmy, ptát se na zaměstnání, je třeba se hezky upravit“ a já říkám pani, komu to říkáte? Mě? Koukněte se, jak jsem teďka oblečená ... „

Rekvalifikace jsou hodnoceny jako nepříliš přínosné vzhledem k současné situaci na trhu práce u sociálně vyloučených osob:

„Já mám pani 4 rekvalifikace, mám z pracovního úřadu a jsou k ničemu.... Pomocnou kuchařku, pečovatelku, naučila jsem se alespoň základy na počítači a takovej byl ten čtvrtěj takovej všeobecněj, od všeho něco, jo.“

Problémy a překážky zaměstnanosti CS z pohledu UP

Mezi překážky zaměstnanosti řadí pracovnice UP Teplice nízkou vzdělanost, absenci praxe, nebo životní styl rodiny - pokud někdo nepracuje v rodině, motivuje další generaci, aby žila stejným způsobem. Klasickým problémem je pak nedostatek pracovních příležitostí, skutečnost, že za prací se musí v některých případech dojíždět a nedostatečná absorpční kapacita vysokoškolsky vzdělaných osob na teplickém trhu práce.

Teplicko patří k regionům **s nejnižším vzděláním v ČR**. Další překážkou k zaměstnanosti osob dlouhodobě nezaměstnaných a závislých na sociálních dávkách je nepoměr výnosu z dávek a ze zaměstnání:

E:“Obecně chtěj takovou práci, která bude velmi dobře placená. Málo práce, za hodně muziky. Chtěj obvykle práci, která převyšší jejich příjem ze sociálních dávek. Takže se běžně stává, že klient přijde a práce za minimální mzdu ho nezajímá, protože se jedná o práci, kde by dostal 7tisíc čistého z minimální mzdy a na dávkách si přijde třeba na 10 tisíc. Takže automaticky řekne, že se mu to nevyplatí a o práci zájem nemá.“

Dalším významným problémem je diskriminace na trhu práce, ať už se jedná o starší osoby, matky s dětmi, nebo o Romy:

E: „Tam cejtím poměrně velkou diskriminaci, ale není to způsobeno jenom zaměstnavateli, ale třeba i zakázkami, které ti zaměstnavatelé mají.

Většinou se jedná o pomocné práce a třeba budu mluvit o stavebnictví, tak spousta těch, co dávají zakázku, tak nemají zájem, aby u nich v té nemovitosti, nebo na stavbě Romové pracovali, protože mají takové ty hlášky, že to jsou tipaři apod. Je to takový trošičku nekorektní jednání, takže když zaměstnavatel takového člověka vezme, tak mu musí dát práci třeba mimo ten objekt. Což samozřejmě komplikuje práci jak tomu Romovi, tak tomu zaměstnavateli a není to jenom pohnutka ze strany zaměstnavatele.“

Problémy na trhu práce dle CS

Osoby sociálně vyloučené na Úřadu práce nejčastěji uvádějí jako důvody své nezaměstnanosti diskriminaci na pracovním trhu. Jako příklad uvádíme výrok jedné z respondentek, která se s celou rodinou přestěhovala z Ostravy za práci do Dubí, kterou měl manžel telefonicky předmluvenou ve sklárně:

„Volali nám jo přijďte, práce je a když jsme přijeli a voni viděli, že jsme tmavý tak nebyla.... Po telefonu byly sliby, ale jak jsme přijeli, tak to nebyla pravda.“

Další ze sociálně vyloučených osob, žena před důchodem, hovořila o zkušenostech se získáním práce:

„Poslouchejte, já vám to řeknu takhle, jsem Romka, je mi 58 let, myslíte si, když půjdu někam, i byla jsem, co mi řeknou? Romka! to je v první řadě, i když to nedávaj najevo, já to vycejtim a já jim to pak klidně vpálím jo, protože i když já se dovim, že je tam volný místo a já tam přijdu, nezávazně, to mi tam pošle sociálka – pracák, heleďte je tam volný místo, skočte si tam. Viděj starší cigánku, před důchodem a není místo, nashledanou. Jo taková je realita. Takže já už se snažit ani nebudu, abych já si utrácela z těch málo peněz, co já dostávám, autobusy, 1 cesta 20 korun, zpátky abych se dostala. A to není jenom jedna jízda, když budu mít víc těch podniků, tak si zajedu tam i tam, když se budu chtít snažit a já tam třeba nechám stovku, když budu celý dopoledne běhat, tak mám taky hlad, tak si koupím někde svačinu a mě to stojí peníze, takže to vůbec a je to k ničemu hlavně abych někde lítala a utrácela, kdyby byly ty autobusy koruna, ale to už jsme zase někde jinde, že jo. Takže ne.“

Lidé ze SVL většinou nemají počítač s připojením k internetu, pracovní agentury sídlí v Teplicích, tudíž je pro ně náročnější získat informace o volných pracovních pozicích.

Problémy CS z pohledu výzkumníků

- Diskriminace ze strany zaměstnavatelů

- Neochota přijmout konvence majoritní společnosti a argumentování vlastní specifičností „*My sme prostě takoví*“
- Nízká informovanost o volných pracovních pozicích. Lidé mají informace pouze z UP Teplice, kam musí, většinou nemají internet a také nemají dostatek financí na objížďení zaměstnavatelů jak v Dubí, tak v blízkých Teplicích.
- Nízká vzdělanost – mladí lidé nejdou dál do učení nebo studovat. Většina je na UP, ženy jdou na rodičovskou dovolenou, viz příklad z dotazníkového šetření:

T: Co v současné době děláte?

Sem na mateřský.

T: A předtím jste dělala co?

Byla sem na mateřský.

T: A ještě předtím?

No to sem byla taky na mateřský.

T: A ještě předtím?

No to sem chodila na základku.

- U mladých absence praxe
- Nízká finanční motivace – dávky jsou mnohdy vyšší než mzda za práci, která sebou nese i další náklady (např. doprava do zaměstnání), čímž se mzda ještě snižuje.

Důvody vyřazení z evidence

Důvody vyřazení z evidence UP jsou bezproblémové (na vlastní žádost) a problémové. Odhadem je poměr těchto důvodů 1:1. U problémového vyřazení se nejčastěji jedná o ukončení pro nespolečnost, pro odmítnutí volného pracovního místa, porušení oznamovací povinnosti, a nedostavení se na UP ve stanoveném termínu - to je nejčastější důvod. Obvyklá omluva klientů je nemoc, přinesou potvrzení. Druhý nejčastější důvod je nesplnění oznamovací povinnosti.

E: „Specifické je, že Dubí, Teplice a Duchcov má vytipované lékaře, ti klienti naši, kteří jim vystaví tento papír (doklad o nemoci pro UoZ – nemusí mít neschopenku) o tom, že třeba marodili, aniž by marodili, aniž by byli jejich pacienti, vystavuje ho třeba i sestřička, nemusí to vůbec vystavovat doktor, za čokoládu, za kafe, a tak různě. Jsou to 3,4 lékaři, neuděláme s nimi nic, ani přes Lékařskou komoru.“

Odhad lidí mimo evidenci není. V současné době je v evidenci úřadu práce v Teplicích kolem 9500 osob. Většinou se uvádí údaj o 4 – 7 % osob mimo evidenci.

Shrnutí

Zhruba 63 % obyvatel sociálně vyloučených lokalit v Dubí je nezaměstnaných, a to většinou dlouhodobě. Přibližně 13 % obyvatel SVL pracuje, většinou se jedná o muže na dělnických pracovních pozicích.

Nezaměstnanost v Dubí se vyznačuje stejnými rysy jako celý okres Teplice – stejná struktura obyvatel, stejná vzdělanost, specifická zde může být dlouhodobost. Příležitostí pro město v oblasti zaměstnanosti může být velmi dobré dopravní spojení do blízkých Teplic, ale i do ostatních měst v okrese.

Mezi významné zaměstnavatele patří AGC Gass Europe (cca 80 zaměstnanců), bývalá Rudolfova Huť dnes O-I Manufacturing (cca 70 zaměstnanců) a Český Porcelán a, s. (cca 300 zaměstnanců), se kterými město udržuje kontakt. Dalším významným zaměstnavatelem, který však působí mimo Dubí, je *průmyslová zóna Krupka*.

S veřejnou službou má město velmi dobrou zkušenost, prošlo jí cca 80 klientů. Chválí si také spolupráci s UP Teplice, který se jim snaží vyjít vstříc i v současné době, kdy město využívá VPP. U veřejně prospěšných prací se konkrétně jedná o pozice dělník pro čištění města a pozici dohledová služba, kterou město využívá méně. Od července 2013 pracuje na těchto pozicích VPP v Dubí 20 osob.

Z pohledu výzkumníků se u CS vyskytují zejména následující problémy: diskriminace ze strany zaměstnavatelů, neochota přijmout konvence majoritní společnosti, nízká informovanost o volných pracovních pozicích, nízká vzdělanost (okres Teplice obecně dosahuje jedné z nejnižších úrovní vzdělanosti v ČR), nízká finanční motivace – dávky jsou mnohdy vyšší než mzda za práci.

3.6 Vývoj dávek

Mimořádná okamžitá pomoc (MOP)

Kritéria pro schválení se odvíjí dle typu žádosti o MOP. Podmínky pro přiznání MOP jsou i dle zákona č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů rozdílné. Každá žádost o MOP je projednána ve schvalovacím procesu vedoucí referátu hmotné nouze, vedoucí nepojistných sociálních dávek a ředitelky KOP Teplice na základě popsané situace příslušným pracovníkem referátu hmotné nouze, kdy se přihlíží i k doporučení tohoto pracovníka.

Tab. 6 Počet příjemců MOP

Rok	Počet příjemců
2012	50
2013 (1-6)	48

Zdroj: Krajský UP Ústí nad Labem

Tab. 7 Důvod přiznání MOP 2012

Důvod přiznání MOP 2012	Počet	Průměrný věk	Prům. výše	Pohlaví	
				Muž	Žena
Nezbytný jednorázový výdaj	26	41	783,00 Kč	19	7
Ohrožení osoby sociálním vyl.	17	42	621,00 Kč	16	1
Újma na zdraví	4	42	1 675,00 Kč	4	0
Vážná mimořádná událost	1	71	30 000,00 Kč	1	0
Nezbytné nebo odův. Náklady na předměty dlouh. potřeby	1	21	3 000,00 Kč	1	0
Nezbytné nebo odův. náklady na děti	1	44	1 000,00 Kč	0	1

Zdroj: Krajský UP Ústí nad Labem

Tab. 8 Důvod přiznání MOP 2013

Důvod přiznání MOP za 1-6 2013	Počet	Průměrný věk	Prům. výše	Pohlaví	
				Muž	Žena
Nezbytný jednorázový výdaj	19	34	820	10	9
Ohrožení osoby sociálním vyl.	27	35	789	26	1
Újma na zdraví	2	43	750	2	0
Vážná mimořádná událost					
Nezbytné nebo odův. Náklady na předměty dlouh. potřeby					
Nezbytné nebo odův. náklady na děti					

Zdroj: Krajský UP Ústí nad Labem

Nelze přesně vymezit, na jaké konkrétní věci byla MOP přiznána. Jedná se např. o jednorázový výdaj na úhradu spotřebičů dlouhodobé spotřeby, školní pomůcky, na pořízení OP, sociální vyloučení. Protože, jak bylo uvedeno výše, je pro osoby sociálně vyloučené obtížné vymanit se z nevyhovujícího bydlení a jedním z důvodů tohoto stavu je neschopnost zaplatit kauci na nové bydlení, byli pracovníci ÚP Teplice dotázáni také na možnost poskytování MOP na tyto kauce. Dle sdělení zástupců úřadu práce se MOP na kauce neposkytuje - to proto, že „*kauce nemá z pohledu nákladů spojených s bydlením povahu nájemného ani služeb spojených s užíváním bytu, které jsou zakotveny v zákoně (§ 34) o pomoci v hmotné nouzi a dále žádná z uvedených situací, uvedených v zákoně, nemá charakter kauce*“.

Tab. 9 Příjemci MOP 2012 dle bydliště

Příjemci MOP 2012 podle skutečného bydliště (kde nebylo uvedeno, trvalý pobyt)		
Lokalita	Počet	Ulice/počet
Dubí	8	Ruská /7/, Tovární
Pozorka	35	Ruská /31/, K. H. Borovského /1/, Tyršova /2/, Mírová /1/
Bystřice	4	Ruská /2/, Tovární, Smetanova
Běhánky	2	Sportovní /2/
Drahůnky	0	
Cínovec	0	
Mstišov	1	Mírová

Zdroj: Krajský UP Ústí nad Labem

Tab. 10 Příjemci MOP 2013 dle bydliště

Příjemci MOP 2013 (1-6) podle skutečného bydliště (kde nebylo uvedeno, trvalý pobyt)		
Lokalita	Počet	Ulice/počet
Dubí	7	
Pozorka	33	Ruská /28/, Střední /1/ K.H. Borovského /2/, Tyršova /1/, Dlouhá /1/
Bystřice	7	Ruská /5/, Bystřická /2/
Běhánky	1	Dubická
Drahůnky	0	
Cínovec	0	
Mstišov	0	

Zdroj: Krajský UP Ústí nad Labem

Počet zamítnutých žádostí (nároků)

Nejčastější důvody pro odejmutí dávky jsou nedostavení se k jednání (neplnění povinností), sankční vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání (nesplnění podmínek uznání za osobu v hmotné nouzi), u DnB – dostačující příjem (přiznání příspěvku na bydlení).

Tab. 11 Počet zamítnutých žádostí o DnB, PnŽ, MOP

Podaná žádost o:	Rok 2012	1-6 2013
Doplatek na bydlení	136	122
Příspěvek na živobytí	122	68
Mimořádná okamžitá pomoc	0	0

Zdroj: Krajský UP Ústí nad Labem

Dle vyjádření Úřadu práce Teplice se žádosti o MOP před podáním s klientem projednávají, proto je počet zamítnutých žádostí nulový. „Např. pokud klient chce žádat o MOP na kauci na byt, opravu plotu, zubní náhradu, přerušování těhotenství, kolo pro dítě atd., je mu sděleno, že na toto MOP nebude přiznána“.

Shrnutí

Šíře dat, která jsme získaly od Úřadu práce, je omezená, primárně kvůli novému systému, který neumožňuje filtrování údajů takovým způsobem, který byl požadován.

Počet zamítnutých žádostí o MOP je nulový, dle vyjádření zástupce Úřadu práce Teplice jsou žádosti projednávány s klientem před samotným podáním. Mimořádná okamžitá pomoc není poskytována na kauce bytu.

3.7 Sociální služby a doplňkové aktivity

Sociální služby a doplňkové aktivity pro osoby sociálně vyloučené nejsou ve městě v současné době k dispozici. Pro ostatní cílové skupiny působí ve městě jedna sociálně aktivizační služba, dvě služby terénních programů, tři organizace poskytující sociální poradenství (viz dále). V současné době ve městě nepůsobí terénní sociální pracovník; zájem radnice na změně je patrný a dle slov starosty i vedoucí sociálního odboru se tato pozice jeví jako žádoucí. Nízkoprahové zařízení v současné době ve městě také není, zájem ze strany radnice je taktéž zřetelný, některými oslovenými zástupci města dokonce označován za jednu z hlavních priorit spolupráce s Agenturou.

Azylové domy ve městě nejsou, jsou však dostupné v okolí města:

- Azylový dům Osek (11 km) – dům byl otevřen v roce 2002, budova disponuje 9 pokoji, které jsou 2- až 4 lůžkové; celková kapacita je 27 lůžek, umožňuje ubytování manželů.
- Azylový dům pro matky s dětmi v tísní Agapé, v Krupce (6 km); zřizovatelem azylového domu je Oblastní charita Teplice
- Azylový dům Duchcov (13 km); zřizováno oblastní charitou Most, dvě lůžka.

Sociální odbor při práci s cílovou skupinou upozorňuje klienty na azylové domy v Oseku a v Krupce a na ubytovnu Zdravěnka v Teplicích¹³.

Veškeré volnočasové aktivity a kulturní dění ve městě spravuje Městské kulturní zařízení. Jedná se o městem zřízenou rozpočtovou organizaci (pod MKZ spadá také cestovní ruch, propagace). Dopolední aktivity v budově MKZ jsou určeny pro maminky s dětmi, odpolední obecně pro veřejnost.¹⁴ Poskytování služeb dle cílových skupin ve městě má následující charakter:

¹³ Z rozhovoru se sociální pracovnící

¹⁴ Z rozhovoru s vedoucí MKZ

Sociálně vyloučené osoby

Dle slov vedoucí MKZ, se kterou byl realizován doplňkový rozhovor, se město Dubí nezaměřuje při volbě volnočasových či kulturních aktivit na specifickou skupinu obyvatel, vždy se konají akce „pro obyvatele obecně“. V minulosti fungoval v Pozorce kroužek pro děti z této lokality, který byl iniciován a veden maminkou žijící v lokalitě Pozorka. Kroužek byl orientovaný na tanec, hudbu, ruční práce apod.; po prvním úbytku dětí radnice zrušila třicetikorunový poplatek na měsíc, nicméně zájem rodin postupně klesal a kroužek zanikl.

V současné době jsou realizovány volnočasové aktivity pro místní děti při základní škole (ZŠ Dubí 1 – spádová škola pro Pozorku – nabízí 12 volnočasových kroužků - sportovní /posilování, basketbal, florbal, obecný sportovní kroužek/, vaření, angličtina pro nejmenší, kreativní tvorba (starší a mladší).

Drogově závislé osoby

White Light

Ve městě působilo za vedení předchozí starostky občanské sdružení White Light, město poskytlo sdružení prostory bývalé policejní služebny a hradilo energie. Sdružení se zaměřilo na výměnu injekčních stříkaček, testy HIV, žloutenky apod. Problém, který se v této souvislosti vyskytl, byla především nedostatečná informovanost veřejnosti; výsledkem byl stav, kdy veřejnost vyvíjela neustálý tlak na vedení radnice, aby sdružení z města odešlo, až radnice ustoupila. Vedoucí městské policie to shrnul těmito slovy:

E: „...brali to, že je to z finančních prostředků města, a že se kupují narkomanům stříkačky a tak. Tak jsme se pak snažili formou nějakých setkání těm lidem vysvětlit, že ta služba je pro ně výhodná, ale ten tlak byl silný, takže ta spolupráce byla ukončena.“

V současné době je sběr pohozených injekčních stříkaček na strážnících městské policie.

Z rozhovoru s vedoucím White Light plyne, že v současné době se sdružení v Dubí věnuje činnosti z vlastní iniciativy, bez finanční pomoci města, a to přibližně 1x týdně 3 – 4 hodiny.

V současné době je situace ve městě nakloněna případné další spolupráci se sdružením, dle slov vedoucího městské policie je reálné, že v součinnosti s Agenturou bude spolupráce v budoucnu obnovena.

Rodiny s dětmi

Kulihrášek

Občanské sdružení Kulihrášek organizuje formou kroužku dopolední program pro děti, které jsou před nástupem do mateřských školek, do věku tří let. Kromě věkového limitu není cílová skupina kroužku nijak specifikována, kroužek je přístupný všem potenciálním zájemcům, do kroužku dochází děti v doprovodu dospělého, nejčastěji rodiče, ale i prarodiče. Cílem kroužku je návyk na dětský kolektiv, rozvíjení kooperace, osvojení si určitých návyků před nástupem do školky. Děti a jejich rodiče (či prarodiče) se scházejí 3x do týdne v prostorách Městského kulturního zařízení.

Klokánek

Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc má svou pobočku v Dubí. Principem Klokánků je vytvořit dětem zázemí, které co nejdříve napodobuje běžnou rodinnou péči, o děti se starají „tety“, které se v péči střídají po týdnu.

Další sociální služby ve městě, které nejsou orientovány na CS

- Dům s pečovatelskou službou na adrese Bílinská 141, Dubí; kapacita je 10 bytových jednotek, v současnosti je obsazeno 8 bytů. Poskytovatelem služby je obecně prospěšná společnost Pampeliška. Z rozpočtu města je hrazen provoz DPS, nákup určitého vybavení, mzda pečovatelky. Jejich působení se nevztahuje jen na klienty DPS, ale obecně na obyvatele města Dubí, kteří o službu projeví zájem.
- Podkrušnohorské domovy sociálních služeb Dubí, p.o. – tato příspěvková organizace provozuje domov pro seniory, domov se zvláštním režimem
- Senior o.p.s. zajišťuje pečovatelskou službu - pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu, doprovod k lékaři, péče o osobní hygienu apod. Ve stacionáři v Proboštvě, ul. Kpt. Jaroše 50, nabízí klientům denní a týdenní pobyty a pobytovou odlehčovací službu. Také nabízí Denní centrum Kanape – sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením.
- Domov seniorů Residence Tereza Dubí o.p.s. – Domov pro seniory vznikl v roce 2012, je koncipován jako zařízení integrované sociální a zdravotní péče.

Shrnutí

- Sociální služby a doplňkové aktivity nejsou ve městě na dobré úrovni, respektive služby pro cílovou skupinu nefungují ve městě vůbec. Azylové bydlení je dostupné v obcích v okruhu cca 5 – 15 km.

Radnice je však přístupná v součinnosti s Agenturou situaci změnit a na doporučení Agentury systém služeb nastavit. Jako velmi žádoucí se z pohledu radnice jeví Nízkoprahové centrum.

- Pro děti předškolního věku funguje ve městě kroužek organizovaný sdružením Kulihrášek. Vzhledem ke skutečnosti, že děti ze SVL nedochází do mateřských škol, je jednou z variant navázání spolupráce s tímto sdružením.
- Ve městě silně absentuje volnočasové vyžití pro děti školního a předškolního věku, zejména absence venkovních hřišť pro děti byla respondenty ze SV lokalit často spontánně zmiňována.

3.8 Vzdělávání

Vzdělanostní struktura obyvatel

Lidé se **základním vzděláním** vč. neukončeného tvoří v Dubí **více než 20 %** obyvatelstva (v ústeckém kraji – ÚK - 21 %, v celé ČR 17 %), žen je přitom výrazně více než mužů (M 687, Ž 1002); Vzdělání střední vč. vyučení (bez maturity) vykazuje ve městě přibližně stejné procentuální zastoupení (30 %) jako v kraji (35 %) a ČR (33 %). Úplného **středního a vyššího odborného vzdělání dosáhlo v Dubí téměř 19 % obyvatel** (ÚK 28 %, ČR 31 %). Vysokoškolsky vzdělaných lidí je v Dubí přibližně o třetinu méně než je krajský průměr a o více než polovinu méně než je průměr republikový (Dubí 4,7 %, ÚK 8 %, ČR 12 %).

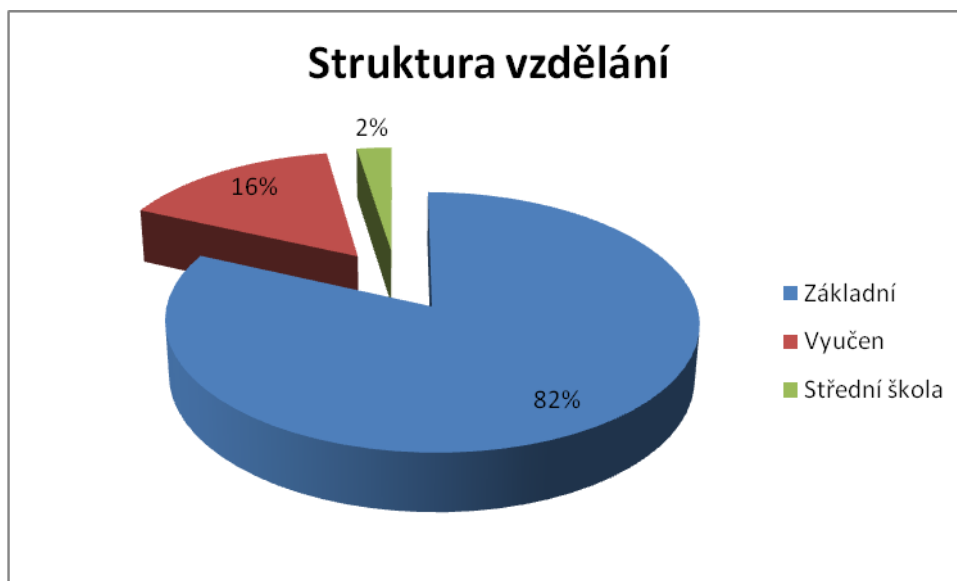
Tab. 12 Vzdělanostní struktura obyvatel k 26. 3. 2011

	Obyvatelstvo celkem		V tom	
	Abs.	Rel.	Muži	Ženy
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání:				
	6 669	85,1	3 282	3 387
bez vzdělání	85	1,1	31	54
základní vč. neukončeného	1 689	21,5	687	1 002
střední vč. vyučení (bez maturity)	2 286	29,2	1 327	959
úplné střední (s maturitou)	1 484	18,9	668	816
nástavbové studium	137	1,7	46	91
vyšší odborné vzdělání	50	0,6	16	34
vysokoškolské	368	4,7	181	187
z toho:				

bakalářské	80	1,0	39	41
magisterské	284	3,6	138	146

Zdroj: ČSÚ

Graf 20 Vzdelanostní struktura v sociálně vyloučených lokalitách

Zdroj: dotazníkové šetření, N=121

Výrazná většina sociálně vyloučených osob v Dubí – 82 % dotázaných – má pouze základní vzdělání. Pouze 2 % obyvatel SVL mají středoškolské vzdělání zakončené maturitou a 16 % dotázaných má výuční list.

Dostupnost škol pro žáky ze SVL

Dostupnost škol pro žáky ze SVL v Dubí není optimální – v Pozorce dříve základní škola bývala, ale byla předchozím vedením radnice zrušena (viz dále). V současné době tak žáci do své spádové školy – ZŠ Dubí 1 - dochází i několik kilometrů, část z nich volí dojíždku autobusem.

V příštím školním roce je při ZŠ Dubí 1 plánováno otevření jedné první třídy v lokalitě Pozorka, která bude mít kapacitu 14 dětí. Důvod tohoto opatření shrnuje ředitel školy tak, že současná vzdálenost školy je pro pozorecké děti, které žijí ve spodní části města, neúměrná. Takto se škola „přiblíží“ dětem.

Školy zřizované městem Dubí

Město Dubí v roce 2013 zřizuje 4 mateřské školy, 2 školy základní a 1 základní uměleckou školu.

Mateřské školy

- a. **Mateřská škola Dubánek.** Kapacita školky je 60 dětí, v roce 2012 byla kapacita plně využita; dle věkových kategorií je školka rozdělena do tří tříd;
- b. **Mateřská škola Cibuláček.** Předškolní vzdělávání probíhá ve 4 třídách o celkové kapacitě 100 dětí (kapacita byla plně využita).
- c. **Mateřská škola U Křemílka.** Kapacita školy je 52 dětí ve dvou třídách, v roce 2012 byla naplněna.
- d. **Mateřská škola Mstišov.** Škola s kapacitou 25 dětí (jedna třída) byla také plně obsazena.

Naprostá většina dětí z rodin ze sociálně vyloučených lokalit, nedochází do mateřských školek (pouze jedna respondentka uvedla, že v příštím roce bude její dítě docházet do MŠ). To odpovídá obecně nízké docházce romských dětí; primární důvody, proč děti ze SVL nenavštěvují mateřské školy, byly identifikovány čtyři:

- a. Každodenní životní rytmus sociálně vyloučených osob, který nekoresponduje s pravidly nastavenými v mateřských školách; požadavek na přivedení dětí do pevně stanoveného času může pro mnohé rodiče z lokalit představovat významnou bariéru, jak to shrnuje jeden z expertů:

E: „Když to nadsadím, tak pro ně je to jednoduché – platíte za to, že vstáváte – do školky přeci musíte dítě odvézt do nějaké hodiny a to je problém; a ještě se za to musí platit.“

- b. Do školek jsou přijímány přednostně děti rodičů, kteří jsou zaměstnaní. To však vyvrací jedna z respondentek, která uvedla, že s přijetím dcery do mateřské školy neměla problém:

SVO: „Normálně mi jí vezmou od září, nemusela jsem říkat, že půjdu do práce.“

- c. Pro rodiny, ve kterých není rodič zaměstnán, se nejeví jako racionální posílat dítě do školky, když jsou schopni obstarat péči o dítě sami, bez výdajů na poplatky spojené s docházkou a stravováním.

d. Finance – významnou bariérou pro vyšší docházku SV dětí do školek jsou také ekonomické důvody – za docházku do mateřské školky se platí měsíční úplata

za docházku do MŠ a poplatků za stravování. Ačkoli se poplatek za provozní náklady nehradí v případě předškolních dětí, pro rodiny mohou být zátěží už náklady na stravování.

Změně v nastavených pravidlech mateřských škol radnice spíše nakloněna není, argument shrnuje výrok jednoho z expertů:

E: „Upravit jim režim, že by mohli vodit děti později, to by nic nevyřešilo, je to otázka financí, a aby to jedni měli tak a druzí tak, to ne, je to řád, je to školský zařízený a přece nemůžeme pro jednu skupinu lidí dělat nějaký extrabuřty, prostě mám tam dítě přivést na nějakou hodinu.“

e. Nulová percepce mateřské školy jako varianty. Na otázky, které výzkumníci pokládali v SV lokalitách - proč nechodí děti do mateřských škol – nejčastěji odpovídali respondenti takto:

SVO: „To nevim, prostě.... Nevím.“

SVO: „Proč jo? Proč bych je tam dávala?“

Výzkumníci chtěli SV osobám nechat prostor pro zhodnocení například úpravy podmínek docházky do mateřských škol, avšak respondenti ze SV lokalit nedokázali uchopit docházku dětí do mateřských škol jako variantu.

Základní vzdělávání

Ve městě jsou v současné době dvě základní školy – Dubí 1 a Dubí 2 (**žáci ze SVL v Pozorce z velké části spadají – a docházejí – do ZŠ Dubí 1, proto je této škole věnována další pozornost**). V nedávné minulosti fungovaly ve městě tři základní školy – Základní škola Dubí 3 v Pozorce byla v roce 2004 uzavřena pro snižující se počet dětí a žáci byli rozmístěni do zbývajících škol. Dle slov respondentů z CS veřejnost tato škola měla své opodstatnění /6/; zbývajících respondenti se pro nedostatek zkušeností nevyjádřili, jak to shrnuje výrok jednoho z nich:

V: „to byla škola, kde bylo hodně těch Romů a fungovalo to, a dávalo to smysl, protože to měli blízko, takhle se musí trmáctet bůh ví kam a při jejich přístupu to jako je nesmysl a aby tam jezdili autobusem, to stojí taky peníze, že jo, ale vím, že některý tam takhle jezdí.“

Před sedmi lety se v prostorách této školy otevřely třídy LMP.

Z neformálních rozhovorů s veřejností, stejně jako z doplňkových rozhovorů se zástupci institucí, je zřejmé, že ZŠ Dubí 2 byla dlouhodobě vnímána jako „ta úspěšnější“, „škola s lepší pověstí“, „kvalitnější“, „nebylo na ní tolik problémových žáků“. Při zjišťování příčin tohoto stavu bylo respondenty ze strany veřejnosti například uváděno, že

V: „*Tam (pozn. ZŠ Dubí 1) byla ta ředitelka, co měla ten průšvih s penězma (pozn.: obvinění z odcizení peněz na školu v přírodě)*“,

V: „*Děti se tam (pozn. ZŠ Dubí 1) nic moc nenaučili, na angličtině si zpívali a tak*“.

Výsledkem této percepce byl klesající počet žáků na ZŠ Dubí 1 a příliv dětí na ZŠ 2. Se změnou ředitele se tento trend zastavil – při nástupu do funkce (Mgr. Bc. Jan Holub působí na pozici ředitele od 1. 10. 2011) bylo na ZŠ Dubí 1 196 žáků, tento školní rok 240 žáků a lze konstatovat, že v počtu žáků jsou školy rovnocenné. Se změnou vedení byl také částečně obměněn pedagogický sbor s cílem získat aprobované pedagogy.

Z pohledu sociálně vyloučených osob k vzdělávání nebyly verbalizovány žádné zásadní výtky, nejčastěji respondenti shrnovali svá hodnocení základního vzdělávání těmito slovy:

SVO: „... k dětem se ve škole chovali vždycky dobře...“

SVO: „Učitelé se chovají dobře, musím říct, žádná diskriminace nebo tak něco.“

Mezi základními školami ve městě je v současné době nastavena velmi úzká spolupráce, jak shrnuje následující výrok ředitele ZŠ Dubí 1:

E: „*Velmi úzce spolupracujeme s ředitelkou ZŠ Dubí 2, několikrát týdně si telefonujeme, problémy řešíme společně, právě proto, že jsou dvě základní školy, a kdyby jedna šla proti druhé, nebo kdyby je lidé vnímali jako konkurenty, byl by to problém. Komunikujeme třeba před a po zápise, kolik se zapsalo žáků, kolik se bude otevírat tříd, konzultujeme a spolupracujeme na projektech...*“

Základní škola Dubí 1

Základní charakteristika. ZŠ Dubí 1 má kapacitu 300 žáků, v současnosti školu navštěvuje 223 žáků, a to ve 12 třídách. Kromě běžných tříd má škola 3 třídy s upraveným vzdělávacím programem pro žáky s lehkým mentálním postižením.

Výuka probíhá ve třech budovách – v ulici Tovární 364 (I. stupeň), Střední 120 (třídy LMP) a hlavní budově na Školním náměstí 177, v budově na Školním náměstí 86 je víceúčelová místnost pro pohybové aktivity a nová cvičná školní kuchyňka. Škola disponuje také školní družinou (k dispozici od 6 do 16 hodin, kapacita 50 žáků) a školní jídelnou.¹⁵ Rozmístění výuky do tří budov s sebou nese ekonomickou náročnost nejen na provoz, ale také na nepedagogické pracovníky. Více než 100 žáků se zapojilo do práce v 12 zájmových kroužcích, které škola otevřela (jednalo se o kroužky sportovní /posilování, basketbal, florbal, obecný sportovní kroužek/ vaření, angličtina, kreativní tvorba (starší a mladší).

Žáci sociálně vyloučení. Škola identifikovala 78 potenciálně sociálně vyloučením ohrožených žáků. Jako hlavní identifikovaná rizika u těchto žáků jsou vnímány: nepodnětné rodinné prostředí, záškoláctví, ohrožení prospěchu s následným opuštěním hlavního vzdělávacího proudu. Jako jeden ze zásadních problémů dětí ze sociálně vyloučených lokalit je na ZŠ Dubí 1 vnímána nespolupráce ze strany rodičů těchto dětí a z toho plynoucí horší prospěch. Pozice těchto dětí v třídních kolektivech je standardní, děti nejsou dle slov ředitele z kolektivů vyčleňovány. Nejčastěji SV děti pokračují na učňovské obory.

Přípravná třída. Přípravná třída při ZŠ 1, určená dětem s různými specifickými a vývojovými problémy, funguje od školního roku 2012/2013, jedná se tedy o první skupinu účastníků. Součástí programu přípravného ročníku je individuální logopedická péče a spolupráce s výchovným poradcem. Ve školním roce 2012/2013 do přípravného ročníku docházelo 15 dětí ze SVL.

Fungování přípravného ročníku je v jeho prvním roce hodnoceno ředitelem ZŠ vysoce pozitivně – zpětná vazba od pedagogů na prvním stupni je kladná (výrok jedné z učitelek po zápise parafrázovaný ředitelem: „*Ještě nikdy nešly romské děti takhle připravené do prvního ročníku jako letos*“). Stejně tak ze strany rodičů má ředitel pozitivní reakce. Docházka do přípravného ročníku je na dobré úrovni.

Žáci – výuka, prospěch, absence. Škola dobře reflektuje lokální problémy a do výuky zařadila finanční gramotnost (2. pololetí 8. třídy + 1. pololetí 9. třídy) a

¹⁵ Dále jsou k dispozici také odborné učebny pro výuku cizích jazyků, výtvarné výchovy, hudební výchovy a informatiky, dále dílna pro výuku pracovních činností. Jazyková učebna a učebna informatiky jsou vybaveny interaktivní tabulí. Nově byla zřízena moderní multimediální učebna, kde je možno kromě interaktivní tabule s pojezdem využívat i hlasovací zařízení a vizualizér. Ve většině tříd je televize s DVD přehrávačem.

kariérní poradenství¹⁶ (1. pololetí 8. třídy + 2. pololetí 9. třídy v rámci pracovních činností). Realizuje také projekty zaměřené na výběr povolání, několikrát do roka je realizováno sezení s výchovnou poradkyní a debata o volbě povolání. V plošném testování žáků 5. a 9. tříd vykazují žáci ZŠ Dubí 1 lehce podprůměrné výsledky v matematice, průměrné v angličtině a lehce nadprůměrné v češtině. Žáci, kteří přestoupili do speciální/praktické školy, jsou na ZŠ Dubí 1 čtyři, z toho tři ohrožení sociálním vyloučením. Opakování ročníků je na škole minimální a je dáвано do spojitosti s absencí žáků; absence jsou řešeny u cca maximálně 3 – 5 % žáků¹⁷. Jeden žák ukončil povinnou školní docházku v nižším než 9. ročníku. Na škole je celkem individuálně integrováno 11 žáků.

Asistenti pedagoga. V současné době působí na škole 4 asistenti pedagoga, z toho 2 osobní asistenti a 2 pedagogičtí. Jedním z pedagogických asistentů je Romka, která na škole pracuje osm let – výborně se osvědčuje v komunikaci s rodiči – v Pozorce vyrůstala a je schopna navázat osobní kontakt, má výbornou výchozí pozici; vede kroužek pro děti, její vzdělání je středoškolské s maturitou. Druhý pedagogický asistent působil patnáct let v preventivním týmu ústecké policie, proto na škole zajišťuje veškeré přednášky tohoto charakteru, vystudováno má pedagogické asistentství. Pozice asistentů je v porovnání s pedagogy rovnocenná, jsou vnímáni jako partneři, spolupodílí se na rozhodováních¹⁸.

Pedagogicko-psychologická poradna. Spolupráce s poradnou je hodnocena jako vynikající – pracovníci přijíždějí do Dubí a provádí šetření na místě s cílem „*mít jistotu, že šetření proběhne*“. Romská asistentka ještě účast podpoří osobním doručením pozvánky do rodin.

Faktory, které mohou ovlivňovat neúspěšnost dětí ze SVL během školní docházky, byly experty naformulovány takto:

- nízký zájem o školní výsledky dítěte a nízká míra součinnosti rodičů při domácích přípravách
- vyšší absence dětí ze SVL, kterou podporují rodiče tím, že dětem potvrzují omluvenky
- vzorce zažité z rodiny a nízká vzdělanost rodičů

¹⁶ Výchovné poradenství na ZŠ 1 je významně orientováno na kariérové poradenství – výchovný poradce zprostředkovává žákům (a jejich zákonným zástupcům) informace o možnostech dalšího vzdělávání a profesního uplatnění, radí s výběrem budoucího povolání, testuje profesní orientaci žáků, poskytuje informace o přijímacím řízení na střední školy, pomáhá s vyplněním přihlášek ke studiu; žáci navštěvují Informační a poradenské středisko Úřadu práce v Teplicích.

¹⁷ Škola má šestičlenný tým zaměřený na prevenci záškoláctví, závislosti, násilí, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, rizikových projevů sebepoškozování, poruch příjmu potravy, šikany.

¹⁸ Z rozhovoru s ředitelem ZŠ 1

Základní škola Dubí 2

Základní škola Dubí 2 sídlí v ulici Tovární 110. Školu navštěvuje 223 žáků, kapacita je 260 žáků. ZŠ Dubí 2 spravuje dvě budovy - 1. a 2. stupně, dále školní jídelnu a školní družinu, tělocvičnu, která je v budově školní jídelny a nově opravené školní hřiště u budovy 2. stupně. Škola rozvíjí volnočasové aktivity (např. kroužek předškoláků, kroužek literární, hudební, dopravní, keramický, či dyslektická náprava, angličtina, zdravotní apod.)

Na ZŠ Dubí 2 působí jeden osobní asistent, 1 pedagogický-romský-asistent. Škola identifikovala 29 potenciálně sociálně vyloučením ohrožených žáků; rizika, která jsou u těchto dětí školou identifikována, jsou zejména: nepodnětné prostředí, sociálně vyloučená lokalita, špatná finanční situace rodičů, nespolupráce. Škola má 5 individuálně integrovaných žáků. Žádný z žáků neukončil docházku v nižším než 9. ročníku, stejně tak žádný z žáků nepřestoupil do speciální/praktické školy.

Střední a vyšší vzdělávání.

Vzdělání ve městě nabízejí také 2 školy soukromé – Gymnázium Jana Amose Komenského s.r.o. a Střední škola sociální Perspektiva a Vyšší odborná škola, s.r.o. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem – Fakulta umění a designu, má v Dubí zřízen Ateliér Design keramiky.

Trajektorie SV žáků po ukončení základní školy jsou velmi individuální, jak shrnuje výrok experta:

E: „...je to naprosto individuální - od žáků, kteří si nikam přihlášku nedají, až po střední školy s maturitou. Takže tito žáci si podávají přihlášky do celého spektra středního školství.“

Shrnutí

Vzdělávání je ve městě **na dobré úrovni**, v posledních deseti letech prošlo vývojem, jehož výsledek můžeme hodnotit jako pozitivní. Fungují zde čtyři mateřské, dvě základní a dvě střední školy. Mezi vzdělávacími institucemi je nastavena úzká spolupráce, také ostatní organizace a instituce ve městě jsou se školami v kontaktu (policie, radnice, Městské kulturní zařízení).

Nedostatky, na které lze upozornit, jsou

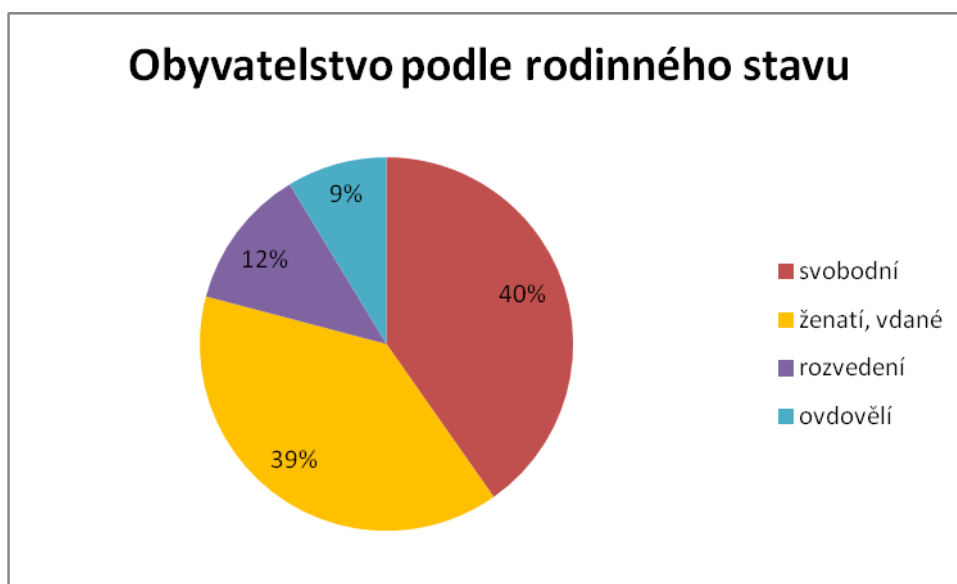
- a. horší dostupnost ZŠ Dubí 1 pro žáky ze spádové lokality v městské části Pozorka, nicméně je vůle řešit i tento nedostatek a v příštím školním roce bude v Pozorce otevřena první třída,
- b. provozování ZŠ Dubí 1 v několika budovách, což sebou nese vyšší ekonomickou náročnost spojenou s provozem (zejména s náklady na nepedagogické pracovníky); třídy LMP jsou umístěny v samostatné budově, dosti vzdálené od běžných tříd, žáci jsou tak prostorově odloučení od ostatních žáků.

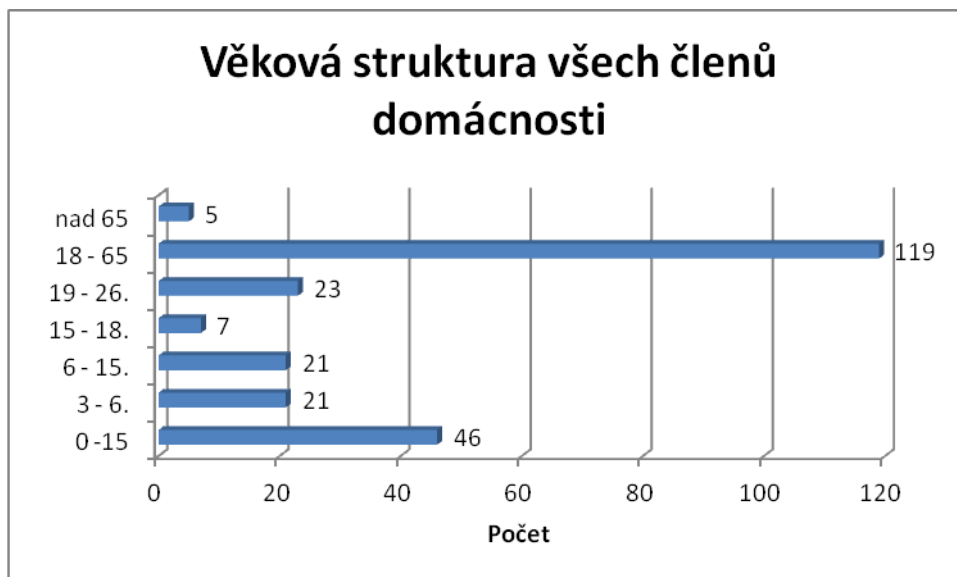
Na ZŠ Dubí 1, která je spádovou obcí městské části Pozorka, působí ve funkci ředitele školy druhým rokem **Mgr. Bc. Jan Holub** – představiteli radnice a dalšími experty je vnímán jako nositel „změn k lepšímu“, jako „průkopník nových proudů“, jako osoba, která „má spoustu zajímavých nápadů“; v oblasti vzdělávání je pro zainteresované strany názorovým vůdcem, proto je žádoucí navázání úzké spolupráce ze strany Agentury. Obdobně ředitelka Střední školy Perspektiva PhDr. Marie Bílová je zainteresovanými experty často označována jako osoba, která by měla pro projekt přínos.

3.8 Rodina

Ve městě je přibližně stejný počet osob v manželství, jako osob svobodných; rozvedených je v obci 12 %, ovdovělých 9 %.

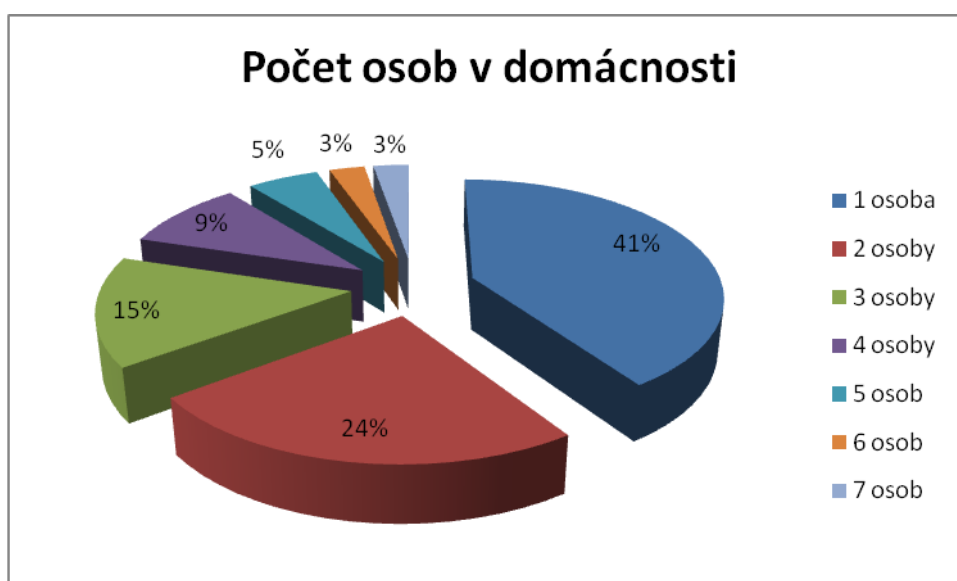
Graf 21. Obyvatelstvo v Dubí podle rodinného stavu

Graf 22. Věková struktura všech členů domácnosti v SVL

Zdroj: dotazníkové šetření
N=173

Jak ukazuje graf 22, skupina osob v produktivním věku je zastoupena 119 osobami, zatímco děti a mladiství tvoří téměř stejně početnou skupinu, v součtu 95 osob. Osoby starší 65 let jsou pak zastoupeny v pěti případech.

Graf 23. Počet osob v domácnosti v SVL

Zdroj: dotazníkové šetření
N=173

Mezi SV domácnostmi jsou výrazně zastoupeny ty, které jsou tvořeny pouze jednou osobou (41 %), dvě osoby v domácnosti se vyskytly ve 24 % případů; více než pět osob pak bylo zaznamenáno u 11 % domácností. Srovnání s celkovou situací ve městě je doloženo v následujících kapitolách.

Sociálně právní ochrana dětí

Oddělení OSPOD v Teplicích má ve svém oddělení sociální pracovníci, která se věnuje přímo městu Dubí. Dále disponuje oddělení OSPOD v Teplicích těmito pracovníky

- pracovnice, která má v kompetenci péči o nezletilé děti
- pracovník, který řeší výchovné problémy mladistvých
- pracovnice, která se zabývá náhradní rodinnou péčí
- specializovaný pracovník, který řeší syndromy CAN a domácí násilí v rodinách.

Na oddělení se pořádají případové konference.

Zásadním problémem v Dubí z pohledu OSPOD je stále přítomná prostituce, drogy a s tím spojená kriminalita. Zásadní lokalitou je Pozorka.

Podle pracovnice OSPOD Teplice je v současné chvíli přímo v Dubí celkem 25 dětí, u kterých byl rozhodnutím soudu nad jejich výchovou stanoven soudní dohled. Je zde také 13 dětí, u kterých byla nařízena ústavní výchova.

Pracovnice také dochází do několika rodin, kde není zatím stanoveno žádné výchovné opatření. Tento počet se však neustále mění a není možné ho přesně stanovit. Dále jsou zde také rodiny, u kterých je pracovnice ustanovena jako kolizní opatrovník nezletilých dětí v rámci určitého řízení (úprava poměrů, snížení výživného, schválení právního úkonu...).

Do ústavní péče jsou v Dubí umisťovány zpravidla novorozené děti, které porodí prostitutka s drogovou závislostí. V některých případech sama o dítě nejeví zájem, zanechá ho v porodnici a více se již o dítě nezajímá. V některých případech sice zájem projevuje, ale není možné dítě do její péče propustit (nevhodné podmínky, neléčená závislost). V roce 2013 bylo také nutné umístit do UP 4leté dítě, které žilo v nevyhovujících podmínkách, a u matky propukla vážná psychická nemoc, kterou matka neléčí. Dalším případem je sourozenecká dvojice, u které rodiče nebyli schopni zajistit jejich řádnou povinnou školní docházku.

V tomto roce byl sepsán návrh na svěření nezletilých do náhradní rodinné péče (pěstounská péče 3. osoby) celkem 5 lidem. Jednalo se vždy o příbuzné. V některých případech doposud nebylo rozhodnuto. Děti jsou vždy umístěny mimo rodinu na dobu nezbytně nutnou. Tj. po dobu, než si rodina upraví své poměry natolik, že je možné děti do rodiny opět vrátit. Nedá se tedy přesně stanovit délka pobytu.

Do terénu se vyjíždí podle potřeby cca 3x až 4x do měsíce.

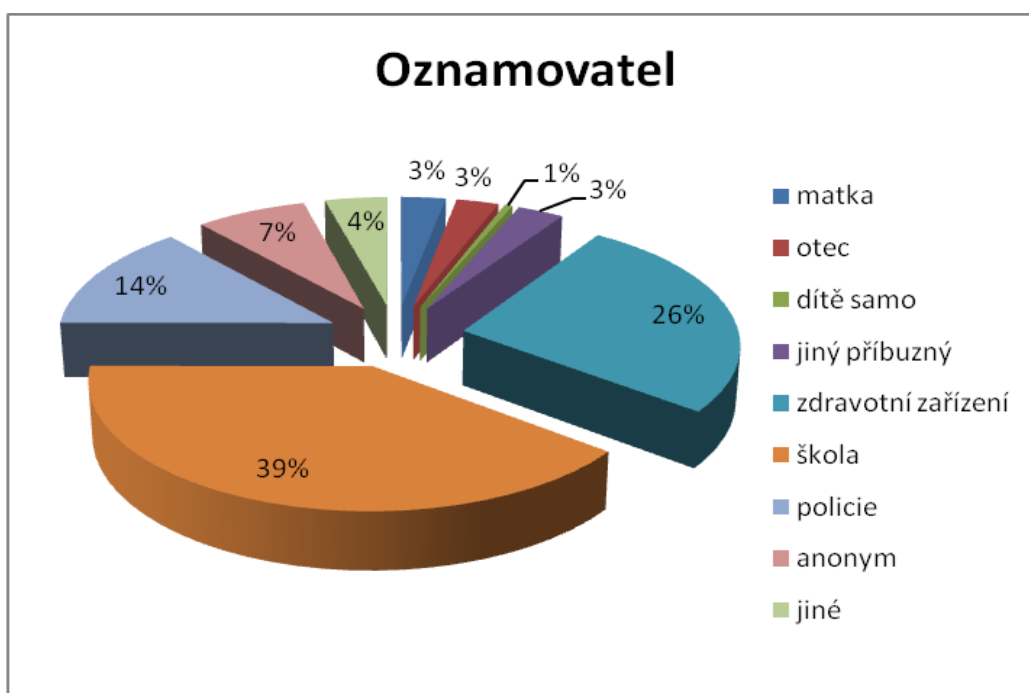
Z pohledu SV osob je OSPOD Teplice hodnocen pozitivně, mezi institucemi, které podléhaly hodnocení, patřila tato instituce mezi ty lépe hodnocené, některými respondenty byla zmiňována konkrétní pracovnice:

„paní Fialová, to je zlatý člověk, vopravdu, ta nám pomáhá, to je zlatá ženská, slušná, vopravdu.“

Vzhledem k tomu, že konkrétní data za Dubí nelze získat, uvádíme vybraná data za celý okres Teplice za rok 2012:

Nejčastějším oznamovatelem případů týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí je škola, poté zdravotnická zařízení a policie.

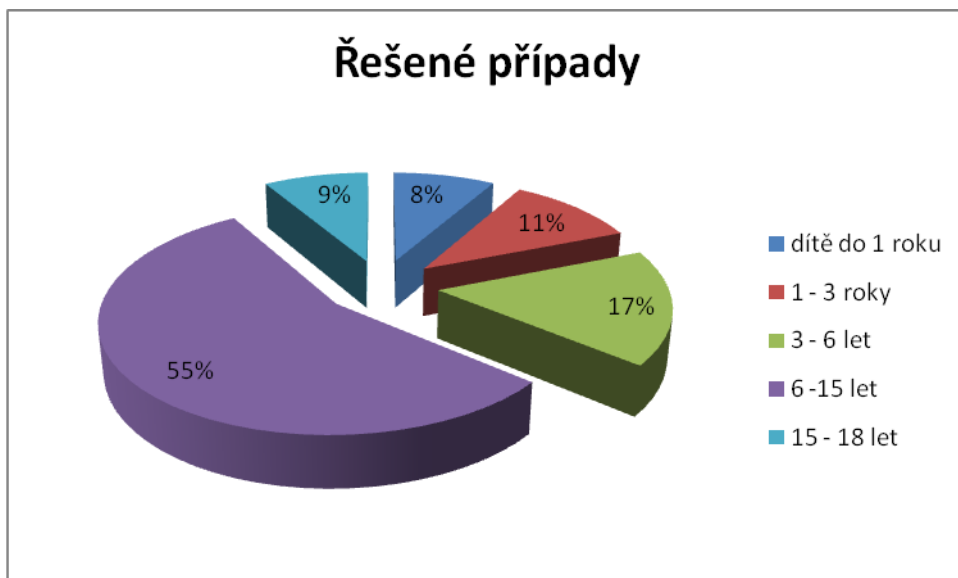
Graf 24. Oznamovatelé případů týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí

Zdroj: OSPOD Teplice

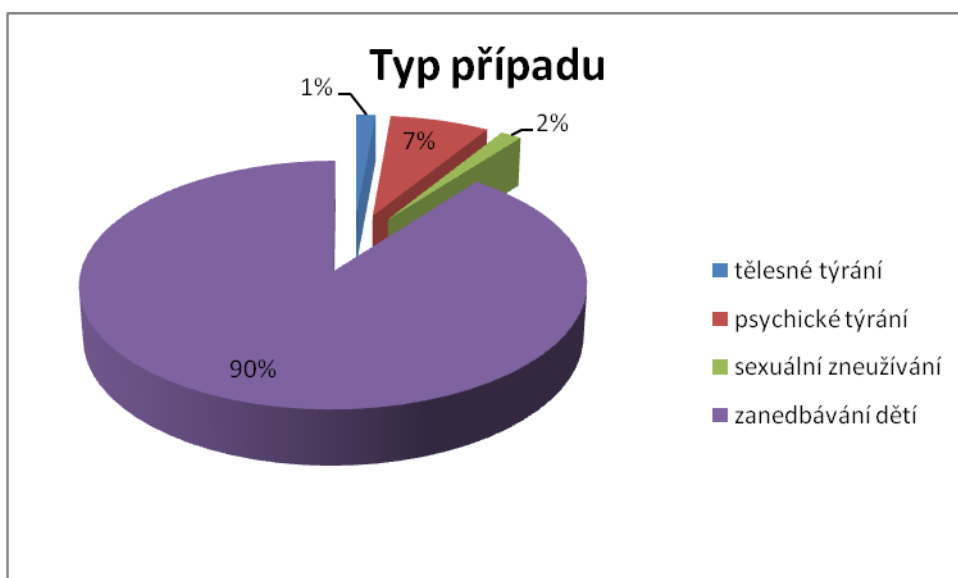
Přes polovinu případů je evidováno u dětí ve věku 6 -15let, nejčastěji se jedná o zanedbávání dětí.

Graf 25. Řešené případy OSPOD Teplice

Zdroj: OSPOD Teplice

Graf 26. Typy případů řešené OSPOD Teplice

Zdroj: OSPOD Teplice

Téma rodiny se prolíná ve velké míře ostatními kapitolami, proto zde učiníme jen několik poznámek, které odkazují k tématům, které jsou šířeji popsány v jiných kapitolách:

- záškoláctví je informanty popisováno jako „problém na ústupu“, který se dotýká jednotlivců, spíše než že by se jednalo o výraznější problémy školy,

absence jsou řešeny přibližně u 3 – 5 % žáků. Jeden z expertů situaci popsal takto:

E: „Záškoláctví se většinou objevuje pořád u stejnejch rodin. Co nastoupil pan ředitel Holub, tak musím říct, že se tolik těhlech věcí neřeší u nás na odboru.“

- Sociální služby a doplňkové aktivity jsou popsány v kapitole Sociální služby, ve městě nejsou realizovány služby specificky pro rodiny ohrožené sociálním vyloučením, na obecné úrovni jsou služby pro rodiny s dětmi v omezené míře dostupné.

Shrnutí

Data vztahující se k činnosti sociálně-právní ochrany dětí jsou platná pro okres, data za město nejsou k dispozici, proto je třeba nahlížet je spíše jako orientační. Činnost OSPOD Teplice je dotazovanými hodnocena pozitivně.

Problémy vnímané rodinami s dětmi jsou spojeny zejména s otázkou bezpečnosti ve městě a s nízkou mírou volnočasového vyžití pro děti, často zmiňována byla absence dětského hřiště či prostoru, kde by děti z městské části Pozorka mohly trávit volný čas.

Volnočasové vyžití pro rodiny s dětmi není ve městě optimální, v sociálně vyloučené lokalitě je neuspokojivé.

Záškoláctví je ve městě na ústupu, v současné době se nejedná o významný problém.

3.9 Bezpečnost

Bezpečnost ve městě zajišťuje Městská policie a obvodní oddělení Policie ČR (Policie ČR zajišťuje vedle Dubí také lokality Novosedlice, Střelná, Košťany, Újezdeček, Kamenný Pahorek; jedná se o typ místního oddělení 3).

Bezpečnost a bezpečnostní problémy jsou pro dubskou radnici nosným tématem. Dokládá to například podíl výdajů, které jsou směřovány z městského rozpočtu právě do oblasti bezpečnosti. Město investuje do městské policie více než 18 milionů ročně (údaj pro rok 2012)¹⁹ – výsledkem je, že ve městě působí 26 městských strážníků – zhruba osmitisícové město má tedy 26 městských strážníků, zatímco OOP Dubí s více než šestnácti tisíci obyvateli, které má na starosti státní policie, má 18+2 strážníky²⁰ (v roce 2012 měla Městská policie Dubí 27 strážníků, v roce 2013 26 strážníků).

Ve městě není evidován žádný skutek týkající se extremismu.

Bezpečnostní problémy

Jako hlavní bezpečnostní problém je samotnou policií vnímána výroba a distribuce omamných a psychotropních látek ve městě. Jednak má samozřejmě negativní dopad na obyvatelstvo ve městě, jednak přivádí do města drogově závislé osoby z okresu, které v Dubí nežijí a přicházejí do města za účelem nákupu omamných a psychotropních látek.

Samotní lidé ze SVL lokalit vnímají téma distribuce a výroby drog jako stěžejní problém. S výjimkou rozhovorů s osobami drogově závislými bylo toto téma spontánně zmiňováno ve všech rozhovorech.

SVO: „Chtěla bych bydlet hlavně někde, kde nejsou feťáci. Oni sem jezdí z Teplic, hrozně jich přibýlo, byl jich míň, člověk je znal, ale tyhle vůbec neznám. Koukám na ně z okna, jak tady lítaj, řvou na sebe, do toho se tam motaj šlapky, tak na sebe nadávaj a to“

¹⁹ <http://www.mesto-dubi.cz/file/212.pdf>

²⁰ Z rozhovoru s vedoucím OOP

Obdobně veřejnost verbalizovala narkomanií jako klíčovou oblast při otázce na případné příčiny nespokojenosti s životem ve městě.

V: „Víte co, ono si všichni venku myslí, že tady máme šlápoty, já jim pořád dokola říkám, to není pravda... to mě teda vůbec netrápí, vždyť je jich tu minimálně a ještě takový o který bych si kolo nevopřel, no to je jedno, prostě tohle je docela v pohodě, ale jak říkám, ty drogy, to je teď téma number one, to tady lidi štve, ne nějaký ženský na chodníku.

Pachatelé

Tabulka 14 shrnuje četnost spáchaných trestných činů dle věkových intervalů, zároveň obsahuje údaj o počtu trestných činů spáchaných recidivisty.

Tabulka č. 13: Pachatelé²¹

Rok	0 -17 let	18 a více let	Recidivisté	Celkem
2011	7	384	127	518
2012	1	398	5	404

Trestných činů se dopouští v naprosté většině prvopachatelé, recidiva je velmi nízká a meziročně velmi významně poklesla (dle údajů městské policie je tento markantní pokles způsoben zaměřením policie na recidivisty, které zapříčinilo jejich odliv do jiných lokalit, a také jejich pobyt ve výkonu trestu). Kriminalita dětí a mladistvých je ve městě velmi nízká. U dětí 0 – 15 let se konkrétně jednalo o následující činy: vloupání do marigotky, krádež čtyřkolky, pohlavní zneužívání, 2 x požár, fyzické napadení, napadení v ZŠ Bystřice, přestupek proti majetku.

U mladistvých 15 – 18 let se konkrétně jednalo o: loupeže, poškozování cizí věci, 2 x podvod na Aukru, 2 x pokus o krádež měděného materiálu, újezd od čerpací stanice, krádeže, přestupek na úseku toxikomanie, krádež jablek, přestupek proti veřejnému pořádku, poškození plotu.

²¹ Plán prevence kriminality města Dubí 2013

Pokud bychom se pokusili typizovat pachatele trestné činnosti v Dubí, jednalo by se o **drogově závislou osobu bez zaměstnání, na sociálních dávkách**²².

Z níže uvedených dat je zřejmé, že významným bezpečnostním problémem města Dubí je majetková kriminalita, kterou na sebe vážou především právě drogově závislé osoby – jedná se o sekundární drogovou kriminalitu, které umožňuje uživatelům omamných a psychotropních látek získávat prostředky na tyto látky. Počet majetkových trestných činů je zhruba 4x vyšší než pouhé přestupky proti majetku. Jde zejména o vloupání do ostatních objektů, což jsou ve většině případů zahrádky a zahradní domky v zahrádkářských koloniích. Také vzrostl počet krádeží v obchodech, krádeže kovového materiálu a neoprávněné zakládání skládky.²³ Městská policie přistoupila k řešení této situace prostřednictvím instalace tzv. fotopastí. Efektivita fotopastí je hodnocena významně pozitivně. Fotopasti jsou využívány také jako preventivní opatření a jsou obvykle umisťovány cíleně viditelně, aby potenciální pachatele demotivovali.

Druhy trestné činnosti

Násilné trestné činy

Násilné trestné činy spáchané na území města jsou mezi roky 2011-2012 poměrně konstantní, v roce 2011 bylo spácháno 11 násilných trestných činů, v roce 2012 devět.

Tab. 14: Skladba trestných činů násilných

Trestná činnost	2011	2012
Násilná	11	9
z toho:		
loupež	3	1
útok na veřejného činitele	3	2
ublížení na zdraví	2	2
nebezpečné vyhrožování	1	1
vydírání	1	1
omezování osobní svobody	1	0

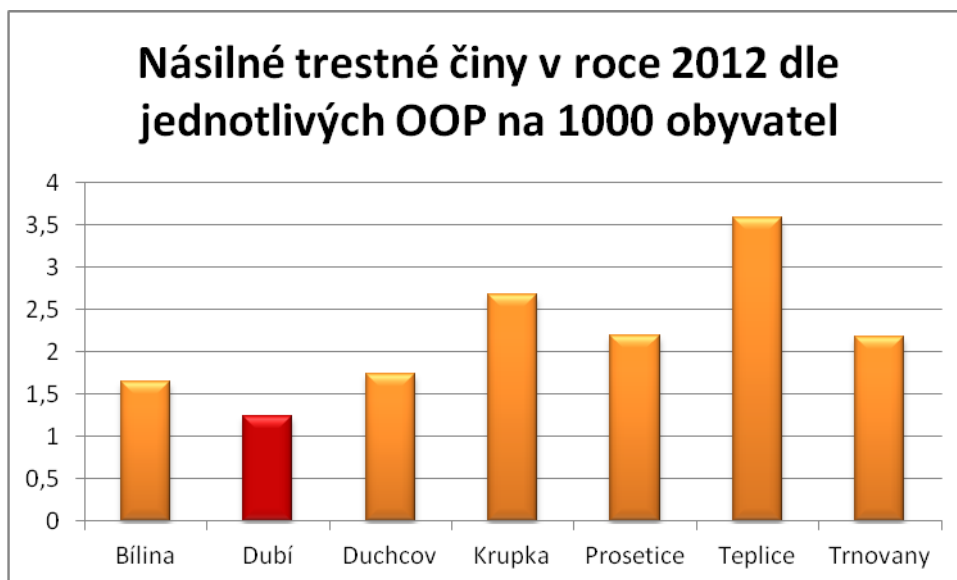
²² Z rozhovoru s vedoucím Městské policie

²³ Plán prevence kriminality města Dubí 2013

porušování domovní svobody	0	2
----------------------------	---	---

Konkrétně se ve sledovaných letech jednalo především o trestný čin útoku na veřejného činitele, loupež a ublížení na zdraví.

Graf 27. Násilné trestné činy v roce 2012 dle jednotlivých OOP – index na 1000 obyvatel

Zdroj: PČR OOP Dubí

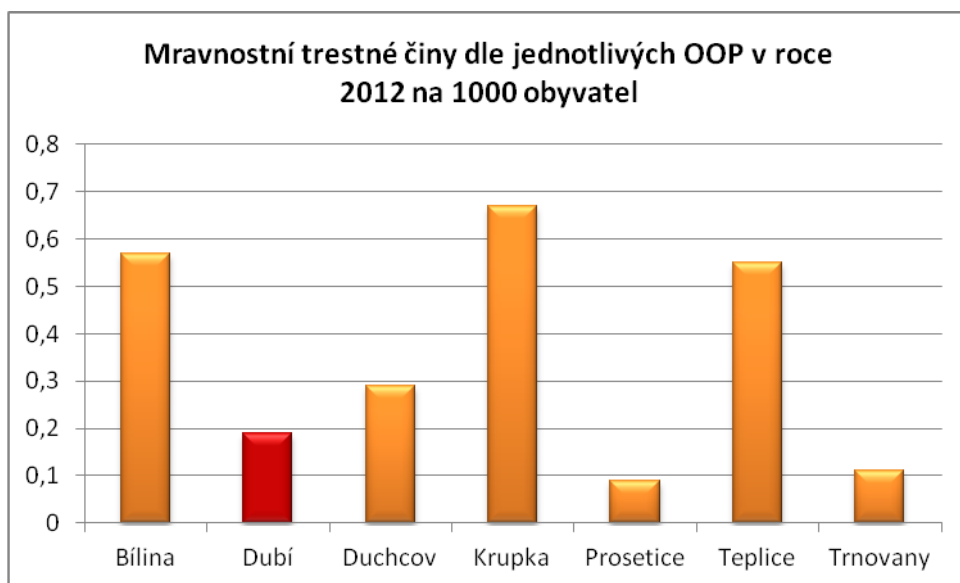
Mravnostní trestné činy

Ve sledovaných letech dosahují mravnostní trestné činy poměrně nízkých hodnot – na území města se odehrály v roce 2011 dva mravnostní trestné činy, v roce 2012 jeden. Město, které se dlouhodobě potýkalo s provozováním prostituce, výrazným způsobem tento jev eliminovalo – vnitřní i vnější příčiny jsou popsány v dalších kapitolách.

Tab. 15: Skladba trestných činů mravnostních

Trestná činnost	2011	2012
Mravnostní	2	1
z toho:		
pohlavní zneužívání	1	0
kuplířství	1	1

Graf 28. Mravnostní trestné činy dle jednotlivých OOP v roce 2012 - index na 1000 obyvatel

Zdroj: PČR OOP Dubí

Majetkové trestné činy

Jak již bylo řečeno, majetková trestná činnost má největší podíl v celkovém součtu trestných činů. Počet majetkových prostých trestných činů a majetkových trestných činů spáchaných vloupáním je přibližně stejný, stejně tak meziročně nepozorujeme v počtech výrazné výkyvy.

Majetková trestná činnost se koncentruje především do ulic Novosedlická, Tovární a Ruská.

Přestupky týkající se majetkové činnosti se výrazně koncentrují v Ruské ulici – 138 z 296 v letech 2011 až 1. pololetí 2013 se uskutečnilo v této ulici).

Tab. 16 Skladba trestných činů majetkových spáchaných vloupáním

Trestná činnost	2011	2012
Majetková spáchaná vloupáním	54	54
z toho:		
do prodejen	2	1
do restaurací	3	2
do ubytovacích objektů	1	1
do bytů	1	2
do rodinných domů	2	3
do ostatních objektů	36	34

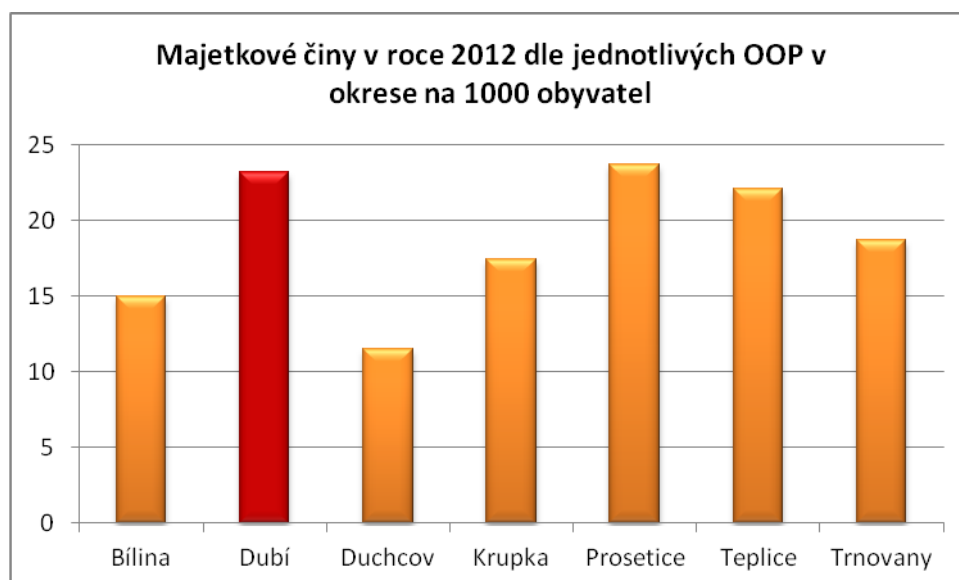
do osobních automobilů	9	11
------------------------	---	----

Početnou skupinu tvoří kategorie ostatních objektů – na území města se nacházejí čtyři zahrádkářské kolonie, které jsou častým cílem pachatelů, zejména drogově závislých osob (viz kapitola Pachatelé). Majetková činnost se týká především krádeží kovových předmětů, které jsou zpeněžovány ve sběrnách.

Tab. č. 17 Skladba trestných činů majetkových prostých

Trestná činnost	2011	2012
Majetková prosta	50	48
z toho:		
krádeže na osobě	7	5
krádeže osobních automobilů	3	3
krádeže součástek z OA	7	4
krádeže jízdních kol	2	1
krádeže v bytech	5	3
krádeže prosté	26	32

Graf 29. Majetkové činy v roce 2012 dle jednotlivých OOP v okrese – index na 1000 obyvatel

Zdroj: PČR OOP Dubí

Trestná činnost obecná

V kategorii trestná činnost obecná bylo spácháno v součtu 122 trestných činů v dvou sledovaných letech 2011-2012.

Zde je patrný nárůst trestných činů v roce 2012. Jedná se zejména o trestné činy, které jsou v roce 2012 četnější:

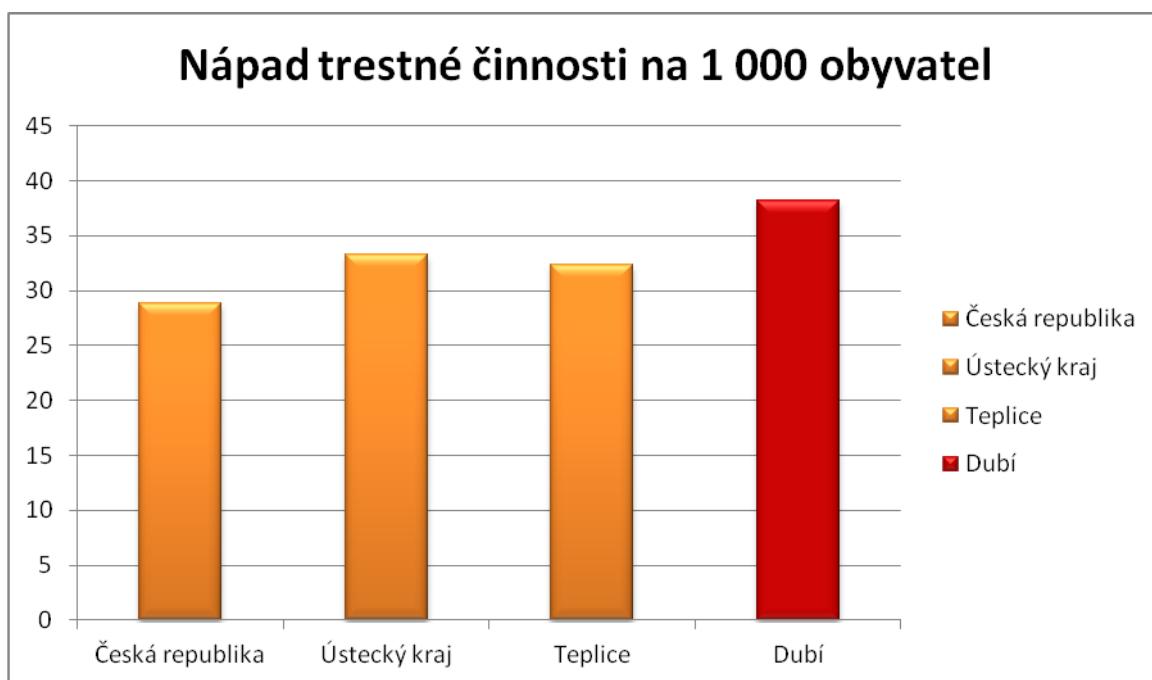
- Nedovolená výroba omamných a psychotropních látek
- Maření úředního rozhodnutí
- Dopravní nehody a ohrožení pod vlivem návykové látky.

Tab. 18 Skladba trestných činů obecných

Trestná činnost	2011	2012
Obecná	52	70
z toho:		
poškození cizí věci	4	5
ohrožování mravní výchovy	1	0
zneužití pravomoci veřejného činitele	2	0
výtržnictví	1	2
nedovolená výroba omamných a psychotropních látek	6	9
obecné ohrožení (požáry)	2	1
nedovolené ozbrojování	0	1
maření úředního rozhodnutí	23	32
dopravní nehody	5	8
ohrožení pod vlivem návykové látky	6	10
ostatní TČ	2	2

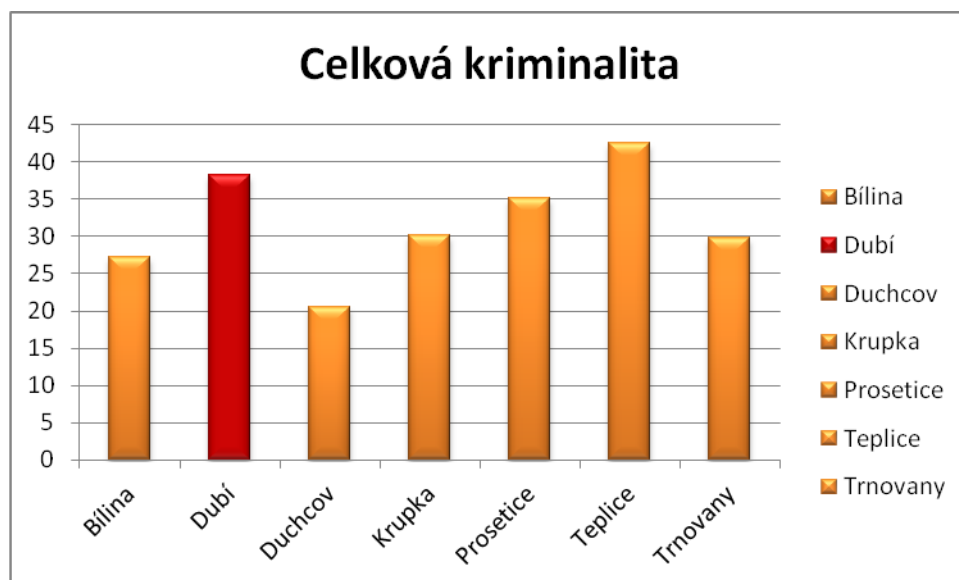
Ačkoli násilné trestné činy a mravnostní činy vykazují ve městě nízké hodnoty, celková kriminalita má ve městě vyšší charakter – zvyšují ji právě majetkové trestné činy a obecná kriminalita. Trestná činnost ve městě Dubí je v posledních třech sledovaných letech meziročně relativně konstantní, osciluje kolem 400 trestných činů spáchaných za rok, pololetně se pohybuje v rozpětí 162 – 245 spáchaných trestných činů.

Graf 30 Nápad trestné činnosti (srovnání pro rok 2012) – index na 1000 obyvatel

Zdroj: PČR OOP Dubí

Graf 31. Celková kriminalita na 1000 obyvatel dle OOP – srovnání OOP v okrese Teplice pro rok 2012

Zdroj: PČR OOP Dubí

Tab 19. Celková kriminalita ve městě pololetně v letech 2010 – 2013

- rok 2010 první pololetí	- 179
- rok 2010 druhé pololetí	- 245

- celkem	- 424
- rok 2011 první pololetí	- 208
- rok 2011 druhé pololetí	- 175
- celkem	- 383
- rok 2012 první pololetí	- 230
- rok 2012 druhé pololetí	- 162
- celkem	- 392
- rok 2013 první pololetí	- 193

Zdroj: ÚO Teplice

Sociálně-patologické jevy v Dubí

Výherní hrací přístroje a jiná hrací technická zařízení

Herny představují ve městě riziková místa a vážou na sebe trestnou činnost. V současné době jsou ve městě provozována tři zařízení, která svým charakterem odpovídají hernám.

Město je v regulaci hazardu poměrně aktivní – pro účely boje s hazardem používá Obecně závaznou vyhlášku č. 2/2012 o regulaci provozování sázkových her, loterií a jiných podobných her. Vyhláška povoluje v určitých restauračních zařízeních pouze jeden hrací automat; ve městě fungují v současné době dvě herny, obě na povolení Ministerstva financí na provozování on-line hracích automatů. V obou případech se jedná o zařízení vietnamských vlastníků. Radnice se snaží proti hernám bojovat dostupnými prostředky, do herny byl poslán finanční úřad, několikrát zde bylo přepadové komando, radnice situaci řešila také s obvodním oddělením státní policie, ale ta vždy situaci vyhodnotila jen jako přestupek.

Do nedávné doby ve městě fungovala zcela nelegální herna, která fungovala na bázi sdružení Život je hra – toto sdružení využilo formulace v Ústavě, že občanská sdružení mají zaručenou odluku od státu; argumentovali, že stát tak není oprávněn zasahovat do jejich vnitřních poměrů – tak mohli herny provozovat i v místech, kde je hazard zakázán. Městu se nakonec podařilo rozpohybovat proces takovým způsobem, že policejní zásah proběhl v jeden den celorepublikově na všechny herny fungující pod tímto sdružením, majitelé byli obviněni z trestných činů, automaty byly zabaveny.

Herna v lokalitě pod radnicí je zástupci policie popisována jako

E: „víceméně bezproblémová, tam jezdíme jen na kontroly, jestli vypínají automaty po 22. hodině, jinak že by tam byly stížnosti na narušování veřejného pořádku nebo tak, to ne.“

Herna u kruhového objezdu na sebe váže další trestnou činnost – distribuci drog a prostituci. V době realizace rozhovorů byly k nelibosti radnice do hery přivezeny další automaty.

Vedle regulace hazardu pomocí vyhlášky přistoupilo město také k instalaci kamerového systému v lokalitách, kde jsou hery.

Prostituce

Problém prostituce se v Dubí začal objevovat v 90. letech ve spojitosti s odprodejem nemovitostí soukromým vlastníkům. Tehdejší radnice prodávala nemovitosti za nízké ceny – noví vlastníci nemovitosti přestavěli na veřejné domy a za desetitisícové částky je začali pronajímat provozovatelům veřejných domů. K tomu se připojila pouliční prostituce, město se dostalo do vlivu mezinárodních organizovaných skupin (ukrajinských, bulharských, ruských, albánských, atd.). V jednom okamžiku bylo kolem trasy E55 rozmístěno kolem 1500 prostitutek²⁴. Postupem času – s úpadkem poptávky – se tyto skupiny rozptýlily do jiných měst či zemí a skladba provozovatelů se začala postupně měnit, prostituce se dostávala pod vliv romských skupin.

V roce 2006, kdy se měnilo vedení radnice, bylo v lokalitě 11 veřejných domů a 5 kiosků na trase Dubí-Cínovec. Tyto kiosky byly zrušeny poměrně snadno, protože se nacházely na pozemcích ŘSD a Lesů ČR.

Významný vliv na ústup provozování prostituce ve městě měla samozřejmě výstavba dálnice na Drážďany, která odklonila mezinárodní dopravu z města.

Pouliční prostitutky se podařilo z města vytlačit. Ve městě funguje ještě několik veřejných domů, které podle slov Městské policie fungují na minimálních výdělcích pokrývajících náklady na provoz. Prostituci provozují ve velké míře drogově závislé osoby a většinou se jedná o pouliční prostituci.

Prostituci vykonávají osoby ze sociálně vyloučených lokalit, z pozorování je zřejmé, že se nesporně prostituci věnují osoby ubytované na ubytovně Echo, dále v bývalém veřejném domě Love story a v domě, který s Love story sousedí.

Opatření. V době, kdy započaly problémy s prostitucí ve městě, působilo v Dubí 8 městských strážníků (pro srovnání – dnes jich ve městě působí 26).

Město Dubí vydalo vyhlášku v samostatné působnosti, která zakazuje nabízení, poskytování a využívání sexuálních služeb na území města Dubí. Strážníci mají příkaz v odpoledních hodinách hlídat inkriminované lokality. Každý kdo tyto služby nabízí nebo vyhledává na veřejném prostranství a je strážníky Městské policie či policisty ČR spatřen při páchání tohoto přestupku, může být pokutován či řešen ve správním řízení. Klienti byli strážníky opakovaně vyzíváni k legitimaci a

²⁴ Z rozhovoru se starostou

upozorňování na vyhlášku města, následně byli odesílány dopisy do domácnosti klienta, že je podezřelí z vyhledávání sexuálních služeb ve městě²⁵.

Ve městě je snaha také využívat institut vyhoštění – zákaz pobytu, zatím byl uplatněn u jedné prostitutky, která má zákaz pobytu na území města; v současné době se připravují další; pokud strážník vidí nabízet prostitutku sexuální služby, zpracuje oznámení o přestupku, které směřuje na přestupkovou komisi a pokud dochází k situaci opakovaně, dostává osoba zákaz pobytu s tím, že se dopouští trestného činu.

SVO: „ale jako ja nevím, ale ten Pípal teď tam dělá i chodníky a kruháč a říkal, když tam nejsou ty šlapky tak to zas tak nejhorší není. Tam šlo o to tenkrát že ty šlápoty chodily v těch kabátech dlouhejch, já když to viděla poprvé, já na to nebyla zvyklá to bylo v devadesátým roce. My jezdíme už leta letoucí tady na borůvky na houby nahoru ne. Ale když poprvé takhle vzaly a ty kabáty a voní pod tím nahý, no to bylo úplně děs, plný výlohy, ale teď už ne, teď už. Teď už bych, a tam je taky ticho, tam pod tím lesem vůbec, sem tam jsem mluvila s paní, tam se krásně bydlí. Všude ticho“.

Prostitutky se postupně začaly přemisťovat do okolních měst, tím se podařilo ve městě Dubí snížit trestnou činnost spojenou s prostitucí, tedy trestný čin kuplířství. Problémem, který se pojí k likvidaci veřejných domů, je jejich transformace v ubytovny, viz kapitola Bydlení.

Výroba a distribuce omamných a psychotropních látek

Trestná činnost spojená s pěstováním konopí je většinou páchána vietnamskou komunitou.

Naproti tomu výroba pervitinu je spojena často s obyvateli sociálně vyloučených lokalit, kteří si většinou najímají zkušené vařiče a často je varna spojena s obchodem se sousedním Německem.

Osoby nabízející sexuální služby nejčastěji užívají heroin.²⁶

Informace k výrobě a distribuci omamných a psychotropních látek jsou uvedeny v úvodu kapitoly.

Trestné činy týkající se drog jsou detailně zaznamenány v tabulkách, viz níže²⁷. Je zřejmé, že výroba a distribuce omamných a psychotropních látek se koncentruje v sociálně vyloučených lokalitách, dle policejních záznamů výhradě v ulicích Ruská

²⁵ Z rozhovoru s vedoucím Městské policie

²⁶ Plán prevence kriminality města Dubí 2013

²⁷ Zdroj: Územní odbor Teplice

a Střední. Evidovaná kriminalita spojená s drogami přitom meziročně významně vzrostla, zatímco v roce 2011 byly celkem evidovány 3 skutky, v roce 2012 14 skutků; v prvním pololetí roku 2013 byly evidovány 3 skutky).

Tab. 20 Trestné činy týkající se drog

1 pololetí 2011

věc	obec	část obce	ulice
DISTRIBUCE OPL	DUBÍ	POZORKA	RUSKÁ
NEOPRÁVNĚNÝ PRODEJ PERVITINU	DUBÍ	POZORKA	STŘEDNÍ

2 pololetí 2011

věc	obec	část obce	ulice
NEOPRÁVNĚNÝ PRODEJ OPL	DUBÍ	POZORKA	STŘEDNÍ

1 pololetí 2012

věc	obec	část obce	ulice
PRODEJ PERVITINU V DUBÍ	DUBÍ	POZORKA	RUSKÁ
DISTRIBUCE OPL	DUBÍ		RUSKÁ
NEOPRÁVNĚNÝ PRODEJ PERVITINU	DUBÍ		RUSKÁ
DISTRIBUCE PERVITINU V DUBÍ	DUBÍ		RUSKÁ
NEOPRÁVNĚNÉ DRŽENÍ OPL	DUBÍ		RUSKÁ
PRODEJ OPL V DUBÍ	DUBÍ		RUSKÁ
DISTRIBUCE PERVITINU V DUBÍ	DUBÍ		RUSKÁ
NEOPRÁVNĚNÝ PRODEJ PERVITINU	DUBÍ	POZORKA	STŘEDNÍ

2 pololetí 2012

věc	obec	část obce	ulice
NEDOVOLENÁ VÝROBA PERVITINU	DUBÍ	POZORKA	RUSKÁ
DISTRIBUCE PERVITINU	DUBÍ	DUBÍ	RUSKÁ
DISTRIBUCE PERVITINU	DUBÍ	DUBÍ	RUSKÁ
DRŽENÍ PERVITINU	DUBÍ	POZORKA	RUSKÁ
DRŽENÍ PERVITINU	DUBÍ	POZORKA	RUSKÁ
PRODEJ OPL V DUBÍ A TEPLICÍCH	DUBÍ	POZORKA	RUSKÁ

1 pololetí 2013

věc	obec	část obce	ulice
PRODEJ PERVITINU DUBÍ	DUBÍ	POZORKA	RUSKÁ
PRODEJ PERVITINU	DUBÍ	POZORKA	RUSKÁ

NEOPRÁVNĚNÁ DISTRIBUCE OPL	DUBÍ	POZORKA	RUSKÁ
-------------------------------	------	---------	-------

Místa vnímaná obyvateli jako méně bezpečná.

Místa, která definovali obyvatelé Dubí jako méně bezpečná, jsou následující:

- ulice Střední /8/ - dle respondentů se zde shromažďují Romové a narkomani
- ulice Novosedlická /4/ byla respondenty zmiňována z důvodu koncentrace prostitutek a narkomanů
- ulice Mírová /8/ - obdobně jako u ulice Střední vnímají obyvatelé tuto ulici jako nebezpečnou kvůli romským a drogově závislým osobám, které se zde pohybují.
- ulice Ruská /9/, na které se koncentrují sociálně-patologické jevy jako u výše uvedených ulic.

Dále bylo respondenty uváděno bez bližší specifikace „okolí herny /6/“, „okolí night clubů /2/“, „ubytovny“ /9/, „Pozorka“ /13/.

Důvěryhodnost policie z pohledu veřejnosti.

Poměrně vysoká míra důvěryhodnosti byla zaznamenána u Městské policie (jako důvěryhodnou ji označilo v neformálních rozhovorech 9 z 15 oslovených respondentů, tři respondenti uvedli, že nemohou situaci posoudit pro nedostatek osobních zkušeností, a dva respondenti hodnotili neutrálními výroky). Jeden respondent nebylo schopen rozlišit mezi těmito organizacemi.

Nižší kredibilitu má u veřejnosti státní Policie ČR, kterou ohodnotilo pozitivně 5 z dotázaných, šest dotázaných použilo neutrální slovní spojení, a čtyři obyvatelé města vyjádřili spíše negativní vnímání PČR.

V: „já ani nevím, že tady jsou, asi jsou zalezlý v kanclu, ty měšťáci jsou víc vidět v ulicích, já nevím, možná to tak má být, ale mě to přijde nesmyslný, ať jsou všichni normálně mezi lidma, ne, a řeší věci, ne od stolu“.

Shrnutí

Město investuje do bezpečnosti v obci významnou část městského rozpočtu – výsledkem je 26 strážníků, kteří dohlíží na bezpečnost ve městě; pro srovnání: OOP Dubí s více než šestnácti tisíci obyvateli, které má na starosti státní policie, má 18+2 strážníky.

Bezpečnostní problémy jsou pro vedení města velkým tématem a nesporně představují jednu z priorit radnice; to pravděpodobně pramení do určité míry z reflexe poptávky veřejnosti po řešení těchto otázek, která je ve městě silná. Město tak v posledních letech prošlo vývojem, který nesl různá opatření cílená na snížení kriminality, a můžeme konstatovat, že se jedná o vývoj pozitivní, plnící účel.

Výsledkem je nízká míra kriminality ve městě, vyjma majetkových činů. Právě majetkové trestné činy jsou v Dubí v této oblasti výrazným problémem a můžeme konstatovat, že jsou produktem či sekundární kriminalitou drogových zločinů. Kriminalita spojená s výrobou a distribucí omamných a psychotropních látek je u všech dotazovaných skupin (experti, SV osoby, veřejnost) vnímána jako nejvýznamnější problém.

Z pohledu respondentů je nižší míra kredibility připisována Policii ČR, a to jak z pohledu expertů, tak z pohledu běžné i sociálně vyloučené populace (pokud jsou schopni odlišit instituci státní a městské policie). Z pohledu výzkumníků je u Městské policie Dubí zřejmá vyšší míra angažovanosti a zaujetí pro lokální problémy v porovnání se státní policií. Nicméně obě složky deklarují poměrně úzkou spolupráci a pravidelný kontakt, ačkoliv jeden z expertů uvedl následující výrok:

E:....kolikrát se to snaží (pozn. Policie ČR) přehodit z trestného činu na přešupek, aby to odpinkli, aby to nemuseli dělat, bohužel to je obecný jev, místo aby dělal státní policista prevenci v ulicích, tak je zavřený v kanceláři a píše nějaký nesmysly.

Svou roli v Dubí, stejně jako v jiných městech ČR, jistě sehrává také latentní kriminalita (či skrytá kriminalita, která se nestane předmětem trestného stíhání). Některé zdroje uvádí, že latentní kriminalita může dosahovat až několikanásobku kriminality odhalené, je tedy třeba podotknout, že statistické údaje o zločinnosti, které shromažďují orgány činné v trestním řízení, neodrážejí skutečný stav kriminality v lokalitě.

4 Porovnání situace v rámci lokalit a mimo ně

Je zřejmé, že všechny cílové skupiny terénního šetření vnímají jako klíčový problém ve městě **výrobu a distribuci drog**. Liší se pouze v tom, jestli se ve svých odpovědích zabírali příčinami, současným stavem nebo osobami, které na sebe tyto sociálně-patologické jevy vážou.

Identifikace potíží v obci:

Z pohledu radnice

Radnice definuje jako jeden z hlavních problémů migraci osob ze Slovenska, které přicházejí do místních bytových domů, chovají se nepřizpůsobivě a často je provází kriminalita.

Veřejnost však v těchto intencích problém obvykle nevnímá – při otázkách na osoby přicházející ze Slovenska obvykle odpovídali, že tuto migraci nezaregistrovali.

Stejně tak za poslední tři roky není příchod osob ze Slovenska významným ukazatelem v otázce migrace, více viz Specifická studie.

Z pohledu sociálně vyloučených osob.

Velmi silným tématem z pohledu sociálně vyloučených osob jsou, obdobně jako u dalších cílových skupin, **drogy** (samozřejmě pokud se nejedná o jejich přímé uživatele). Samotní sociálně vyloučení, vůči kterým se veřejnost vymezuje jako k nositelům patologických jevů, se v tomto kontextu velmi často obávají o svou bezpečnost a samozřejmě o bezpečnost svých dětí.

SVO: My tady koukáme z oken, jak se tady s tím kšeftuje, vždyť to je k zbláznění, já bych svoje děti nepustila ven, nepustila, když to vidím, co tady máme dělat, vždyť to je hrozný, pani.

Nedostatek financí. Velké téma SV osob, které se nevztahuje k situaci ve městě.

Nezaměstnanost a diskriminace. Často zmiňovanou příčinou nespokojenosti při subjektivním hodnocení vlastní situace byla nezaměstnanost. Ta je dle SV osob způsobena diskriminací Romů na trhu práce. Obecně téma diskriminace je pro sociálně vyloučené osoby velkým tématem, pro ilustraci uvádíme několik citací z rozhovorů se sociálně vyloučenými osobami:

SVO: „Rasimus a strašně veľkej, je to něco strašného opravdu, můžete se chovat jakokoli jo, ale ta druhá skupinka lidí se k vám bude chovat, jako kdybyste byla totální odpad. Ale my sme se tu taky narodili, taky máme stejný právo jako ti druzí. To nás tu (v Pozorce) nejvíce trápí.“

SVO: „Pracovnice na poště by měli vyměnit okamžitě, zvláště tady u nás v Pozorce. Jak jdou normálně bílý, tak to vidíte, jak se směje, jak se s nima krásně baví všechno a když tam přijdeme my, tak se na vás mračí, jak kdyby vás chtěla propíchnout. Nebo je u přepážky a dělá, že tě nevidí. My tam stojíme, ona vezme telefon a vyřizuje si soukromý věci.“

SVO: „Já jsem se šla zeptat na poštu, bylo mi špatně, sotva jsem stála na nohou a tam to vidíte, ona nesnáší Romy, to je doslova rasismus.... Je tady hodně toho, že nás odsuzují a že nás házej

jako všechny do stejného pytle. A jsou tady ty obavy, to víte, že sou. Protože tyhle ty lidi, jako vaše, stačí když udělá chybu 1 Rom nebo 2, připlete se partička 3 Romů a oni už si pozývají tuhle ty skýni a tohleto a odnáší to každé, koho potkají“.

Bytová otázka. Z kvalitativního šetření vyplývá, že velká část respondentů /14/ není spokojená se stávajícím způsobem ubytování. I v tomto ohledu pociťují romské SV osoby diskriminaci – na trhu s realitami je dle jejich slov zcela běžné, že majitel realitní kanceláři zadá požadavek, aby automaticky odmítali romské zájemce. Více k tomuto v kapitole Bydlení.

Z pohledu veřejnosti

Drogy. Jak již bylo uvedeno, dealerství a výroba, stejně jako fyzická přítomnost narkomanů v ulicích, jsou veřejností vnímány jako stěžejní problém /11/.

Ubytovny. Významným tématem jsou pro obyvatele ubytovny /7/, resp. osoby zde žijící, jedna z respondentek to shrnula následovně:

V: Víte, já to řeknu takhle, jako je to blbý, ale zlatý časy, když tady byl ten bordel jo, protože to co se tam děje teď, to je stokrát horší, to jako...nemám slov.

Romové. V reakcích na romské obyvatelstvo se objevovaly dva typy odpovědí,

a. Romové jako příčina problémů města /5/

V: „ty tady jedou v každý špatnosti, neříkám, že všichni, ale když už se tu děje něco špatně, tak za tím hledejte Roma nebo Vietnamce.“

b. Romové v obecných intencích a asociacích /4/

V: „Tady žijou slušní lidi, a pak jsou tady ty, co jim to kazej, Cikáni, oni prostě nebudou makat, proč by to taky dělali, že jo, nebudou posílat děti do školy, proč že jo, tam je nic dobrého nenaučí, ještě by jim tam někdo mohl říct, že se dá vydělávat i prací.“

Z pohledu výzkumníka

Nemožnost (generace v produktivním věku) vymanit se ze současného stavu. Nízké příležitosti ke změně vlastní situace jsou pro sociálně vyloučené osoby typické, avšak v tomto případě jsou podpořeny místní specifickou situací:

SV osoby mají v současné době velmi nízké příležitosti, jak změnit stávající situaci, a to z několika důvodů:

A. ubytování. Radnice se po špatných zkušenostech se SV osobami pronájmu obecních bytů brání; v obci není jiná forma bydlení, např. azylové domy, dostupné bydlení, sociální bydlení apod. Některé instituce dle slov respondentů (např. Úřad práce nebo ČSSS) na ubytovny, které nesplňují

základní hygienické požadavky, své klienty posílají. Trh s realitami je na severu Čech dle slov SV osob silně zatížen neochotou pronajímat romské populaci bytové jednotky;

- B. sociální a osobnostní rozvoj. Ve městě v současné době neexistují sociální služby, které by s cílovou skupinou pracovaly (vyjma White Light, kteří momentálně v Dubí řeší základní hygienické otázky).
- C. Vliv určitých skupin na SV osoby, které do značné míry směřují životní trajektorie těchto lidí a kterým je obtížné se vymanit; tyto osoby můžeme označit za autority, nikoliv však v tradičním smyslu vady, pro udržení vlivu na skupinu využívají represivní metody.

K tomu se připojují obecné jevy, jako je vysoká nezaměstnanost v celém kraji, či sociální sítě osob ohrožených sociálním vyloučením, které nejsou příliš funkční pro shánění zaměstnání, absencí pracovních návyků (většina nezaměstnána více než deset let), nízká vzdělanost a kvalifikace apod., které snižují možnosti uplatnění.

Vztahy a možnosti participace ve městě

Významným elementem, který spoluutváří každodennost ve městě, je jakási vnitřní nekonzistence, nesoudržnost, nízká koheze obyvatel města jako celku. V rozhovorech často a zřetelně zaznívá nejrůznější **vymezování na bázi my vs. oni**, konkrétně:

a. Vymezování vůči jednotlivým městským částem

V: „Víte, tady je to takový složitější, v lidech to pořád je, takový to já jsem z Drahůnek a já z Dubí a tak, tady to nefunguje jako že jsme město, nevím, to asi bude trvat dýl, jestli to vůbec někdy jako se změní. No takže tu Pozorku ani neberem jako že bysme k ní patřili“.

SVO: „Oni si dělaj akce pořád jenom u sebe, a u nás (pozn. v Pozorce) neudělaj nic, vždyť tady se nic neděje.“

SVO: „Tady nic není, pani, vždyť tady není ani kam jít s dětma, kde si mají hrát, řekněte. Vždyť my s nima chodíme do tý Bystřice, úplně jinam!“

b. Vymezování ostatních městských částí vůči Pozorce

Ačkoli městská část Pozorka není typickou sociálně vyloučenou lokalitou a má na svém území pouze konkrétní SV domy, veřejnost často synekdochicky zaměňuje část za celek a Pozorka jako celek je tak často asociována s problémy.

V: „Já bych tu Pozorku nějak odstříhl od nás, je to jen pro ostudu.“

V: „Ať si tam na tý Pozorce dělaj co chtěj, ať se tam klidně vzájemně pokoušou nebo sežerou, mě je to fuk, ale sem ať nelezou.“

c. Vymezování starousedlých Romů vůči novousedlíkům

SVO: „...to víte, že nás diskriminujou, ted' třeba na tý počtě (pozn. poště), ta ženská, co si dovoluje, jo. No ale já vám řeknu, ted' nemyslim tu počítačku, ale já řeknu, že já se za některý ty Romy tady taky stydim, jo, jak se chovaj.

T: „A co to je za Romy?“

SVO: „Já nevím, co to je zač, neznám je, nevím, odkud přišli, nejsou tu tak dlouho.

SVO: „Dělaj nám ostudu, takový ty nový, co sem přijíždí, jsou ze Slovenska, ale proč sem jezdí, to nevím, jestli za příbuznýma, ani nevím, jestli tady zůstávají na dýl nebo co.“

SVO: „A to vám chci říct, to je to samý tady v Pozorce, ty starousedlíci, ty by byli v pohodě, ale tydlety olašský a ta nová generace, která právě je ve škole a ve školce ... a víte voni vyrostli jak dříví v lese a ty ne ty starý to nedělaj ty spory starý, vláda to nemůže vědět, protože mezi nima nežije, já mezi nima žiju celej život. To nedělaj ty starý, to dělaj všechno ty mladý, ale právě voni provokujou. Tady chodí K., vod těch vosmi do těch třinácti let a my šli právě tady s Miluškou s taškama a tak se k nám začali vtírnout, chtěli nás vokrát, voni prostě jo. Ale voni i provokujou, ale ty mladý, říkám provokujou jináč, no ale když si dovolíte na mladýho, starej si to nenechá líbit, zrovna tak jako bych si to nenechala líbit, proto ty spory.“

Také veřejnost vnímá dichotomii novousedlík vs. starousedlík poměrně výrazně, jedna z respondentek to vyjádřila následovně:

V: No to já ti řeknu, tak tady žiju jo. My jsme taky měli ve škole Romku, ale prostě to , ta se i jinak chovala i ty její rodiče, naše společnosti je brala opravdu, jak bych řekla, úplně normálně, ženský spolu krafaly v parku, děti si hrály společně , ale dneska to tak trošku jinej problém.

d. Vymezování veřejnosti vůči Romům

V: „protože v části Bystřice se tam narodily Romské děti a v Pozorce není hřiště pro děti, tam prostě chybí, tam opravdu chybí takový to, kde by si mohly mezi prolezky nebo v parku si posedět, ale oni nám tam právě chodí na to hřiště v Bystřici a naše maminky tam nechtějí chodit. Prostě tam nepůjdou. Já vim, že to je veřejné prostranství, ty Romský

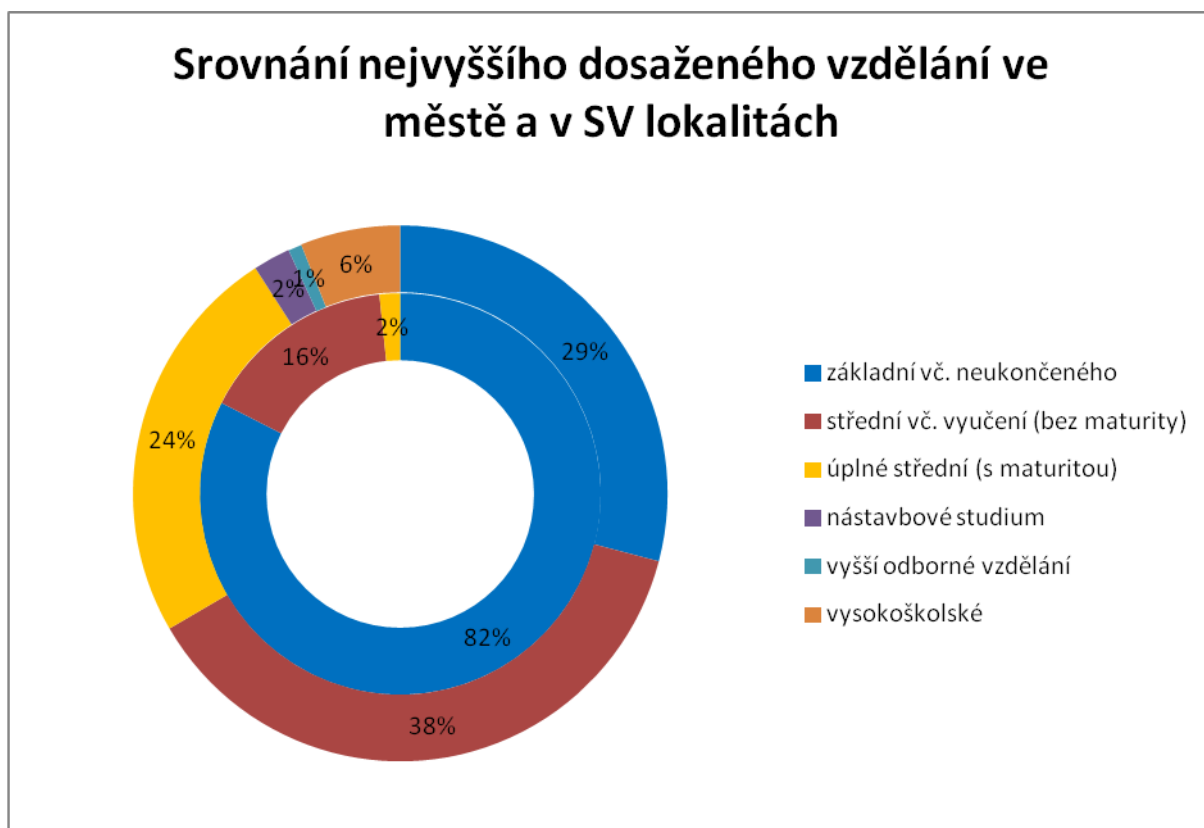
děti a maminky tam dělaj opravdu nepořádek. Kouřej tam , já říkám, může bejt kuřák, nemám nic proti tomu, ale je tam spousta odpadkových košů, oni ale nikdy, ty děti by měly vést k tomu, že ten papír musí sebrat a hodit ho do toho koše.

SVO: „Tady češi a cikáni, všechno v pořádku, pak přišli cikáni ze Slovenska, no oni žili v lese, to bylo hrozný. Hospodu si udělali zvlášť, Češi zvlášť, cigáni zvlášť (...). .A pro ty romové už tady není klid...“To je největší problém, že všechny hážou do jednoho pytle“.

Porovnání socioekonomické situace obyvatel žijících v SVL a mimo SVL

Socioekonomická situace obyvatel žijících v SVL a mimo SVL se v jednotlivých parametrech výrazně liší – sociálně vyloučené lokality vykazují výrazně nižší vzdělanost, stejně tak výrazně nižší zaměstnanost,

Graf 32 Srovnání nejvyššího dosaženého vzdělání ve městě a v SV lokalitách

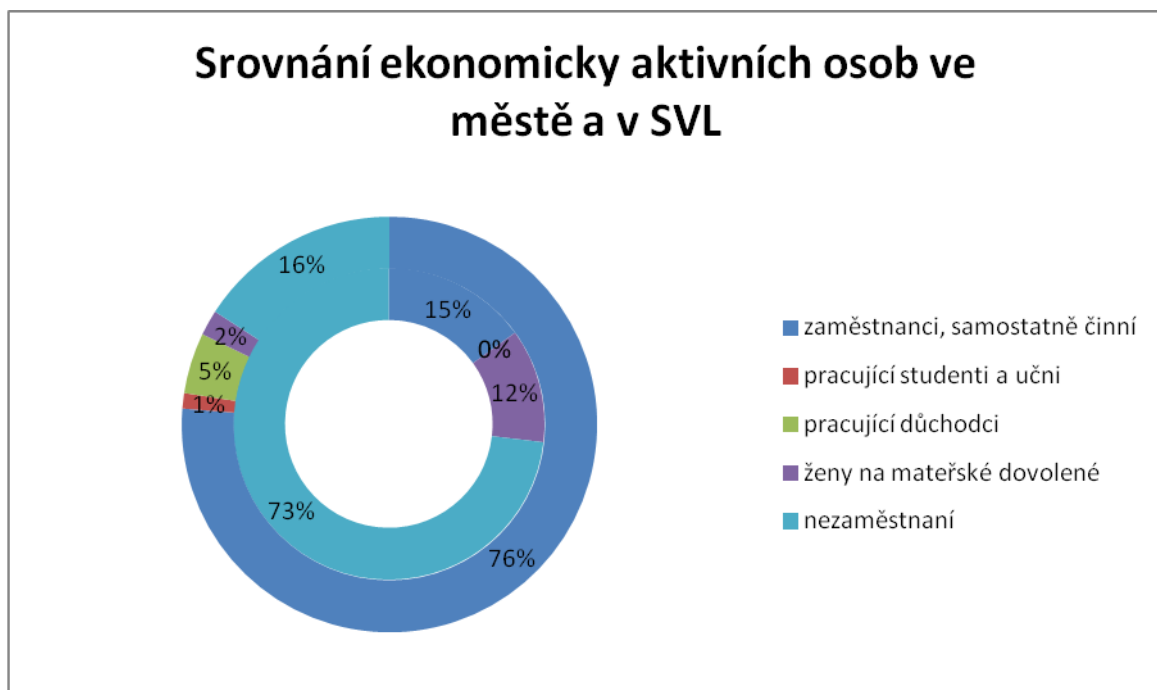

Pozn.: Vnější graf znázorňuje situaci ve městě, vnitřní v SV lokalitách

Zdroj: ČSU, dotazníkové šetření, N=121

Počet osob, které dosáhli nejvýše základního vzdělání, převyšuje v SV lokalitách celkovou situaci ve městě téměř trojnásobně (82 % SVL, 29 % populace). Naopak vzdělání vyššího charakteru než středoškolského se u osob v SVL nevyskytuje, v obci tvoří obyvatelé s tímto vzděláním v součtu 9 % populace. Středního vzdělání dosáhlo celkově v Dubí 24 %, zatímco v SV lokalitě pouze 2 %, výuční list má v obci 38 % obyvatel, v SVL 16 %.

Graf 33. Srovnání dle ekonomické aktivity ve městě a v SVL

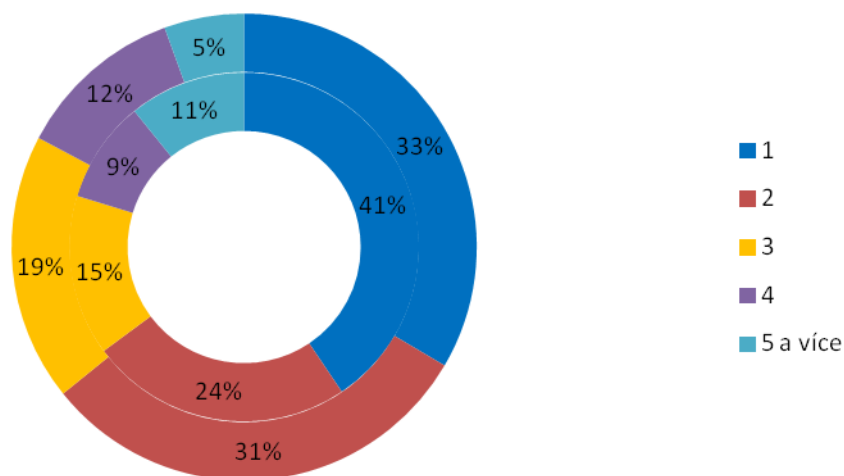
Pozn.: Vnější graf znázorňuje situaci ve městě, vnitřní v SV lokalitách

Zdroj: ČSU, dotazníkové šetření, N=121

Při srovnání ekonomicky aktivních osob ve městě a v SVL vidíme, že procentuální podíl jednotlivých skupin je protichůdný – zatímco ve městě je 76 % obyvatel zaměstnaných nebo samostatně výdělečně činných, v SVL je 73 % osob nezaměstnaných; proti tomu tvoří skupina nezaměstnaných ve městě 16 %, skupina zaměstnaných či osob samostatně výdělečně činných v SVL 15 %. Ženy na mateřské či rodičovské dovolené tvoří v SVL 12 %, ve městě 2 %, pracující důchodci či pracující studenti a učni se v SVL nevyskytují.

Graf 34. Domácnosti podle počtu členů domácnosti – srovnání ve městě a v SVL

Domácnosti podle počtu členů domácnosti srovnání ve městě a v SVL

Pozn.: Vnější graf znázorňuje situaci ve městě, vnitřní v SV lokalitách

Zdroj: dotazníkové šetření, N=173

Sociálně vyloučené lokality mají procentuálně vyšší zastoupení domácností v krajních sledovaných hodnotách, tzn. častější jsou zde domácnosti s jedním členem (41 % v SVL, 33 % ve městě) a domácnosti s více než pěti členy (11 % SVL, 5 % ve městě).

5 Migrace

Současný stav v otázce migrace

Do města v posledních třech letech více osob přišlo, než odešlo, migrační saldo („čistá migrace“) činí za sledované období **246** (pozitivní migrační saldo), ve městě tedy dochází k migračnímu růstu, a to jak v součtu sledovaných let, tak v jednotlivých rocích (v roce 2012 čistá migrace 113).

Hrubá migrace (obrat stěhování) činí **2116 osob ve třech sledovaných letech**, v posledním úplném roce, v roce 2012 pak činí **769**.

Tab. 21 Bilance počtu obyvatel ve městech okresu Teplice v roce 2012

Kraj Název města	Kraj, o k r e s	Počet obyv atel	Přistě- hovalí	Vystě- hoval í	Migrační saldo	
					abs. Hodnot a	index 1000 obyv.
Ústecký kraj	ULK	826 764	6 738	7 256	-518	-0,63
Bílina	TP	15 852	555	522	33	2,08
Dubí	TP	8 098	441	328	113	13,95
Duchcov	TP	8 646	288	324	-36	-4,16
Hrob	TP	2 035	65	79	-14	-6,88
Košťany	TP	3 048	151	108	43	14,11
Krupka	TP	13 390	384	584	-200	-14,94
Ledvice	TP	552	10	14	-4	-7,25
Osek	TP	4 852	108	149	-41	-8,45
Teplice	TP	50 330	1 661	1 671	-10	-0,20

Zdroj: ČSU

Tab. 22 Bilance počtu obyvatel ve městech Ústeckého kraje v roce 2011

Kraj Název města	Kraj, o k r e s	Počet obyva tel	Přistě- hovalí	Vystě- hoval í	Migrační saldo	
					abs. Hodnot a	index 1000 ob.
Ústecký kraj	ULK	827 992	6 605	6 831	-226	-0,27
Bílina	TP	15 834	373	442	-69	-4,36
Dubí	TP	8 071	354	299	55	6,81
Duchcov	TP	8 685	265	270	-5	-0,58
Hrob	TP	2 052	79	42	37	18,03
Košťany	TP	3 001	209	101	108	35,99
Krupka	TP	13 578	391	481	-90	-6,63
Ledvice	TP	560	5	13	-8	-14,29
Osek	TP	4 910	123	138	-15	-3,05
Teplice	TP	50 379	1 507	1 542	-35	-0,69

Tab. 23 Bilance počtu obyvatel ve městech Ústeckého kraje v roce 2010

Kraj Název města	Kraj, ok res	Počet obyv atel	Přistě- hovalí	Vystě- hovalí	migrační saldo	
					Abs. Hodnot a	index 1000 ob.
Ústecký kraj	ULK	836 045	7 599	8 115	-516	-0,62
Bílina	TP	15 790	356	470	-114	-7,22
Dubí	TP	8 089	386	308	78	9,64
Duchcov	TP	8 889	228	287	-59	-6,64
Hrob	TP	2 049	45	65	-20	-9,76
Košťany	TP	2 910	109	79	30	10,31
Krupka	TP	14 046	450	436	14	1,00
Ledvice	TP	566	14	18	-4	-7,07
Osek	TP	4 997	107	127	-20	-4,00
Teplice	TP	51 146	1 522	1 610	-88	-1,72

Zdroj: ČSU

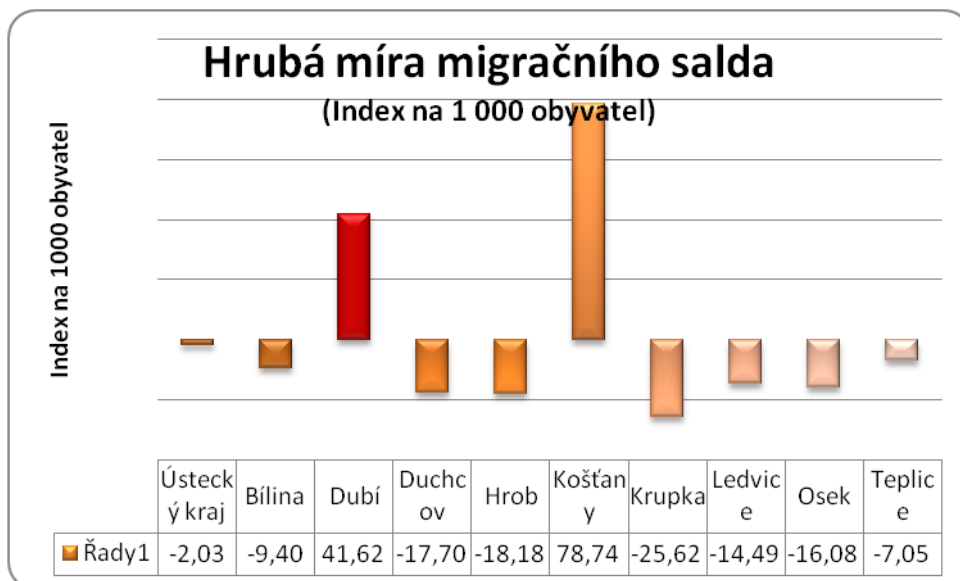
Tab. 24 Bilance počtu obyvatel ve městech Ústeckého kraje v roce 2009

Kraj Název města	Kraj, ok res	Počet obyv atel	Přistě- hovalí	Vystě- hovalí	Migrační saldo	
					abs. Hodnot a	index 1000 ob.
Ústecký kraj	ULK	836 198	7 964	8 386	-422	-0,50
Bílina	TP	15 903	398	397	1	0,06
Dubí	TP	8 061	404	313	91	11,29
Duchcov	TP	8 948	212	265	-53	-5,92
Hrob	TP	2 073	51	91	-40	-19,30
Košťany	TP	2 868	141	82	59	20,57
Krupka	TP	13 981	393	460	-67	-4,79
Ledvice	TP	564	16	8	8	14,18
Osek	TP	5 035	125	127	-2	-0,40
Teplice	TP	51 208	1 424	1 646	-222	-4,34

Zdroj: ČSU

Z tabulek je patrné, že si Dubí, na rozdíl od jiných měst okresu Teplice, stabilně zachovává vysoké migrační saldo na 1000 obyvatel, které osciluje v rozmezí 6,81 až 13,95 (nejvýraznější pozitivní migrační saldo mají Košťany, v roce 2010 dokonce 35,99). V porovnání s Ústeckým krajem, kde migrační saldo nabírá spíše negativních hodnot, tak představuje výjimku.

Graf 35. Hrubá míra migračního salda (index na 1000 obyvatel) ve městech okresu Teplice v letech 2009 – 2012

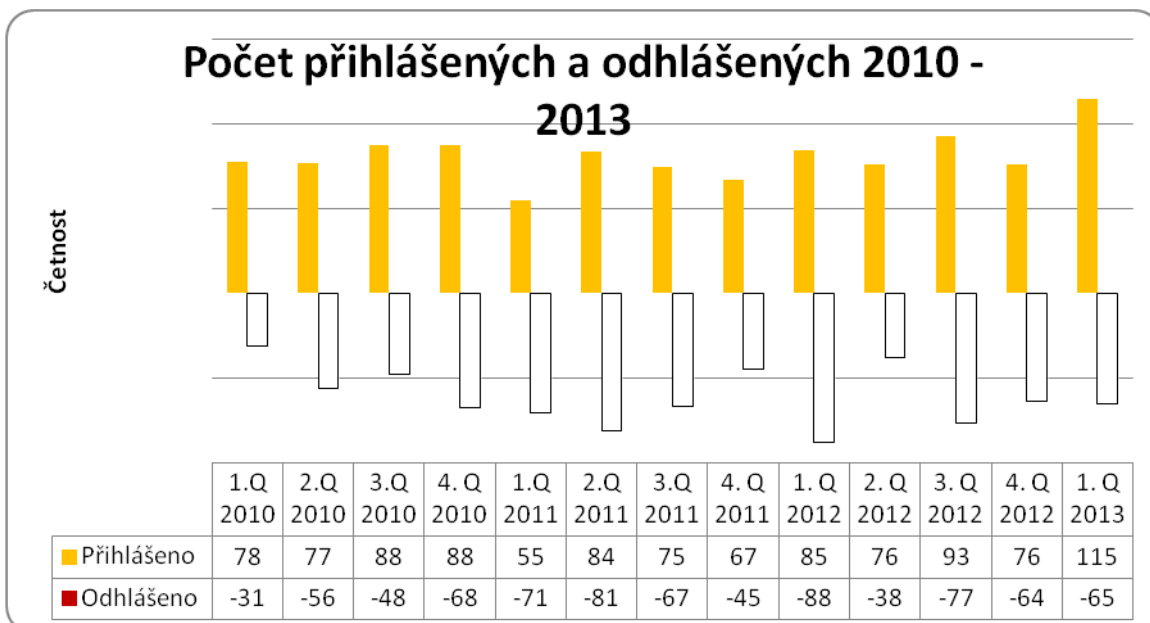

Index migračního salda činí pro rok 2012 0,15. Jelikož tento index odráží atraktivitu či efektivitu migrace, vidíme, že Dubí nabírá v tomto kontextu pozitivních hodnot.

Hrubá míra migračního salda (na 1000 obyvatel) pro rok 2012 činí 13,95.

Graf 36 znázorňuje celkový počet přihlášených a odhlášených osob ve městě (nejedná se tedy jen o údaje o osobách SV). Tato data, vedená evidencí obyvatel, zachycují formálně (úředně) zmapovanou migraci. Největší nárůst obyvatel zaznamenalo Dubí v roce 2010, kdy se celkem přihlásilo 331 osob, proti tomu se odhlásilo jen 203 osob, o rok později byl poměr vyrovnanější – přihlásilo se 281 osob a odhlásilo 264 osob; v roce 2012 se k trvalému pobytu v Dubí přihlásilo nejvíce osob ve sledovaných letech – 340 osob, odhlásilo se 267 osob. Při přepočtu na 1000 obyvatel se ročně přistěhuje nebo odstěhuje 77,90 osob na tisíc obyvatel (43,63 příchozích, 34,26 odchozích na 1000 obyvatel).

Graf 36. Počet přihlášených a odhlášených čtvrtletně v letech 2010 – 2013

Údaje o tom, odkud a kam osoby přicházejí, Městský úřad neposkytl, víme jen, že se nejčastěji jedná o Teplice, Krupku a Bílinu případě přihlášených, v případě odhlášených Teplice, Krupka, Duchcov. Města Krupka a Duchcov ve sledovaných letech vykazují, na rozdíl od Dubí, negativní hrubou míru migračního salda (viz tabulka 21 - 24).

Zahranिční migrace

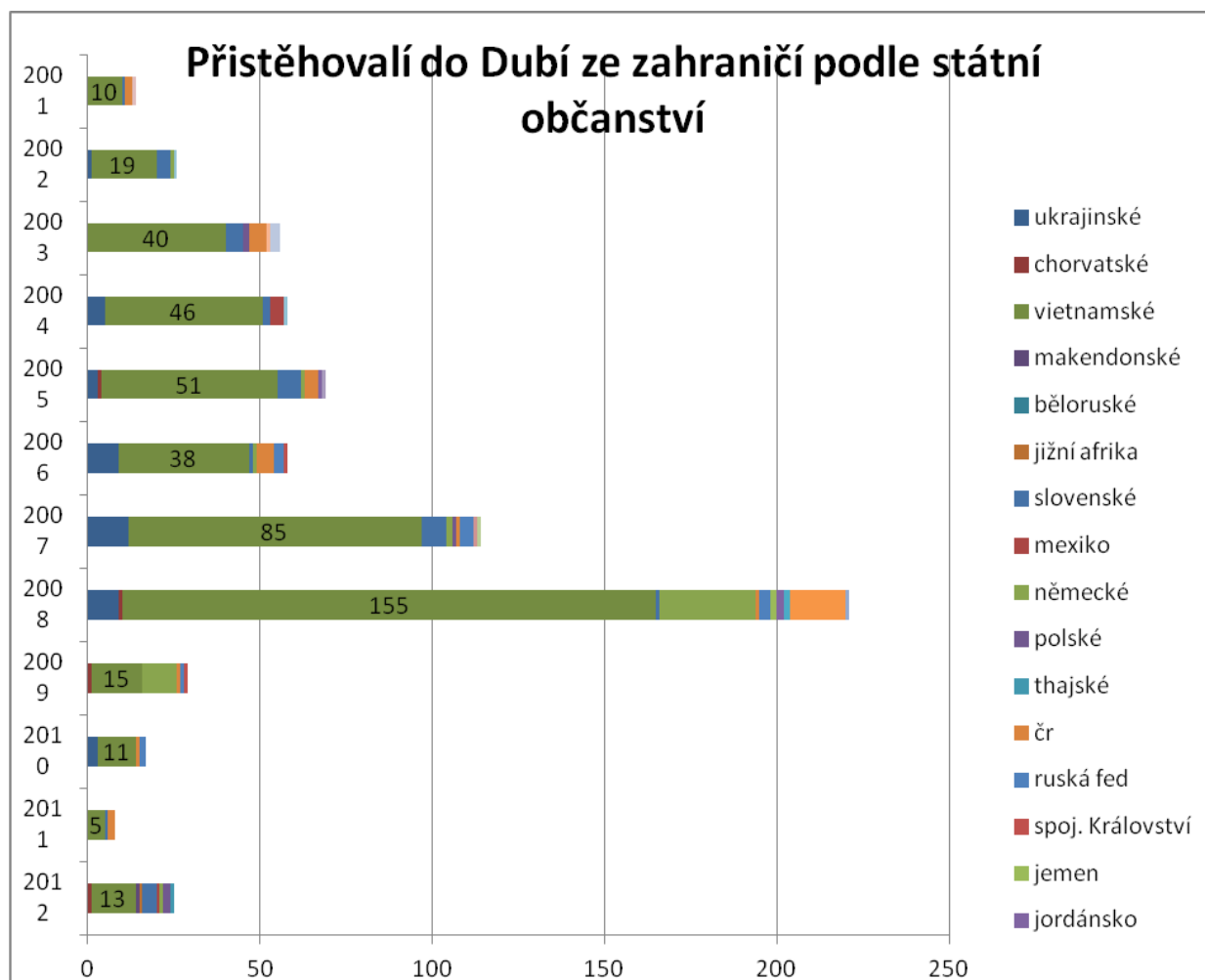
Graf 37. Přistěhovalí a vystěhovalí Dubí – zahraniční migrace

Zdroj: ČSU

Z grafu je patrné, že počet vystěhovalých je poměrně stabilní, zatímco počet přistěhovalých zaznamenal významný výkyv – významných hodnot dosahuje zahraniční migrace v roce 2008 – počet zahraničních přistěhovalých dosáhl v tomto roce 221 přistěhovalých. Z dat ČSÚ víme, že se jednalo ve 155 případech o imigraci osob s vietnamskou státní příslušností, ve 28 případech o osoby s německou státní příslušností, viz graf níže.

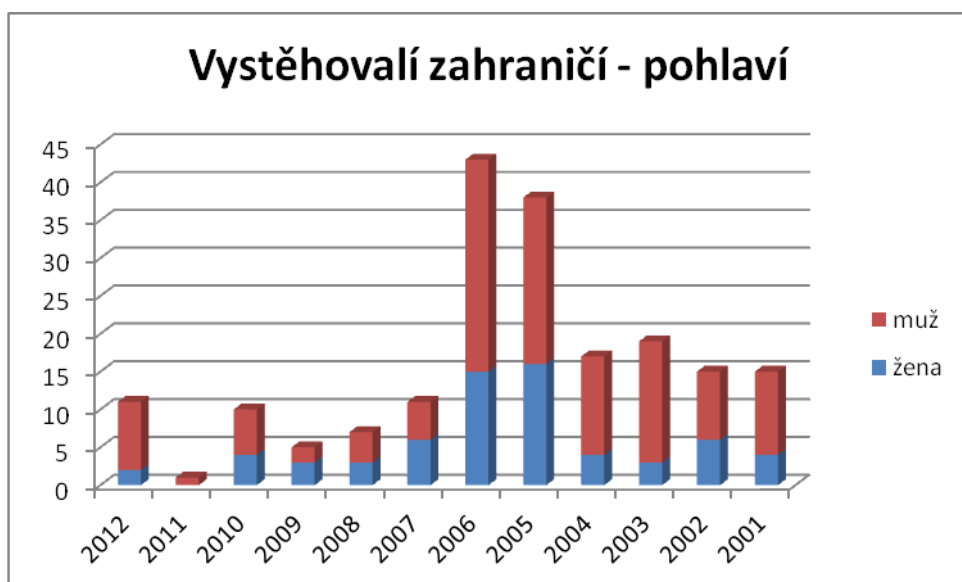
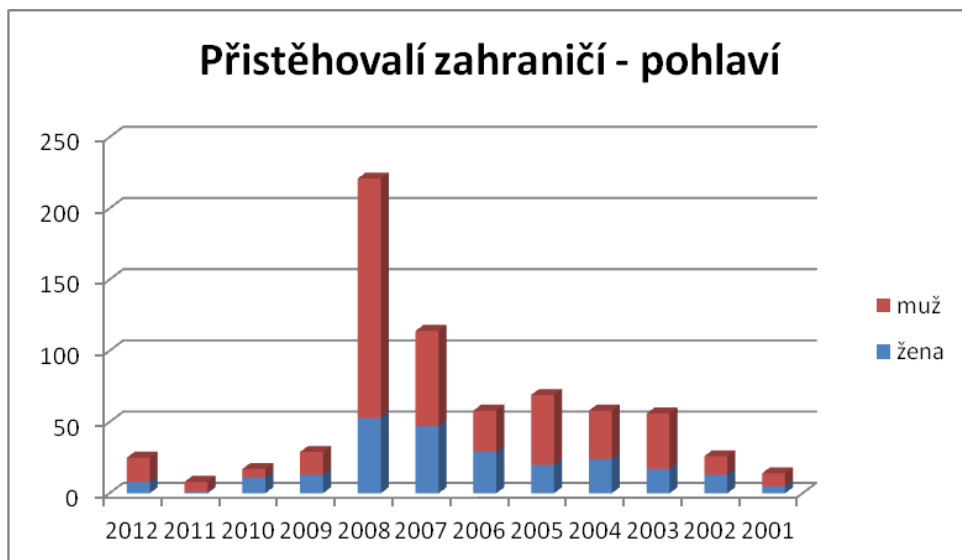
Graf 38. Přistěhovalí dle státního občanství

Zdroj: ČSÚ

Stějně tak v ostatních letech od roku 2001 dominuje Vientamské státní občanství, výrazněji se projevovalo zejména v letech 2002 – 2008, od roku 2009 klesá počet zahraničních přistěhovalých obecně, Vietnamská státní příslušnost však i v těchto letech dominuje.

Graf 39. Přistěhovalí a vystěhovalí dle pohlaví – zahraniční migrace

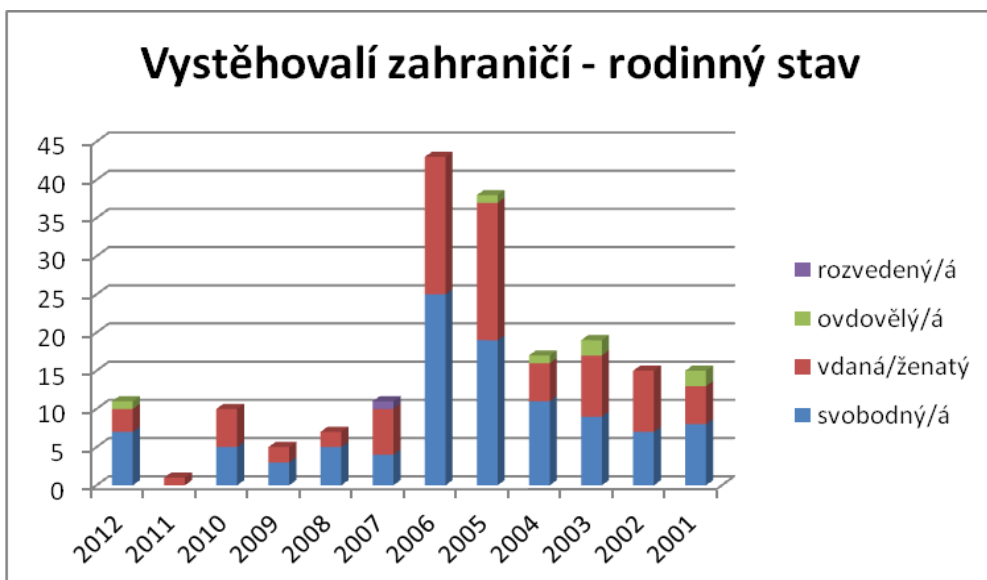
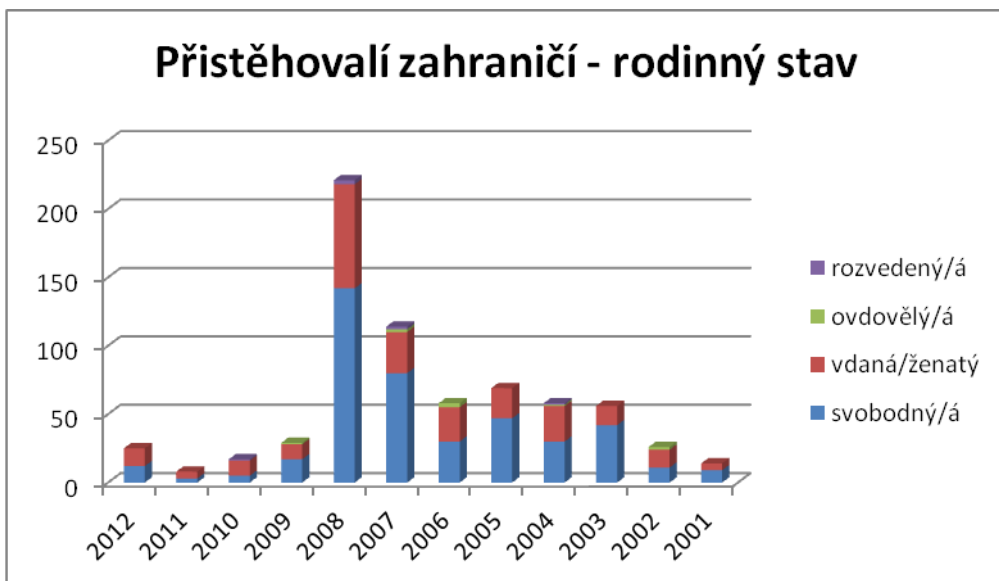

Zdroj: ČSU

Graf znázorňuje poměr mezi přistěhovalými muži a ženami dle pohlaví – zatímco ve sledovaných letech bylo 66 vystěhovalých žen, vystěhovalých mužů bylo téměř dvakrát tolik, 122.

Podobný poměr byl zaznamenán také u přistěhovalých – přistěhovalých žen bylo ve sledovaných letech 241, mužů opět výrazně více, 454.

Graf 40. Přistěhovalí a vystěhovalí dle rodinného stavu – zahraniční migrace

Zdroj : ČSÚ

Zatímco u přistěhovalých je výrazným hybatelem migrace skupina svobodných (428 osob, vdaných nebo ženatých osob je evidováno 251), u vystěhovalých takto významné rozdíly v rodinném stavu neevidujeme (103 svobodných, 81 vdaných, ženatých).

Graf 41. Přistěhovalí a vystěhovalí dle věkové struktury – zahraniční migrace

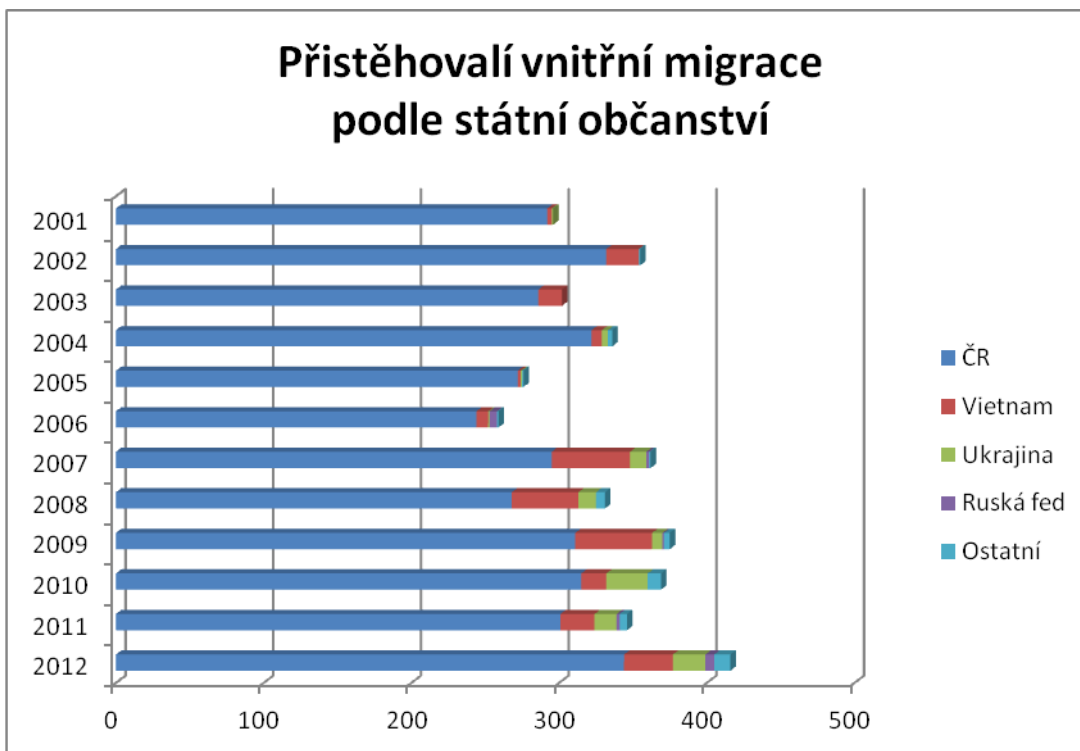

Zdroj : ČSÚ

Významnými hybateli migrace jak na úrovni přistěhovalých, tak na úrovni vystěhovalých, jsou u zahraniční migrace osoby ve věkové kategorii 20 – 35 let. Početnou skupinu představují také osoby ve věkové kategorii 35 – 50 let, osoby v před- a postproduktivním věku jsou zastoupeny méně.

Vnitřní migrace

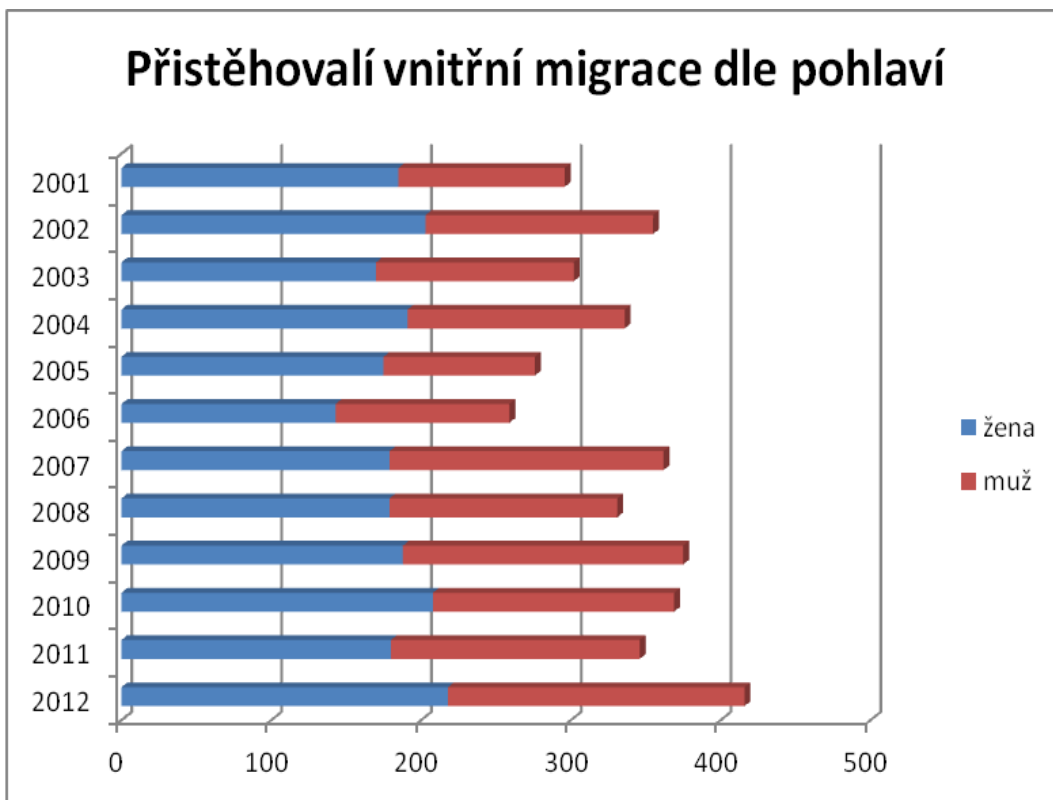
Graf 42. Přistěhovalí dle státního občanství – vnitřní migrace

Zdroj : ČSÚ

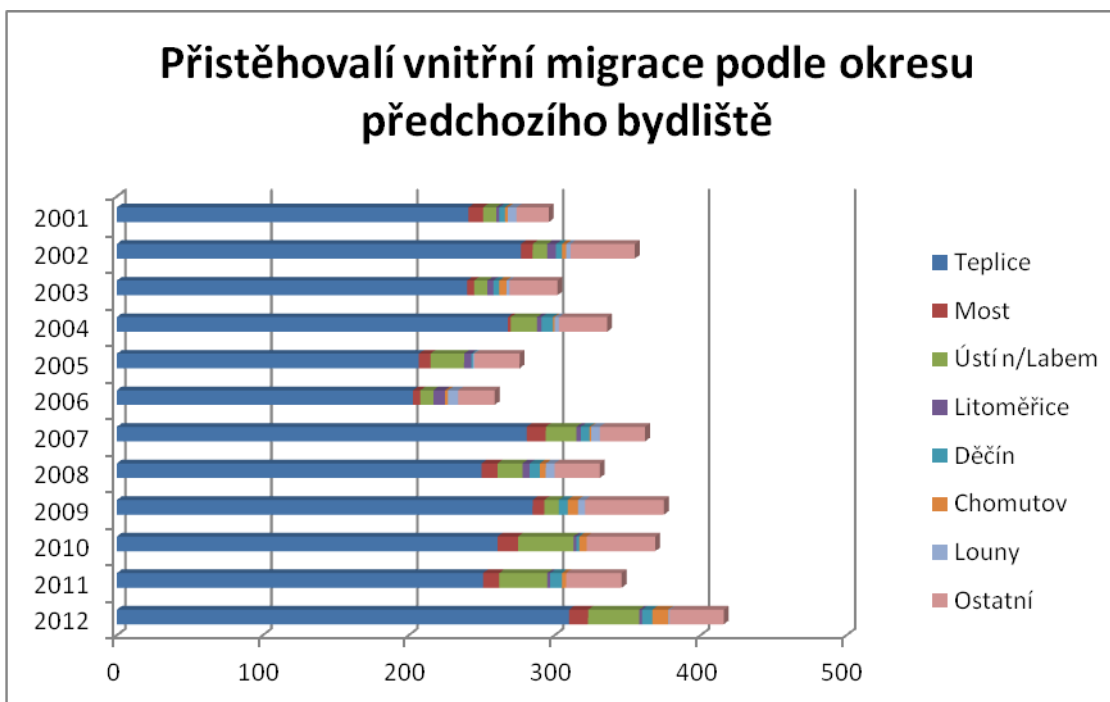
V rámci vnitřní migrace je po české státní příslušnosti nejvíce zastoupeno občanství vietnamské, ukrajinské, ruské.

Graf 43. Přistěhovalí dle pohlaví – vnitřní migrace

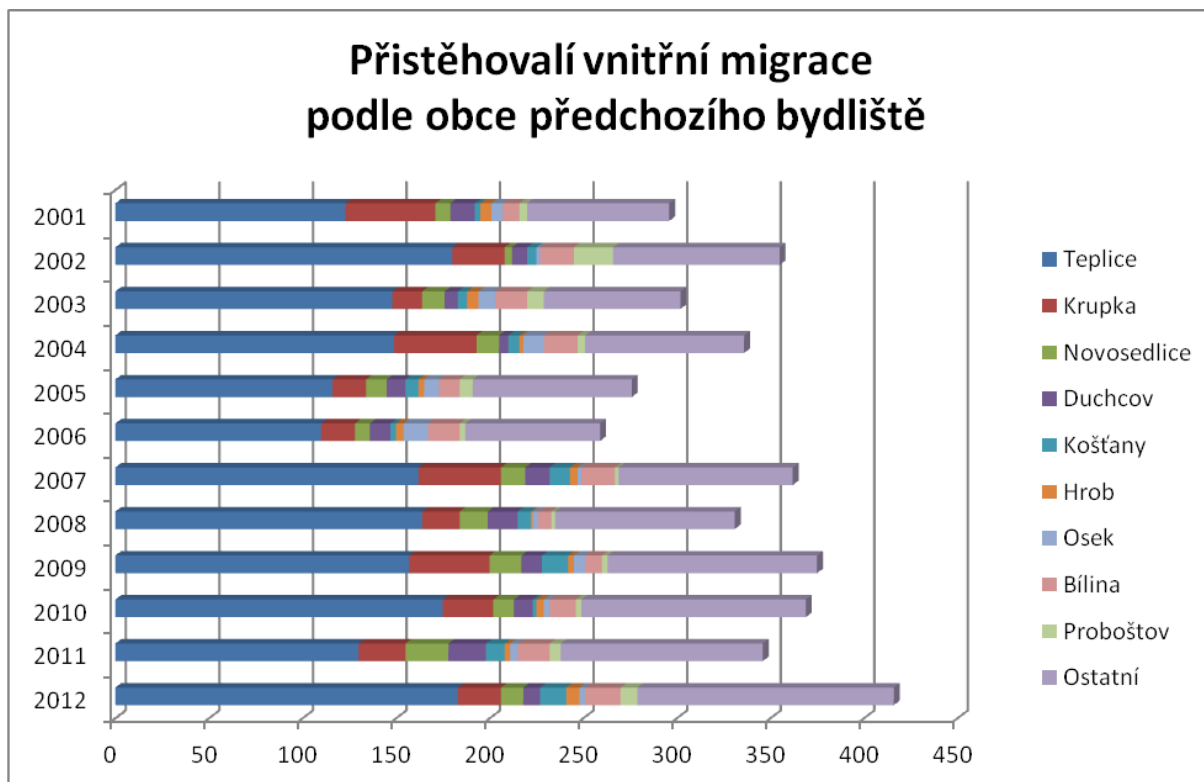
Ve sledovaných letech není v rámci vnitřní migrace poměr mezi muži a ženami tolik markantní – migrovalo v součtu 2 219 žen a 1804 mužů.

Graf 44. Přistěhovalí dle okresu předchozího bydliště – vnitřní migrace

Mezi přistěhovalými tvoří dominantní většinou osoby, které přišly z Ústeckého kraje. Z okresů je výrazně dominantní okres Teplice.

Graf 45. Přistěhovalí dle obce předchozího bydliště v okrese Teplice – vnitřní migrace

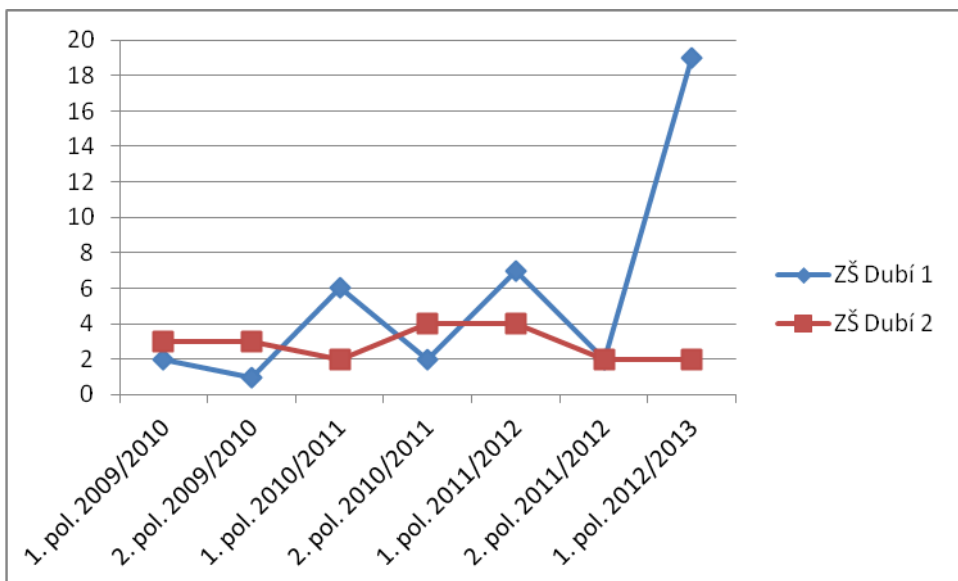
Zdroj: ČSU

V rámci okresu Teplice je nejvyšší četnost příchozích z města Teplice (1797 osob), následuje Krupka (354 osob), dále Bílina (174 osob), Novosedlice (146), Duchcov (133), Košťany (87), Osek (70), Hrob (43).

Migrace žáků na školách

Pro potřeby zkoumání migrace jsme využili také data týkající se příchodů a odchodů žáků do/z škol, protože reflektují i rodiny, které se ve městě nepřihlásily k trvalému pobytu, naopak jejich limitem je, že neodrážejí sociální situaci rodin a není tak zřejmé, do jaké míry se jedná o rodiny přicházející/odcházející z/do SVL (navíc při změně školy nemusí nutně docházet ke změně bydliště).

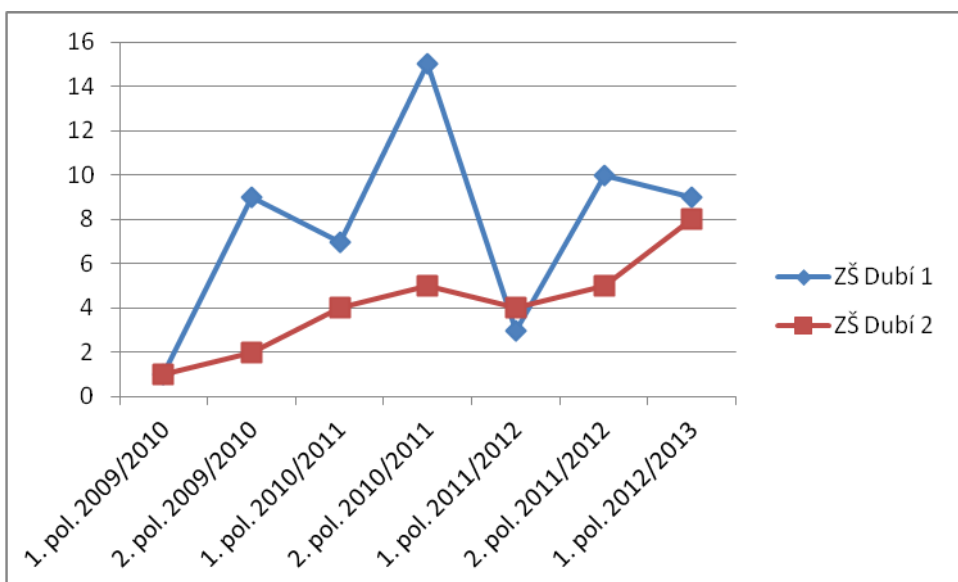
Graf 46. Příchody dětí do škol 2009/2012 – 1. pololetí 2012/2013

Zdroj: MěÚ Dubí

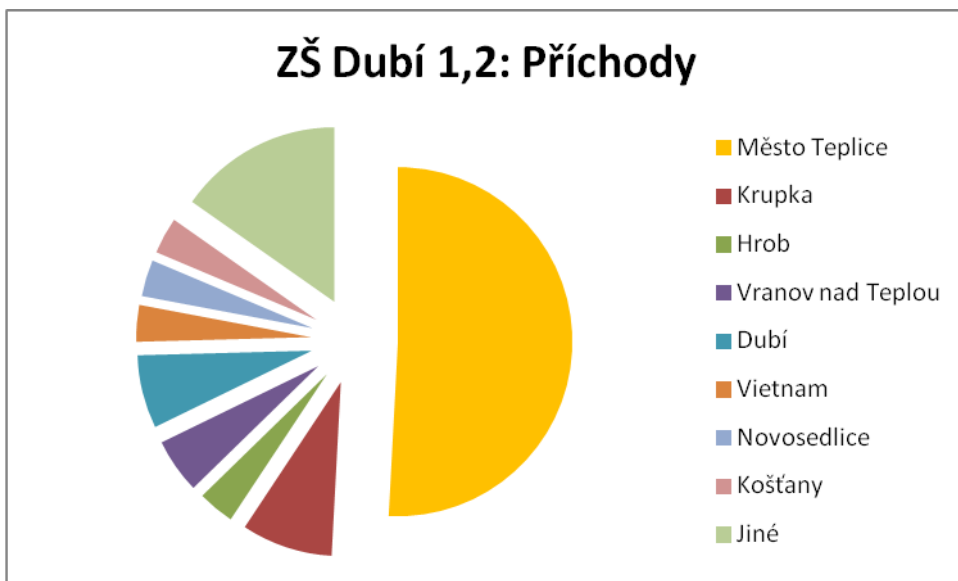
Výrazně vyšší dynamiku migrace vykazuje ZŠ Dubí 1, naopak migrace na ZŠ Dubí 2 má stabilnější charakter a nedosahuje téměř žádných výkyvů (vždy 2 – 4 příchozí žáci za pololetí, odchody žáků stabilně rostou, z 1 žáka v 1. pololetí 2009/2010 na 8 žáků v 1. pololetí 2013).

Graf 47. Odchody dětí do jiných škol

Zdroj: MěÚ Dubí

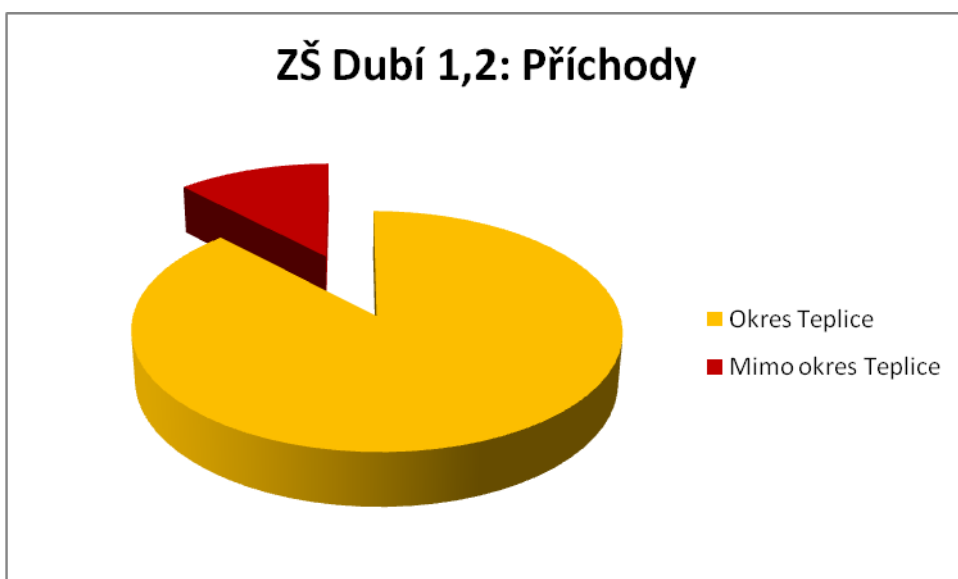
Graf 48. ZŠ Dubí 1 a ZŠ Dubí 2: Příchody žáků dle původní obce ve školním roce 2009/2010 – 2012/2013

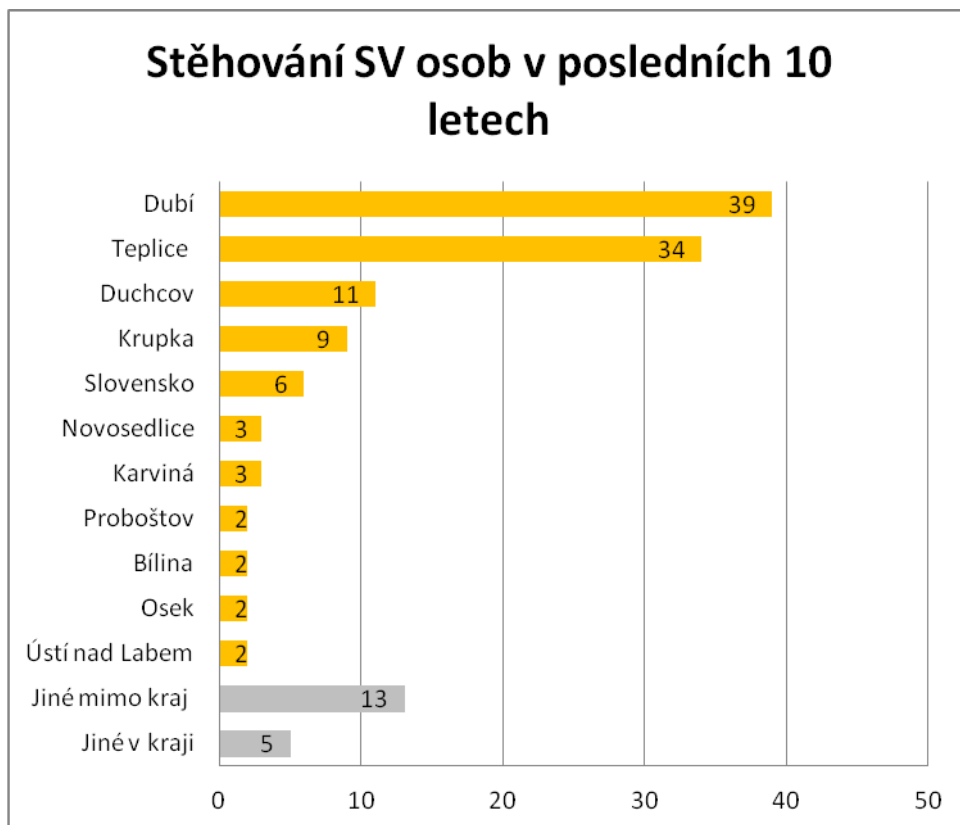
Zdroj: MěÚ Dubí

Nejčastěji přicházejí do Dubí rodiny, jejichž děti navštěvovaly základní školu v Teplicích /30/, za zmínku stojí ještě příchozí z Krupky /5/, ostatní města jsou zastoupena četností oscilující kolem 1 – 3 příchozích žáků. Nicméně můžeme konstatovat, že naprostá většina žáků, kteří v posledních třech letech začali navštěvovat základní školu v Dubí, měla původní bydliště v okrese Teplice /51/, nových žáků přicházejících z měst mimo okres je výrazně méně /7/, konkrétně se jedná o příchozí z Vranova nad Teplou, Vietnamu, Lysé nad Labem /1/ a Mělníku /1/.

Graf 49. Půchody do ZŠ Dubí 1 a ZŠ Dubí 2 – srovnání půchody v rámci okresu vs. mimo okres ve školním roce 2009/2010 – 2012/2013

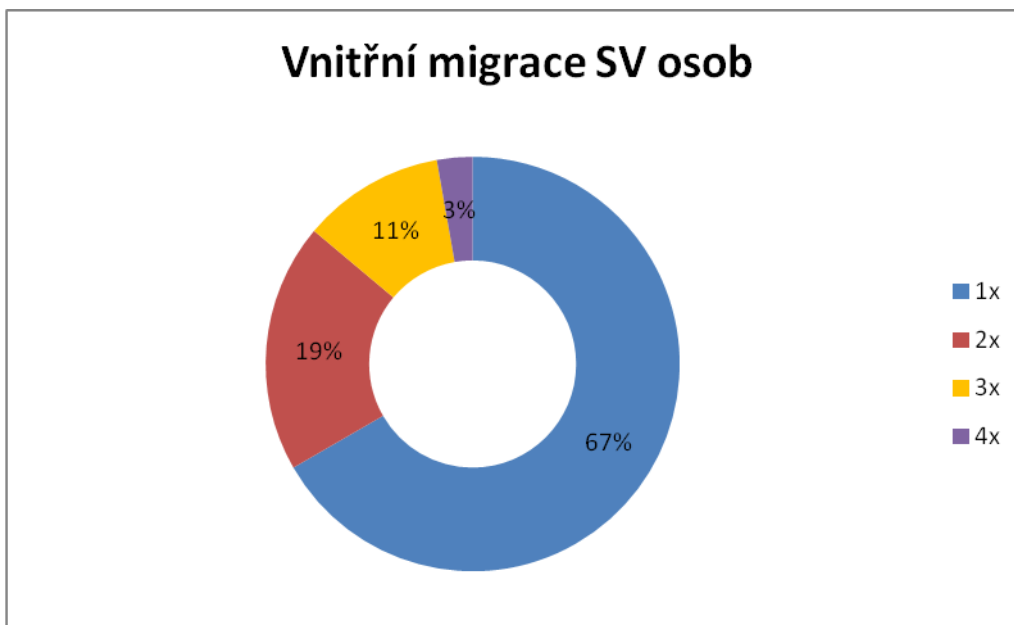
Graf 50. Stěhování SV osob v posledních 10 letech

Zdroj: dotazníkové šetření, N=94

Pozn. Vzhledem k tomu, že se jedná o faktografický údaj, nikoliv o názor či hodnocení, spojili jsme pro rozšíření dat informace z dotazníkového šetření a hloubkových rozhovorů, abychom získali co nejširší záběr odpovědí.

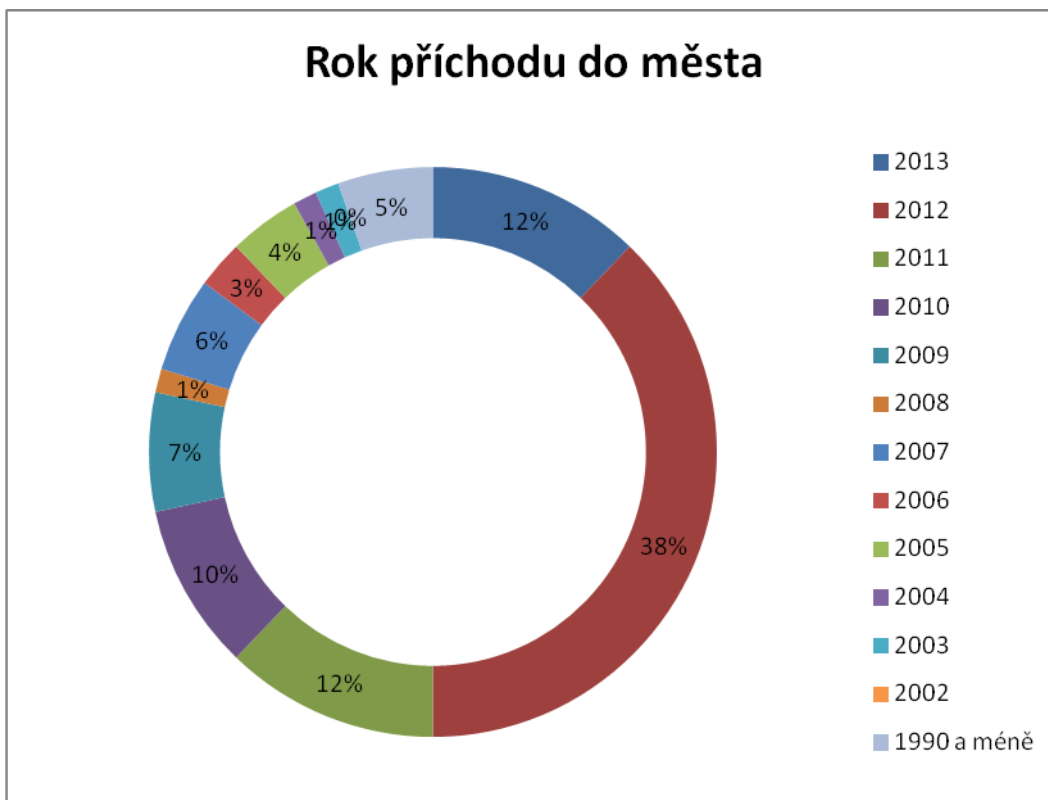
Graf 51. Vnitřní migrace SV osob

Zdroj: dotazníkové šetření, N=74

Migrace v rámci Dubí (za posledních 10 let) není mezi SV osobami markantní, 67 % osob se stěhovalo pouze jednou, 19 % dvakrát, 11 % změnilo ubytování třikrát a 3 % čtyřikrát.

Graf 52. Rok, od kterého bydlí v současném bytě/domě

Zdroj: dotazníkové šetření, N=74

Více než 60 % dotázaných osob žijících v sociálně vyloučených lokalitách žije na současné adrese méně než tři roky – 12 % dotázaných se do nemovitosti přistěhovalo letos, 38 % v roce 2012 a 12 % v roce 2011.

Tab. 25. Pohyby osob SV dle IDI

21	28	24	19	22
Krupka	Slovensko	Teplice	Děčín	Ostrava
Nový Jičín	Dubí 1988	Dubí	Teplice	Anglie
Proboštov	Pozorka	Dubí	Novosedlice	Dubí
Teplice 1967	Pozorka		Dubí	
Dubí 2011				

8	17	18	07	09
Pardubice	Teplice	Teplice	Slovensko – Vranov	Jižní Morav a
Chrudim	Dubí	Dubí	Dubí	Proboštov
Pardubice		Dubí	Teplice	Dubí
Domažlice		Dubí	Dubí	
Bílina				
Dubí				

01	02	04	06	07
Teplice	Slovensko, Maďars ko	Kostomlaty p. Milešovk ou	Teplice	Vranov nad Teplou
Dubí	Duchcov	Louny	Dubí	Dubí
	Teplice	Krupka		Teplice
	Dubí	Teplice		Dubí
		Dubí		

10	26	28	23	25
Dubí Bystřice	Teplice	Slovensko	Všechlapy	Bystřice

Dubí Pozorka	Krupka	Dubí	Prosetice	Krupka
	Dubí		Dubí	Dubí

Push a pull faktory

Pro potřeby této závěrečné zprávy vycházíme z neoklasické ekonomicko-rovnovážné perspektivy. Teorie rozpracované v rámci tohoto přístupu bývají známé také jako teorie Push-Pull efektu; jde o koncept, který předpokládá, že existují síly, které člověka vážou k určitému místu, a stejně tak existují síly, které ho ze stejného místa „vypuzují“ – vychází tedy z předpokladu, že migrace je kombinací „push faktorů“, jenž pudí lidi odejít z jejich původního místa usídlení, a „pull faktorů“ přitahujících je do nových oblastí usídlení. Takovým typickým „push faktorem“ může být nízký životní standard nebo nedostatek ekonomických příležitostí. Ukázkou „pull faktoru“ jsou pak dobré ekonomické příležitosti nebo dobrá práce.

Pokud se zaměříme na push a pull faktory, zjistíme, že bodem, který oba faktory ve většině případů spojuje, je **otázka bydlení**. Na jedné straně se vyskytnou potíže se stávající formou bydlení; na druhé straně, po peripetiích se sháněním bytu, se objeví snadné a dostupné řešení v podobě bydlení v Dubí, nejčastěji v ubytovnách. V těch pak SV osoby zůstávají, protože nedokážou zaplatit kauci dalšímu potenciálnímu pronajímateli.

Push faktory

a. Problémy s ubytováním (nový majitel, technický stav)

SVO: „Šli jsme do Teplic, pak to jako ten náš dům koupil nějak Rusák, takže jsme se vrátili zase zpátky do Dubí, no.“

SVO: „Přišel jsem o družstevní byt v Teplicích, v Řetěnicích, protože jsem měl no... zasekl jsem se s dluhama. Tak mi ho vzali.“

SVO: „Sestřenice mě vyhodila z bytu, tak jsem neměla kam jít. Byla jsem jednu noc venku a pak mi řekli, že je to tady volný, ať jdu sem. To mi řekla kamarádka.“

SVO: „No ale to nebylo jako kvůli mně, že máma jako chtěla sem, že sem tady teďkon s přítelem ale bylo to, že v Duchcově platila za jedna jedna platila osmtisíc a to bylo na ni moc nazvládala to, tak se teda přistěhovala tady.“

b. Nemožnost nalézt v původní lokalitě bydlení

Sociálně vyloučené osoby, a zejména Romové, se setkávají na trhu s byty s velkými obtížemi a sehnat byt v běžném tržním prostředí pro ně bývá často

nemožné. Protože majitelé nemovitostí často realitním kancelářím přímo sdělují požadavek „nepronajímat Romům“, dostávají se tyto osoby či rodiny do situace, jejímž jediným východiskem je ubytovna, která se orientuje výhradně na ubytování sociálně slabých osob, osob v nouzi;

SVO: „Tady sme chytli byt. My sme sháněli byt, nikde nic nebylo, tak sme chytli toľto no.“

c. Únik („být méně na očích“)

SVO: „V Dubí se mi líbí víc než v Teplicích. Tady mám klid, tam po mě šla sociálka. Vadilo jim, že nás bydlí šest v jednom pokoji“

SVO: „Dlužili jsme na nájmu, tak jsme museli jinam.“

Pull faktory

a. Word of Mouth

SVO: „Známý nám to řekli, ať jdeme sem“.

SVO: „...šli sme tady na oboru a von mě potkal a říkal, že je tady volnej byt. Tak sem šla za pani a už tady bydlim dva roky, přes dva. Tady je klid a ticho a mě to vyhovuje a můžu na zahradu.“

b. Ubytovny

SVO: „Já jsem potkal jednoho známýho a ten mi řek, že je tady ubytovna.“

SVO: „Na sociálce, naproti kulturáku v Teplicích, tam je taková kancelář, a tam vám řeknou seznam ubytoven. Tak jsem to obcházel a jsem tady. Ale chci se vrátit do Teplic, nenapadlo mě, že skončím tady na starý kolena, na ubytovně.“

c. Příbuzenské vazby

SVO: „ Protože půlka rodiny odjela potom sem, máma tam byla pak sama v tom Maďarsku, takže šla sem za mámou a za sestrami“

SVO: „Já tady žiju od šestnácti roků. No manžel tady měl rodinu, tak jsme sem šli.“

SVO: „Syn bydlil ve Mstišově, tak oni přišli za synem. To tak syn za synem, dcera za dcerou. Tak to je. Za rodičema každej jde.“

Dva respondenti uvedli, že přišli do Dubí kvůli práci. Jeden z respondentů v Dubí dlouhodobě pracuje, proto pro něj bylo výhodnější přestěhování do místa zaměstnání; druhý respondent, resp. rodina přišla do Dubí z Ostravy (resp.

z Anglie), protože se doslechli, že v Dubí je práce; po příjezdu zjistili, že situace je jiná.

Charakter migrace a migrujících

- a. Migrace se velmi často účastní rodiny či jednotlivci, kteří k lokalitě nemají žádný vztah, s městem se neidentifikují a pokud by byla možnost, žili by jinde; situace jim to však ve většině případů neumožňuje. Vyhledka na setrvání v lokalitě je u těchto osob nízká.

SVO: „Kdybych měla na kauci, šla bych hned pryč, hned.“

SVO: „Co máme dělat, nemáme peníze, ale kdyby byly peníze, šli bysme hned pryč.“

SVO: „My bysme chtěli někam hodně daleko, nechcem tady žít. Nejlíp úplně pryč z regionu.“

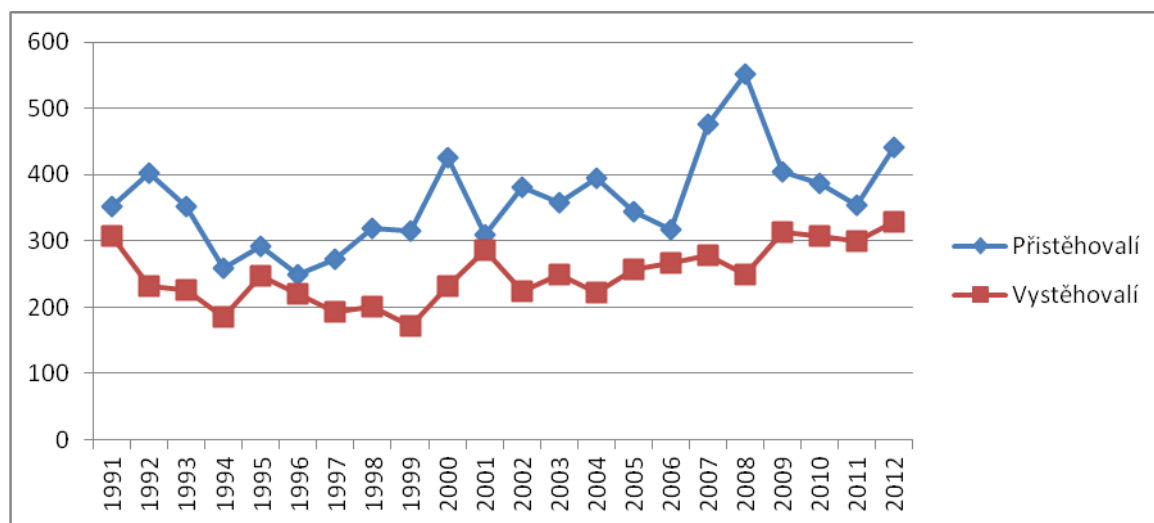
- b. **Hybnou silou migrace** osob ohrožených sociálním vyloučením jsou především zmiňované **bytové domy, ubytovny**, jejichž majitelé záměrně ubytovávají sociálně slabé nájemníky. Jde o praxi, kdy majitelé ubytoven zneužívají sociální nouze ubytovaných a toho, že je pro tuto skupinu obtížné najít si jinou formu bydlení. Stát totiž majitelům ubytoven doplácí za osoby ubytované v bytě, a tak je ve výsledku i na zcela nevyhovující bydlení státem přispíváno několikatisícovými částkami na jeden pokoj.
- c. Zátěž migrace dopadá také na **okolní obce** v okrese, část rodin kontinuálně migruje v rámci regionu.
- d. S novousedlíky (nově přistěhovalými) jsou asociovány problémy v podobě sociálně-patologických jevů, kriminality, narušování veřejného pořádku, dluhy, drogová závislost a dealerství, apod.
- e. Osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách netvoří komunitu, sousedské vztahy jsou omezeny na minimum.

SVO: „Já tady ty lidi neznám, znám jen mojí rodinu a víc mě nezajímá.“

Migrace v dlouhodobé perspektivě

Počet přistěhovalých a vystěhovalých v Dubí mezi lety 1991 až 2012 osciluje v absolutních číslech mezi 249 až 552 u přistěhovalých a 172 – 328 u vystěhovalých. Zatímco vývoj počtu vystěhovalých má více kontinuální charakter, vývoj počtu přistěhovalých podléhá určitým vlnám a jsou zřejmé výrazné meziroční nárůsty v letech 2000 a 2008, naopak nejnižšího počtu přistěhovalých se projevil v roce 1994.

Graf 53. Vývoj počtu přistěhovalých a vystěhovalých v letech 1991 – 2012

Zdroj: ČSU

Proces stěhování v posledních dvaceti letech významně ovlivnila především **privatizace bytového fondu**, která se začala realizovat v devadesátých letech. Průběh tohoto procesu popsala řada respondentů jak z řad veřejnosti, tak z řad expertů; většina účastníků výzkumu – z řad veřejnosti a expertů – reflektuje právě privatizaci bytového fondu jako jádro všech dalších kumulujících se problémů, stěhování sociálně vyloučených osob nevyjímaje. Jeden z respondentů to shrnul těmito slovy:

E: V devadesátých letech cenový rozdíl zafungoval, poptávka byla, ale to bylo všude v pohraničí. Z mého pohledu sehrála velkou roli radnice, protože to úplně uvolnili – tady se prodávaly baráky za 30 tisíc, celá ta trasa tady byla rozdělená mezinárodníma mafiemi – byli tady Ukrajinci, Rusové, Bulhaři, Cikáni z Ústí, Teplic, Srbové, Jugoslávci, Kosovský Albánci, tady se střídalo, tady to bylo jak na divokým západě.

Podrobný vývoj je popsán v kapitole *Bezpečnost*, proto učiníme jen krátkou poznámku: noví majitelé nemovitostí začali pronajímat nemovitosti provozovatelům veřejných domů; poté, co prostituce přestala být výnosným podnikem, transformovaly se nemovitosti do podoby ubytoven či podobných zařízení, v této podobě fungují dodnes;

Právě ubytovny v sobě nesou onen pull faktor, který velmi často přitahuje nově příchozí osoby, které můžeme označit jako osoby ohrožené sociálním vyloučením. Majitelé tak mají příjem z nájmu, resp. vzhledem k sociálnímu složení ubytovaných osob z příspěvek na bydlení a doplatku na bydlení.

Dlouhodobě pak následovala řetězová migrace – ta je pro romskou populaci poměrně typická – v obvyklém modelu příbuzní či jinak blízké osoby v České

republice poskytují romským migrantům ze Slovenska zejména bezplatné ubytování v bytech, kde sami žijí, možnost se (částečně) v rodině stravovat, migrantovi poskytují společenskou a citovou oporu²⁸. V případě Dubí ale proces kopíroval také jiné schéma – cílem nebylo poskytnout podporu blízkým osobám, ale přistěhovat osoby, které budou platit nájem, a to obvykle formou PnB a DnB. V Dubí je několik takových domů, jejichž majitel dle slov veřejnosti i expertů záměrně přistěhovává osoby závislé na těchto dávkách. Jeden z respondentů to shrnuje:

E: Jsou v domech, ty Slováci, který skupoval, jakmile má příležitost, tak koupí činžovní dům, ten předělá a nastěhuje si tam tyhle lidi, jsou to často narkomani.

Soudobá migrace je detailně analyzována v předchozích kapitolách.

Analýza rolí jednotlivých aktérů

Protože jsou ukazatelé migrace v Dubí významně vysoké, a to i ve srovnání s ostatními městy v okrese Teplice, je vhodné, vedle obvyklých pull faktorů, analyzovat i další možné aktéry ovlivňující charakter migrace do města.

Úřady a instituce.

V rámci terénního výzkumu byl také testován vliv lokálních institucí a úřadů na migraci SV osob do města Dubí. Jak již bylo popsáno výše, klienti jsou na ubytovny – které přitom nesplňují hygienické nároky – upozorňováni pracovníky některých úřadů. Tento jev se projevil u Úřadu práce v Teplicích, kde byla uskutečněna fiktivní návštěva, dále dle slov jednoho z expertů je ubytovna Echo doporučována pracovníky na sociálním odboru v Bílině. V rovině hypotéz je tedy otázka, jak významný podíl mají instituce na migraci do města; v rámci kvalitativního šetření byly rozhovory vedeny se dvěma osobami, které do města a na ubytovnu přišly na doporučení Úřadu práce Teplice, kvantitativně tento jev testován nebyl, není tedy zřejmé, zda je statisticky významný, nesporné však je, že se objevuje.

Majitelé nemovitostí.

Velmi výrazný podíl na migraci do města má dle slov expertů majitel některých bytových domů, který, jak je popsáno výše, přivádí do města osoby, kterým zajišťuje bydlení ve svých nemovitostech, nájemy jsou hrazeny z DnB a PnB, dle slov některých expertů je možné, že těmto osobám zajišťuje také nelegální formy práce.

Nedostatečná regulace stavebního úřadu a hygieny.

Stavební úřad a hygienická stanice by jistě mohly aktivněji působit v oblasti řešení bytové situace, protože některé bytové domy svým charakterem neodpovídají dle

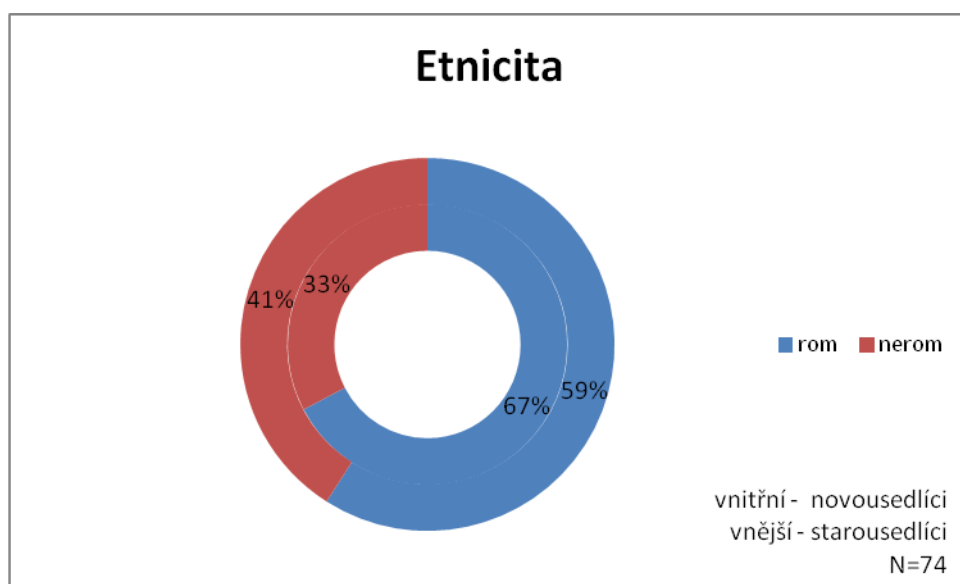
²⁸ http://www.romistika.eu/docs/Uherek_Romske-migrace-ze-Slovenska.pdf

výzkumníků hygienickým standardům, konkrétně se jedná o ubytovnu Echo, bývalý veřejný dům Love story a dům stojící v těsném sousedství Love story.

Porovnání situace rodin původních a nově přistěhovaných

Protože je z pohledu respondentů (jak z CS expertů, tak veřejnosti a sociálně vyloučených) silně vnímán rozdíl mezi novousedlíky a starousedlíky u osob sociálně vyloučených, byla data z dotazníkového šetření podrobena další analýze s cílem zmapovat základní odlišnosti mezi těmito skupinami. Určité rozdíly – v některých případech menší, v jiných větší – můžeme sledovat u etnicity, pobírání doplatku na bydlení a způsobu bydlení. Například zadluženost se mezi starousedlíky a novousedlíky neliší, nejvýznamnější odlišnost byla shledána u pobírání doplatku na bydlení.

Graf 54. Etnicita SV osob dle dělení na starousedlíky a novousedlíky

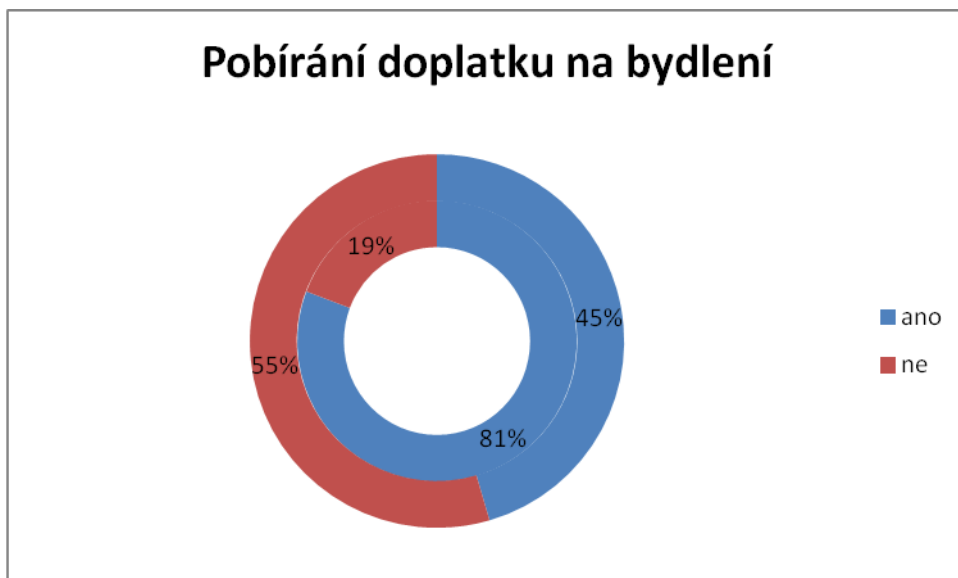
Pozn.: Vnější – starousedlíci

Vnitřní – novousedlíci

Zdroj: dotazníkové šetření, N=74

V obou sledovaných skupinách převládá romská populace, avšak zatímco u starousedlíků je poměr vyrovnanější (59 % Rom, 41 % Nerom), u novousedlíků je romská populace zastoupena výrazněji (67 % Rom, 33 % Nerom). Jak již bylo uvedeno v předchozích kapitolách, etnicita je těžko uchopitelný pojem a data vycházejí ze subjektivního odhadu výzkumníků, dle instrukcí v dotazníku.

Graf 55. Pobírání doplatku na bydlení dle dělení na starousedlíky a novousedlíky

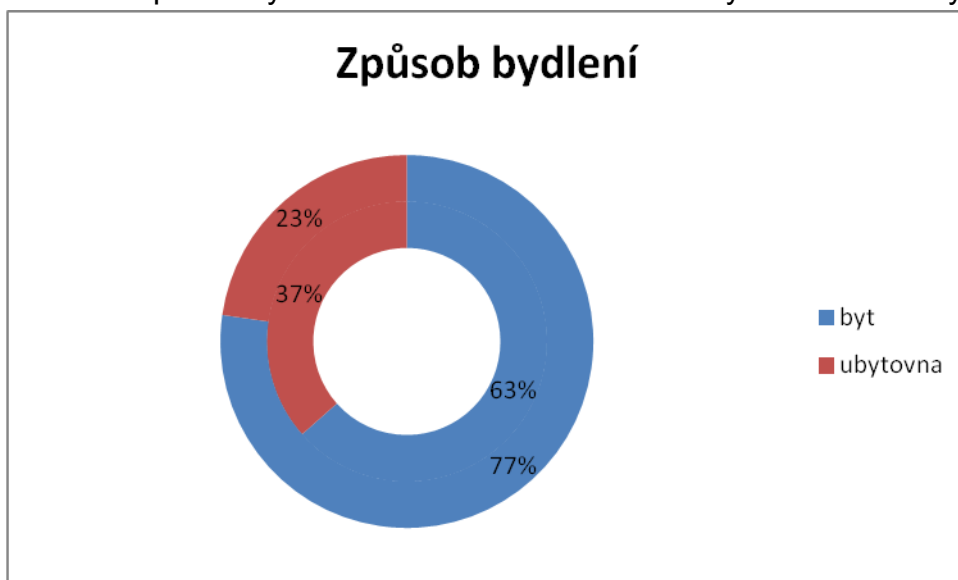
Pozn.: Vnější – starousedlíci

Vnitřní – novousedlíci

Zdroj: dotazníkové šetření, N=74

Statisticky významný je rozdíl mezi skupinami v pobírání doplatku na bydlení. Zatímco starousedlíci pobírají doplatek v 45 % případů, novousedlíci v 81 % případů, jen méně než pětina novousedlíků tento doplatek nepobírá.

Graf 56. Způsob bydlení dle dělení na starousedlíky a novousedlíky

Pozn.: Vnější – starousedlíci

Vnitřní – novousedlíci

Zdroj: dotazníkové šetření, N=74

U obou sledovaných skupin převládá způsob bydlení v bytě, avšak u starousedlíků se tato forma vyskytuje v 77 %, „pouze“ 23 % starousedlíků žije na ubytovně, u novousedlíků je procento osob ubytovaných na ubytovně vyšší, 37 %.

Analýza důsledků migrace pro město

Nárůst kriminality spojené s distribucí omamných a psychotropních látek. Dle slov jednoho z expertů si nově příchozí osoby ve městě vydělávají nelegální činností spojenou s distribucí návykových látek.

Nízká koheze obyvatel. S nově přistěhovalými jsou veřejností spojovány problémy v podobě sociálně-patologických jevů, běžná populace se vůči těmto osobám silně vymezuje a distancuje, což také snižuje – již samo o sobě nízkou – kohezi obyvatel ve městě.

Nárůst napětí. S tím souvisí možnost, že situace bude postupně gradovat a ve městě bude narůstat napětí mezi veřejností a sociálně vyloučenou populací.

Nároky na sociální služby. Rostoucí počet osob sociálně vyloučených, které přicházejí do města, s sebou nese zvyšující se nároky na počet a šíři sociálních služeb.

Shrnutí

Migrační saldo („čistá migrace“) činí za sledované období **246** (pozitivní migrační saldo), ve městě tedy dochází k migračnímu růstu, a to jak v součtu sledovaných let, tak v jednotlivých letech (v roce 2012 čistá migrace 113).

Hrubá migrace (obrat stěhování) činí **2116 osob ve třech sledovaných letech**, v posledním úplném roce, v roce 2012 pak činí **769**.

Proces stěhování v posledních dvaceti letech významně ovlivnila především **privatizace bytového fondu**, která se začala realizovat v devadesátých letech.

Hybnou silou soudobé migrace osob ohrožených sociálním vyloučením jsou především **bytové domy, ubytovny ve městě**, jejichž majitelé záměrně ubytovávají sociálně slabé nájemníky. Faktorů, které ovlivňují migraci do města, je ale více – svůj podíl mají obecné problémy s ubytováním, únik z původní lokality, sestěhovávání za příbuznými, instituce, které jsou se sociálně vyloučenými osobami v kontaktu.

Typická je pro lokalitu migrace sociálně vyloučených osob v rámci regionu – většina dotazovaných přišla do Dubí z některého z měst v okrese Teplice. V rámci okresu Teplice je nejvyšší četnost příchozích z města Teplice (1797 osob), následuje Krupka (354 osob), dále Bílina (174 osob), Novosedlice (146), Duchcov 133), Košťany (87), Osek (70), Hrob (43).

U zahraniční migrace mezi přistěhovalými dominuje od roku 2001 vietnamská státní příslušnost.

Svou roli v migračních procesech nesporně sehrávají také osoby nepřihlášené, které jsou obtížně uchopitelné pro analytické účely, tento jev jsme se alespoň částečně

pokusili doplnit údaje ze vzdělávacích institucí, protože migrace žáků na školách zohledňuje i osoby nepřihlášené.

Doporučení

Vytvořit systematický plán sociálních služeb, jehož cílem bude zavedení sociálních služeb ve městě určených pro cílovou skupinu – zejména

- odborné poradenství orientované na řešení dluhových problémů a na preventivní působení proti zadluženosti, která je ve městě vysoká
- sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi,
- terénní programy, které v současné době pro cílovou skupinu úplně absentují, vyjma okrajové činnosti White Light
- nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, které by nabízelo volnočasové využití pro cílovou skupinu.

Informování a vysvětlování účelu plánovaných kroků v sociální oblasti směrem k veřejnosti; tlak veřejnosti na radnici se již v minulosti objevil po nedostatečné komunikaci ohledně činnosti sdružení White Light, je tedy nezbytné předcházet případným nedorozuměním a veřejnosti interpretovat výhody zamýšlených aktivit. Příkladem může být pravidelné setkávání s obyvateli (např. setkávání obyvatel se strážníky policie).

Realizovat aktivity orientované na posilování vnitřní koheze obyvatel jednotlivých městských částí, vytváření pocitu sounáležitosti s městem.

Posílení motivace rodičů ze SVL k docházce dětí do mateřských škol formou informování o této možnosti, případně nabídnutí nějaké vhodné alternativy mateřské školy.

Investiční pobídky a posílení vnímání města jako zajímavé lokality pro investory. Vytváření pracovních míst pro osoby sociálně vyloučené; případně zavedení sociálního podniku – radnice se vzniku sociální firmy nebrání, pokud bude mít konkurenceschopný produkt.

Zavedení systému prostupného bydlení, který by umožnil předcházet ubytování obyvatel v nevyhovujících podmínkách některých bytových domů.

PŘEHLED UBYTOVEN

- Ubytovna „Skalák”- Teplice, Štúrova 521/20, p. Holubová - tel. 607 975 172, cena za ubytování 3.200,- Kč/měsíc
- Ubytovna „Moldavka”, Moldava 38 , p. Jakešová - tel. 731 743 700, p. Jakeš- tel. 603 109 295, cena za ubytování 3.065,-Kč/měsíc, autobus č.: 145
- Ubytovna Novosedlice, Hřbitovní 505, p. Kurapov- tel. 603 971 642 nebo p. Ostapčuk - tel. 775 182 252, cena za ubytování 3.300,- Kč /měsíc, autobusy z Benešova nám. č.: č. 124, 126, 127, 129, 132, 146
- Pension Echo - Dubí 3- Pozorka, Ruská 125, p. Brizgala Zdeněk- tel. 608 826 799, cena za ubytování 150,-Kč/ denně- 4.500,- Kč až 4.650,-Kč/měsíc
- Ubytovna „Ludmila”, Dubí 3- Pozorka, Ruská 174, p. Kaločay- tel. 731 710 829, cena za ubytování 4.200,- Kč/měsíc
- Ubytování „Pension Eva”- Dubí 3- Bystřice-Bystřická 246/17, p. Mansfeldová- tel. 417 572 528, 603 502 256, cena za ubytování 4.500,-Kč/měsíc
- Ubytovna, Dubí 3- Pozorka, Mírová 144 (naproti Barevce), p. Debeljak- tel. 417 533 091 (603 703 938), cena za ubytování 3.800,- Kč/měsíc- jednol. pokoj, 5.000,-Kč/měsíc- dvoul. pokoj
- Ubytovna Teplice, Baarova 2, pouze pro pracující, nebo pro důchodce, p. Svoboda, p. Kubová - tel. 417 570 308
- Ubytovna Zdravěnka- Teplice, Jateční 969, p. Vrchatka - tel. 604 385 972, cena za ubytování 180,-Kč/ den
- Ubytovna „Popus”- Duchcov, Zelenkova 16, p. Vrchatka st.- tel. 417 835 134, 604 230 138, cena za ubytování (dvojlůžkový pokoj- pokud je plně obsazen-150,-Kč/ den, pokud je 1 osoba na dvojlůžkovém pokoji- 250,-Kč/ den)
- Ubytovna „TJ Sokol”- Duchcov, Tyršova 13, p. Holá Lenka- tel. 417 836 288, 604 795 283, cena za ubytování -140,-Kč/ den
- Ubytovna „Bořeň”- Bílina, 5. Května 191, p. Mužíková- tel. 777 332 309, cena za ubytování (dvojlůžkový pokoj- 6.000,-Kč/ měsíc, jednolůžkový pokoj- 4.000,-Kč/ měsíc)
- Ubytovna „Špejchar”- Most, U Špejcharu 95, p. Mužíková- tel. 777 332 309, cena za ubytování (dvojlůžkový pokoj- 7.000,-Kč/ měsíc, jednolůžkový pokoj- 4.500,-Kč/ měsíc)
- Ubytovna- Ústí nad Labem- Střekov, Purkyňova ul. 1180/14, p. Anderleová, tel.- 475 531 807, 731 572 521, autobusy z Mírového nám. 62, 9, 60, cena za ubytování: 4960,- Kč/ měsíc
- Ubytovna- Litoměřice, Mlékojedská 78, p. Bulander, tel.- 723 002 265, informace Hotel Helena, Želetická 10 (naproti OBI-Interspar), cena za ubytování: 130,-Kč/ den.

Azylové domy, noclehárny

Azylový dům- Duchcov. Nádražní 555/9, muži i ženy od 18 do 64 let, kontakt: **p. Lencová- vedoucí,** tel. - 775 713 304, **p. Šurtková- soc. pracovníce,** tel. - 417 533 124
cena za ubytování: 100,-Kč/ den
(noclehárna - 50,-Kč/ noc)

Azylový dům- Osek. K. H. Borovského 311, pro muže i ženy od 18 do 80 let, kontakt: **p. Bc. Nikolova- vedoucí,** tel. - 417 822 161, cena za ubytování: 100,-Kč/ den

Azylový dům pro muže- Most. Ludovít Štůra 2504/4, pro muže ve věku od 18 do 80 let,
kontakt: **p. Štyblo- Fedtel,** tel.-775 731 720

p. Koplavá- soc. pracovníce, tel. - 775 731 724
cena za ubytování: 100,-Kč/ den

Noclehárna pro muže- Most. Ludovít Štůra 2504/4, pro muže ve věku od 18 let.

kontakt: **p. Meinhart- vedoucí,** tel.-602 613 958
p. Jng. Karben- pracovník v soc. službách, tel. - 775 731 723
cena za ubytování: 40,-Kč/noc

Azylový dům Samaritán- Ústí nad Labem- Klíše. Štefánikova 1 (MHD č.11,18), muži i ženy
kontakt: **p. Bc. Ryšánková- soc. pracovníce,** tel. - 731 402 481, **731 402 488**

p. Chytrý, DiS- soc. pracovník, tel. - 731 402 481
cena za ubytování: 100,-Kč/den (muži na čtyř a více lůžk, pokojí 80,-Kč/den)

Noclehárna Samaritán- Ústí nad Labem- Klíše. Štefánikova 1 (MHD č.11,18), muži
kontakt: **p. Bc. Ryšánková- soc. pracovníce,** tel. - 731 402 481, **731 402 488**

p. Chytrý, DiS- soc. pracovník, tel. - 731 402 481
cena za ubytování: 30,-Kč/noc

Centrum pomoci Samaritán- Ústí nad Labem- Klíše. Štefánikova 1 (MHD č.11,18), muži i ženy
kontakt: **p. Bc. Ryšánková- soc. pracovníce,** tel. - 731 402 481, **731 402 488**

p. Chytrý, DiS- soc. pracovník, tel. - 731 402 481
cena za sprchu: 5,-Kč

vypření prádla: 20,-Kč
šatník, symbolický poplatek

provozní doba: denně: 7.30-9, 11-14, 16-18

Azylové domy pro matky (otce) s dětmi, domy na půl cesty

Dům Agapé- Krupka. Huťská 78, pro matky s dětmi v řísni a mladá lidi bez zázámi při startu do života, kontakt: **p. Mgr. Mažerák- vedoucí,** tel. - 608 345 322, **411 204 293.**

Azylový dům pro rodiny s dětmi v řísni Agapé II.- Krupka. Pod Bohjí drahou 88 a 89, jedná se o byty, kontakt: **p. Hubáčeková- vedoucí,** tel. - 411 180 076, **774 852 117**

Centrum rodina v řísni- azylový dům pro matky s dětmi, těhotné ženy- Osek. Husova 305, kontakt: **p. Wankovská DiS- vedoucí,** tel. - 417 530 813, **775 713 931**

Azylový dům fondu ohrožených dětí- Kařany. Školní 303, oběti domácího násilí, oběti trestné činnosti, osoby bez příslušejší osoby do 26 let opouštějí školníka zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, či jiná zařízení pro péči o děti a mládež, kontakt: **p. Hesová- vedoucí,** tel. - 417 568 500
cena za ubytování: osoba 70,-Kč/den

matka (otec)- 1 dítě : 90,-Kč/ den
matka (otec) + 2 děti: 110,-Kč/ den
matka (otec) + 3 děti: 130,-Kč/ den

Azylový dům pro matky s dětmi- Ústí nad Labem- Severní Terasa. Orlická 3 MHD trolejbus č. 52 (zastávka Orlická), č. 53 a 55 (zastávka Elba) nebo autobus č. 5 (zastávka Orlická), Zastávky jsou vzdáleny asi 100 metrů.

kontakt: **soc. pracovníce,** tel. - 472 773 335

cena za ubytování: těhotná žena průměrně za měsíc: 3 000,- Kč

matka + 1 dítě průměrně za měsíc: 3 300,-Kč

matka + 2 děti průměrně za měsíc: 4 500,-Kč

matka + 3 děti průměrně za měsíc: 5 700,-Kč

Azylový dům pro ženy z dětí s dětmi v řísni- Diakonie. Most. Mikoláše Alše 3274,

kontakt: **p. Hubáčeková- soc. pracovníce,** tel. - 417 638 952

cena za ubytování: dospělá osoba bez dítěte 70-90,-Kč /den

matka 70,-Kč/den

dítě 30,-Kč/ den

Dělov pro dětský život- azylový dům s nevětejnou adresou, který se nachází mimo Brno- na Vysocíně. Je určen pro těhotné ženy, příp. matky s dětmi v řísni z celé ČR. Přednostně přijímají ženy na počátku těhotenství. Kontakt: **p. Blechová,** tel. - 548 221 405, **774 440 821.**

Dům na půl cesty- Most. Nová Výstraba 178, Obrnice, pro osoby ve věku 18- 26 let, opouštějí školníka zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, či jiná zařízení pro péči o děti a mládež a osoby propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranné léčby.

kontakt: **p. Komárek, DiS-Fedtel,** tel.- 607 567 040

p. Matějovicová- soc. pracovníce, tel. - 773 380 040

cena za ubytování: 100,-Kč/den